

1 2025

Ročník XXXI

Vydáva
Slovenská advokátska komora
Kolárska 6, 813 42 Bratislava
www.sak.sk

NEPREHLIADNITE!

KONFERENCIA ADVOKÁTOV 2025

Určovanie výšky
náhrady za stratu času
advokáta

K povinnej obhajobe
podozrivého
väzobne stíhaného v inej veci

Motivácie a prekážky
pro bono činnosti
slovenských advokátov
a advokátok

Práca nadčas
a jej charakteristiky
nielen z pohľadu judikatúry

ADVOKÁTSKA SLOVENSKÁ
KOMORA

bulletin slovenskej advokácie

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vychádza šesťkrát do roka (dvojmesačník)

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Vydáva Slovenská advokátska komora

Kolárska 6, 813 42 Bratislava

IČO: 30 795 141

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

Redakčná rada

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

prof. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.

doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.

doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Eva Sihelníková, PhD.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

prof. JUDr. Marek Števec, DrSc.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

Redakcia

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadľa Ondrišová (02 204 227 28)

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová (02 204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia: Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava: Helondia, s. r. o.

Tlač: Printhal, s. r. o.

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová (02/204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

Názory autorov publikovaných článkov sa nemusia zhodovať s názormi SAK a členov Redakčnej rady BSA.

Uzávierka odbornej časti: 22. 1. 2025

Uzávierka redakčnej časti: 13. 2. 2025

Číslo bolo zverejnené 19. 2. 2025

Foto na obálke: Tradičné Novoročné stretnutie právnikov sa uskutočnilo 9. januára 2025 v Bratislave. Viac na s. 51 – 53. Foto Vladislav Zigo

bulletin slovenskej advokácie 1/2025

Obsah

AKTUÁLNE

- 2 Konferencia advokátov 2025
- 6 **ROZHOVOR**
SAK má možnosti urobiť viac pri zlepšovaní práva na Slovensku
JUDr. Peter Štrpka, PhD.
- 8 **DISKUSNÁ RUBRIKA**
Trovy konania o sťažnosti – ústavný epilóg
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 12 Určovanie výšky náhrady za stratu času advokáta (2. časť)
doc. PhDr. Mgr. Peter Rosputinský, PhD.
- 21 K povinnej obhajobe podozrivého väzobne stíhaného v inej veci
JUDr. Mgr. Joachim Dušan Fraňo, LL. M. (ICCR)
- 26 Motivácie a prekážky pro bono činnosti slovenských advokátov a advokátok
JUDr. Mária Havelková, PhD.
- 33 Práca nad čas a jej charakteristiky nielen z pohľadu judikatúry.
Sú znaky ako jej prechodnosť, naliehavosť, príkaz či súhlas zamestnávateľa naďalej potrebné?
Mgr. Nikola Bezáková, PhD.

JUDIKATÚRA

- 38 Zodpovednosť advokáta za nemajetkovú ujmu spôsobenú klientovi
- 40 Vstup finančných investorov do spoločnosti predstavuje riziko pre nezávislosť advokáta
- 43 Pri zaistení smartfónu advokáta sa majú uplatniť rovnaké procesné záručky ako pri prehliadke advokátskej kancelárie

ADVOKÁCIA

SAK

- 46 Správy a udalosti
- 51 Novoročné stretnutie právnikov 2025
- 54 Zo zasadnutia Predsedníctva SAK
- 55 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 56 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta o termíne pojednávania
- ZAHRAŇIČIE**
- 58 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb – kolízia záujmov
- 60 *Young European Lawyers Contest 2024.*
Profesionálne skúsenosti a zahraničné priateľstvá

ZAUJÍMAVOSTI

DO VAŠEJ KNIŽNICE

- 62 Ivan Markovič politik, legionár, právnik
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 63 Anjeli našich kancelárií (Malé zamyslenie)
Rastislav Straka
- 64 Umelecké prostriedky v slávnych obhajobných rečiach
Michala Mudroňa (2. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 67 Za Petrom Barňákom...
Richard Karkó

Konferencia

Všetky informácie na jednom mieste nájdete tu: <https://info.sak.sk/konferencia-advokatov-2025/>

Konferencia advokátov 2025 sa uskutoční 6. júna 2025 v Zimnej jazdiarni v areáli Bratislavského hradu. Priestor má kapacitu 700 osôb. Záväznú prihlasovanie na prezenčnú účasť na konferencii advokátov spustíme 2. mája 2025 prostredníctvom elektronického formulára na webovom sídle komory (www.sak.sk).

Konferencia advokátov 2025 bude prebiehať podobne ako pred štyrmi rokmi hybridne. To znamená, že za prítomného sa bude považovať nielen advokát, ktorý sa konferencii zúčastní prezenčne, ale opäť bude možná aj dištančná prítomnosť prostredníctvom elektronického prostriedku.

V piatok 21. februára 2025 sa začína nominačná časť volieb do orgánov komory, ktorá bude prebiehať do 28. marca 2025. Na úspešné uplatnenie Vášho nominačného a volebného práva potrebujete poznať Vaše unikátne konto zriadené Slovenskou advokátskou komorou.

Na Váš e-mail evidovaný komorou v časti adresa bydliska sme z adresy konferencia@sak.sk medzi 7. februárom 2025 až 21. februárom 2025 zasielali informáciu, ako konkrétne znie Vaše konto zriadené Slovenskou advokátskou komorou.

Štandardne má toto konto tvar meno.priezvisko@sak.cloud. V prípade, ak máte medzi advokátmi menovca, konto je doplnené o registračné číslo advokáta (napr. meno.priezvisko.1111@sak.cloud). Ak Vám tento e-mail doručený nebol, kontaktujte komoru e-mailom na konferencia@sak.sk.

Ak si heslo nepamätáte, alebo ste sa pomocou Vášho unikátneho konta nikdy neprihlasovali na online volebnú platformu dostupnú na <https://sakeu.sharepoint.com/sites/volby>, využite formulár určený k obnove hesla dostupný na <https://info.sak.sk/obnovahesla/>.

Informácie
Konferencia
advokátov
2025

Obnova hesla
pre sak.cloud
konto

MÍĽNIKY NA UPLATNENIE NOMINAČNÉHO A VOLEBNÉHO PRÁVA

od 16. januára 2025

Komora vyzýva advokátov na aktualizáciu osobných kontaktných údajov.

od 30. januára 2025

Komora z e-mailu konferencia@sak.sk rozposiela na osobné kontaktné údaje advokátom informáciu o ich konte zriadenom na sak.cloud a spôsobe vygenerovania si hesla.

Vid' vyššie QR kód **Obnova hesla pre sak.cloud konto**.

od 3. februára 2025

Telefonická kampaň na účel doplnenia osobných kontaktných údajov u advokátov, kde nimi komora nedisponuje.

21. februára 2025 – 28. marca 2025

Nominačná časť volieb do orgánov komory.

advokátov 2025

Čo všetko potrebuje advokát K VOĽBE A HLASOVANIU?

svoj prístup k MS Office 365
meno.priezvisko@sak.cloud
+
HESLO

INTERNET
+
mobil alebo notebook

(nie je nevyhnutnou podmienkou
pri prezenčnej forme)

PREZENČNE

DIŠTANČNE

overenie identity

ADVOKÁTSKY
PREUKAZ

Alternatívne občiansky preukaz
alebo cestovný pas.

SMS

alebo

EMAIL

Použite QR kód alebo webovú stránku SAK,
ak si prajete overiť zadané, alebo zmeniť svoje
osobné kontaktné údaje (telefónne číslo/email).
Ide o osobné kontaktné údaje
(nie na advokátsku kanceláriu)
v časti „adresa bydliska“, ktoré budú použité
pre online prezenciu účasti na konferencii.

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie (**ondrisova@sak.sk**) treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojim obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Milé kolegyně, milí kolegovia,

úvodník už v predchádzajúcom kalendárnom roku apeloval viackrát na zlepšenie vzťahov medzi advokátmi. A všetko málo.

Najskôr by som však rada privítala nové číslo Bulletinu nepochybne so zaujímavým obsahom jurisprudencie, noviniek z advokátskeho života i zo života komory. Aj náš stavovský časopis nám stále pripomína dôležitosť vlastného vzdelávania a nachádzania nových informácií a prístupov, aby sme v dobe už nepochybneho rozkvetu AI aj v oblasti advokácie a justície vedeli vlastným kritickým rozumom posúdiť správnosť AI analýzy a AI ponúkaných riešení. Zjavne nás čaká zásadná zmena v poskytovaní právnych služieb. Komora sa preto bude problémom spojeným s aplikáciou AI intenzívne venovať, aby pomohla advokátom nastaviť potrebné rámce kvalitného výkonu advokácie aj s používaním AI v praxi.

Späť na úvod. Viac ako 20 % z približne 430 sťažností na advokátov ročne smeruje voči nevecným verejným vyjadreniam advokátov na sociálnych sieťach, vo verejnom priestore, v písomných podaniach. A niektoré, keď povinnosť zachovávať dôstojnosť advokátskeho stavu prevažuje nad právom na slobodu prejavu, začína revízná komisia šetriť z úradnej moci. Avšak nie o úradnej moci má byť úvodník nášho časopisu. Práve naopak, bolo by veľmi pekné, keby sme dokázali mať sami advokáti takú mieru sebakontroly, kvality a kvalifikovanosti, aby sme vedeli obstáť vo verejnej, ale aj v neverejnej komunikácii so ctou, vecne, odborne, ľudsky. Polarizácia spoločnosti však priniesla aj rozdelenie nášho stavu, nielen jeho nehomogénnosť, ktorá tu bola vždy, ale jeho ozajstné rozdelenie. A práve táto skutočnosť je viditeľná z niektorých nevecných, osobných a neodborných reakcií nás, advokátov, na sociálnych sieťach, v inom verejnom priestore, v písomných podaniach. Politický, verejný aj náš stavovský jazyk zhrubol, zvlágal, používame skratky na prítiahnutie pozornosti laického publika. Umiernenosť a slušnosť sa stráca. Nevecné hodnotiace úsudky bez ohľadu na to, že nikto z nás nie je v situácii toho druhého, a teda nevie dôvody, pre ktoré konal ako konal, nemajú paradoxne často nič spoločné s hodnotami a stali sa, žiaľ, bežnou súčasťou nášho pracovného života. Pozorovaním verejného priestoru, ale aj z obsahu sťažností, ktoré vyššie spomínam, sa javí, že pisateľov už ani nezaujíma, či ich vyjadrenia obstoja pri ich vlastnom spätnom pohľade, či obstoja pri skum verejnosti, kolegov alebo revíznej a disciplinárnej komisie komory.

Bolo by asi príliš jednoduché vyzvať z tohto miesta všetkých, aby si zahryzli do jazyka, pera, príp. klávesnice a nešírili hnev a nenávisť podaniami a verejným priestorom, najmä pokiaľ ide o komentovanie kolegov advokátov, sudcov či prokurátorov. Ostáva nám len veriť, že zákonná úprava povinnosti zachovávať dôstojnosť advokátskeho stavu v rámci, ale aj mimo výkonu advokácie, ako aj ustanovenie Advokátskeho poriadku o vecnom a neosobnom vyjadrovaní, ako aj o vzájomnom zdvorilom, slušnom a korektnom správaní medzi advokátmi nebudú obsoletné a že nakoniec, alebo radšej nie až na koniec, si nájdeme k sebe cestu bez ohľadu na iné záujmy našich klientov, iné vlastné politické záujmy, prípadne nie úplne zhodný svetonázor.

Aj o ďalších výzvach slovenskej advokácie v súvislosti s AI je rozhovor so súčasným predsedom Disciplinárnej komisie SAK JUDr. Petrom Štrpkom, PhD., a nielen o nich je vaše číslo Bulletinu slovenskej advokácie.

Príjemné čítanie milé kolegyně, milí kolegovia.

Mgr. Zuzana Ondřejková
predsedníčka Revíznej komisie SAK

ROZHOVOR

SAK má možnosti urobiť viac pri zlepšovaní práva na Slovensku

S predsedom Disciplinárnej komisie SAK JUDr. Petrom Štrpkom, PhD. sme sa rozprávali o jeho vnímaní úloh komory a výziev spojených s nástupom AI. Hovorí, že SAK je inštitúcia, ktorá má významný vplyv a jej povinnosťou je naplno ho nasmerovať na zlepšovanie právneho prostredia. „Aby nedošlo k nedorozumeniu: nemám na mysli pozíciu komory ako nejakej lobistickej organizácie, ani zmeny jej kompetencií napríklad v disciplinárnej oblasti. Potenciál na zlepšenie vidím skôr v našich „soft powers“, a to osobitne v oblasti vzdelávania, kde sa musíme nanovo pozrieť na jeho nastavenie v dobe nástupu umelej inteligencie. (...) Ak sa k týmto zmenám nepostavíme správne, môže to vážne ohroziť advokáciu i širšiu ochranu spravodlivosti.“

■ **Vaše funkčné obdobie predsedu Disciplinárnej komisie SAK sa tento rok končí. Ako hodnotíte činnosť komory v tejto oblasti?**

Je dobré si pripomenúť, že Slovenská advokátska komora má naozaj funkčný systém vyvodzovania disciplinárnej zodpovednosti. Vždy je možné niečo zlepšovať a určite je možné diskutovať o konkrétnych prípadoch, či sa nedalo urobiť niečo inak. No nikto nám nemôže zobrať to, že ako

samosprávna organizácie vieme svoje veci účinne riešiť. Ak sa v tomto smere porovnáme s inými justičnými povolaniami, máme byť na čo hrdí. Máme funkčné sťažnostné oddelenie, revíziu komisiu, desať disciplinárnych senátov a odvolaciu disciplinárnu komisiu – všetky tieto zložky vykonávajú svoju kompetenciu v súčasnosti efektívne. Čo je najdôležitejšie, fungujú nezávisle aj od vedenia komory a konečnou kontrolou je až nezávislý súd. Považujem preto za absurdné, že sme v minulosti čelili politickým útokom s cieľom obmedziť našu nezávislosť a boli tu tendencie zasiahnuť zvonka do advokátskej samosprávy.

■ **Koľko vecí ročne vybaví disciplinárne senáty?**

Za 12 mesiacov vybavíme približne 100 prípadov, teda desať na jeden senát. Samotný nový nápad za sledované obdobie druhého polroka 2023 a prvého polroka 2024 bol 74. Z vybavených prípadov sa 55 skončilo uznaním viny. Ak by niekto chcel tvrdiť, že komora nerieši porušenia advokátskych pravidiel, nech si pozrie naše štatistiky. A treba si uvedomiť, že naše rozhodnutia sú preskúmateľné Najvyšším správnym súdom SR, takže celé disciplinárne konanie musí byť vedené na veľmi vysokej úrovni, aby sme následne prešli súdnou kontrolou.

■ **Tento rok ste na pôde SAK otvorili diskusie o vplyvoch AI na advokáciu a na justičné povolania.**

Pre korektnosť treba povedať, že komora sa téme vplyvov AI na výkon právnických povolání venuje už dlho. Čítal som k tomu pozičný dokument SAK a viem, že táto téma rezonuje aj na rokovaníach predsedníctva, kde sa reflektujú aj odporúčania Rady advokátskych komôr Európy (CCBE). Komora tiež pripravuje a organizuje vzdelávacie aktivity, aby pomohla advokátom pri bezpečnom používaní AI.

■ Ako o tejto téme uvažujete Vy?

Problém využitia AI v právnickom povolání vnímam v dvoch rovinách. Prvou sú základné otázky o tom, kde a ako je vhodné AI využívať. Z vlastného prieskumu SAK vyplýva, že AI nástroje už v súčasnosti používa takmer polovica zapojených advokátov (35 % z nich na dennej báze), a to najmä na administratívne činnosti a marketingové aktivity. Z môjho pohľadu však AI vždy bude neživý produkt, nie kolega. Môže výrazne zefektívniť poskytovanie právnych služieb, jej výstupy však musia vždy prejsť rukami advokáta, ktorý za ne nesie plnú zodpovednosť. Preto je nevyhnutné, aby AI bola vnímaná vždy iba ako nástroj, nie ako poskytovateľ právnych služieb. Súčasťou tejto roviny je aj základné pravidlo, že **žiadny zodpovedný advokát nemôže zverejniť dôverné údaje o klientovi v otvorenej AI aplikácii. To by nemalo nikomu z nás ani len napadnúť.** Druhou rovinou je veľmi jednoduchá otázka, ako zohľadniť nástup AI v oblasti vzdelávania a prípravy budúcich nielen advokátov, ale aj sudcov či prokurátorov.

■ Aký má mať podľa Vás AI priestor pri poskytovaní právnych služieb? Majú sa advokáti obávať o náplň svojej práce?

Pri poskytovaní právnych služieb môže AI výrazne zefektívniť prácu advokátov: spracovanie veľkých objemov právnych dokumentov, vyhľadávanie informácií, preklady textov, tvorbu či revíziu písomností. Môže asistovať aj pri rešeršiach, identifikovaní právnych predpisov alebo judikatúry. Nedokáže ale nahradiť strategické rozhodovanie advokáta, riešenie komplexných právnych problémov, kritické myslenie, nadšenie pre vyššie princípy, zdravý „sedliacky“ rozum, empatiu či schopnosť porozumieť klientovým potrebám. Chýba jej advokátska noblesa či človečina. Výhodu vidím v tom, že využitím nástrojov AI pri rutinných úlohách môžeme získať viac času na dôkladnú analýzu prípadov alebo osobný kontakt s klientmi. Za každých okolností ale musí AI zostať len dobrým pomocníkom a nedať do úzadia podstatu advokácie, ktorá je z povahy intelektuálnou činnosťou so silným ľudským prvkom, a ktorej imanentnou súčasťou je profesijná etika a zodpovednosť za poskytnuté služby. Riziko vnímam v možnom vplyve AI na mladých právnikov, ktorí sa môžu spoliehať na technológie na úkor praktického vzdelávania. Zároveň bude otázkou, či skúsení advokáti budú mať dostatočnú motiváciu na výchovu a vzdelávaní mladých kolegov, ak práve ich prácu bude vedieť AI z veľkej časti nahradiť.

■ Aká má byť úloha komory v tejto oblasti?

Možno väčšia, ako sme si dosiaľ mysleli. V prvom rade vychádzam z toho, že SAK je inštitúcia, ktorá má svoj vplyv a s ním spojenú zodpovednosť a je našou povinnosťou tento vplyv naplno nasmerovať na zlepšovanie právneho prostredia. Aby nedošlo k nedorozumeniu: nemám na mysli pozíciu komory ako nejakej lobistickej organizácie, a ani zmeny v jej kompetenciách napríklad v disciplinárnej oblasti. Potenciál na zlepšenie vidím skôr v našich „soft powers“, a to osobitne v oblasti vzdelávania. Málokto si uvedomuje, že komora je pomerne veľkou vzdelávacou inštitúciou. Ak

mám správne informácie, komora ročne zorganizuje takmer stovku vzdelávacích podujatí a seminárov pre koncipientov a advokátov. Takto vieme za rok priamo osloviť tisíce ľudí, ktorí pracujú, alebo budú pracovať v justícii.

■ Čitateľom pripomenieme, že ste aj členom rady Justičnej akadémie SR, ktorá vzdeláva budúcich sudcov, prokurátorov a odborných justičných zamestnancov.

Áno, aj v kontexte tejto funkcie som začal viac uvažovať o tom, ako reagovať v právnickom vzdelávaní na nástup umelej inteligencie. Viedol som o tom veľa diskusií s kolegami, akademikmi, priateľmi a som presvedčený, že vo svetle AI by sme sa mali nanovo pozrieť aj na naše vzdelávacie programy. Je faktom, že **AI prináša epochálnu zmenu, na ktorú treba múdro reagovať, a to obzvlášť vo vzdelávaní. Ak sa k týmto zmenám nepostavíme správne, môže to vážne ohroziť advokáciu i širšiu ochranu spravodlivosti.**

Žiadny zodpovedný advokát nesmie zverejniť dôverné údaje o klientovi v otvorenej AI aplikácii. To by nemalo nikomu z nás ani len napadnúť.

Naším cieľom by malo byť podieľať sa na vzdelávaní budúcich právnikov tak, aby sa z nich nikdy nestali len „prietokové ohrievače“ umelej inteligencie.

AI prináša epochálnu zmenu, na ktorú treba múdro reagovať, a to obzvlášť vo vzdelávaní. Ak sa k týmto zmenám nepostavíme správne, môže to vážne ohroziť advokáciu i širšiu ochranu spravodlivosti.

■ Ako by teda mala komora reagovať na nástup AI v oblasti vzdelávania? Mali by byť súčasťou kurikula a profilu absolventa aj schopnosti správne používať tieto nástroje?

Určite treba reagovať aj v tejto oblasti a pomáhať s praktickou stránkou využívania AI, no to považujem za menší problém. Tým väčším je otázka, ako prispieť naším vzdelávaním k tomu, aby budúci právni profesionáli boli ľudia so skutočnou vzdelanosťou, ktorí budú mať podstatu advokácie a práva naozaj vžitú. **Naším cieľom by malo byť podieľať sa na vzdelávaní budúcich právnikov tak, aby sa z nich nikdy nestali len „prietokové ohrievače“ umelej inteligencie.** Odpoveď na otázku, ako zvládať nástup AI môže byť trochu kontraintuitívna: nejde ani tak o to, ako dobre implementovať AI do praxe, ale skôr o návrat ku skutočnej vzdelanosti. Preto som veľmi rád, že komora iniciovala k tejto téme zvolanie okrúhleho stola najvyšších predstaviteľov justície a otvorili sme túto tému na najvyššej možnej úrovni.

■ Ako vidíte problematiku AI, pokiaľ ide o iné právne profesie? Budú raz právne spory rozhodovať roboty?

Verím, že nie. AI môže výrazne odbremeniť sudcov pri spracovaní podkladov a zrýchliť prístup k spravodlivosti, no úplná náhrada ľudského faktora pri rozhodovaní je pre mňa nepredstaviteľná. **Automatizované rozhodovanie by bolo hrubým zásahom do práva na spravodlivý proces** a otázka zodpovednosti za takéto rozhodnutia by bola mimoriadne problematická. Užitočné však môžu byť systémy, ktoré pomáhajú pri analýze pravdepodobnosti recidívy, predvídateľnosti rozhodnutí sudcov či poskytovaní štatistických podkladov. Tieto nástroje môžu slúžiť ako pomôcka, no nikdy by nemali nahradiť sudcovské rozhodovanie.

■ Aké riziká AI vo vzťahu k disciplinárnym previneniam advokátov vidíte z pozície predsedu Disciplinárnej komisie SAK?

Slovenská advokátska komora v súčasnosti advokátov pri používaní systémov AI nijakým spôsobom neobmedzuje.

Nástroje AI však z hľadiska povinnosti odbornej starostlivosti pri poskytovaní právnych služieb nesú riziko, že ich výstupy môžu byť nepresné alebo nepravdivé. Sú už všeobecne známe viaceré prípady, keď si systém AI napríklad vymyslel neexistujúcu judikatúru. Taktiež je potrebné dbať na zachovanie dôvernosti informácií a dodržiavanie povinnosti mlčanlivosti. V praxi sme sa zatiaľ nestretli s disciplinárnymi konaniami v súvislosti s AI, no prevencia a osveta v tejto oblasti sú vzhľadom na dynamiku jej vývoja nevyhnutné. Používanie nástrojov AI advokátmi musí ísť zároveň ruka v ruke s dodržiavaním pravidiel profesijnej etiky. Zodpovednosť za etické použitie AI síce nesú na jednej strane ľudia, ktorí ju navrhujú, vytvárajú alebo spravujú, no v konečnom dôsledku najmä tí, ktorí ju používajú. Obzvlášť, ak ide o profesiu, ktorej etický výkon činnosti je regulovaný zákonom a záväznými stavovskými predpismi. Aj z uvedených dôvodov si nemyslím, že AI môže niekedy advokátov úplne nahradiť. Skôr nastane situácia, že raz bude služby advokáta potrebovať ona sama. ●

DISKUSNÁ RUBRIKA

Trovy konania o sťažnosti – ústavný epilóg

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Náhrade trov konania o sťažnosti, so zameraním na nejednotnú súdnu prax, bol venovaný predchádzajúci príspevok v Bulletin slovenskej advokácie č. 6/2024 „Trovy konania o sťažnosti podľa Civilného sporového poriadku“. Vzácnu zhodu okolností došlo následne (po uzávierke) dňa 18. 12. 2024 k prijatiu plenárneho uznesenia Ústavného súdu SR o zjednotení právnych názorov k danej otázke, v zmysle § 13 ods. 1 ZoÚS.

Zjednocujúce uznesenie nadväzovalo na odlišnú rozhodovaciu prax ústavného súdu (I. ÚS 533/2020 a III. ÚS 420/2023, III. ÚS 37/2024, IV. ÚS 130/2024, I. ÚS 150/2024, II. ÚS 199/2024). Záver pléna, formulovaný pod sp. zn. PLz. ÚS 2/2024, je nasledujúci „V rozpore so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je právny názor, podľa

ktorého sudca súdu prvej inštancie pri rozhodovaní o sťažnosti podľa § 239 Civilného sporového poriadku proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku o výške náhrady trov konania má právomoc rozhodnúť aj o náhrade trov, ktoré stranám vznikli v súvislosti s rozhodovaním o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania.“

K uvedenému nepochybne smerovala názorová tendencia, ktorú ústavný súd na senátnej úrovni presadzuje približne od druhej polovice roku 2023. Pozoruhodným je však *prima facie* nový argument o absencii právomoci všeobecného súdu (§ 3 CSP, § 4 OZ), ktorý je diskutabilný a ktorý by si vyžadoval hlbšie teoretické rozpracovanie. Samotný záver je ale z pragmatického hľadiska jednoznačný a potvrdzuje, že procesne úspešná strana nemá nárok na náhradu trov konania o sťažnosti proti uzneseniu súdu o výške náhrady trov konania, ktoré vydal vyšší súdny úradník.

Bez ambície opakovať kritické poznámky prezentované v predchádzajúcom príspevku je zrejme pre každého advokáta uvedený právny názor zarážajúci. Prelomenie zásady procesnej zodpovednosti za výsledok kreuje totiž množočetnú množinu úkonov právnych služieb, pri ktorých nebude mať strana nárok na náhradu trov konania, napriek svojmu plnému procesnému úspechu. Výrok plenárneho rozhodnutia síce uvádza iba konanie o sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania, z hľadiska *ratio decidendi* však nie je dôvod izolovať tento záver od sťažnostných konaní proti akýmkoľvek iným uzneseniam. Tých môže byť v štandardnom sporovom konaní hneď niekoľko, s rôznorodým významom pre sporové strany či konečný výsledok sporu.

Zovšeobecňujúcemu záveru o generálnom odopretí nároku na náhradu trov (akéhokoľvek) sťažnostného konania nasvedčuje aj záver formulovaný v ods. 6 plenárneho uznesenia „V ustanoveniach o sťažnosti ako osobitnom prostriedku nápravy nesprávnosti uznesení vyššieho súdneho úradníka však niet žiadnych ustanovení o tom, že by všeobecným súdom bola daná právomoc osobitne rozhodovať o trovách tohto sťažnostného konania“. Agenda rozhodovania o sťažnostiach proti rozhodnutiam vyšších súdnych úradníkov pritom generuje nezanedbateľnú kvantitu, pre ktorú je charakteristické množstvo úkonov právnych služieb. Nejde pritom iba o konanie podľa CSP, ale napríklad aj o procesné postupy podľa Exekučného poriadku, pre ktoré je rozhodovanie vyšším súdnym úradníkom typické (§ 202 ods. 1 EP), sťažnosti v upomínacom konaní (§ 6 ods. 2, § 8 ods. 2, § 11 ods. 7, § 12 ods. 5 a § 13 ods. 6 ZUK) a podobne.

Sporová strana, ktorá prostredníctvom sťažnosti v konečnom dôsledku úspešne uplatňuje svoje právo alebo sa úspešne bráni proti nedôvodne podanej sťažnosti, legitímne očakáva, že vedenie sporu jej nebude ekonomicky na škodu. Toto očakávanie má ústavnoprávny rozmer a v podmienkach materiálneho právneho štátu je vtelené do základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR).

Ako už bolo analyzované v predchádzajúcom príspevku, nosným argumentom z pohľadu ústavného súdu je absencia výslovnej právnej úpravy v Civilnom sporovom poriadku. To dopĺňa plénum vo svojom uznesení o záver, že v danom prípade nejde o tzv. medzeru v zákone, ale priamy zámer zákonodarcu (ods. 12). Teda že náhradu trov konania o sťažnosti zákon úmyselne nereguluje práve z toho dôvodu, že na ňu strana nemá nárok.

Uvedené konštatovanie však ústavný súd nijako nezdvôvodnil. Ide pritom o nosný argument vo vzťahu k nepotvrdenému a výrazne subjektívnemu predpokladu o fiktívnej vôli zákonodarcu, ktorá nie je vyjadrená v zákone, dôvodovej správe, ani v žiadnom inom súvisiacom dokumente. S rovnakou mierou relevancie možno totiž konštatovať, že ide o medzeru v zákone a absencia výslovného pravidla nie je prejavom vôle zákonodarcu vylúčiť procesne úspešnú stranu z náhrady trov konania.

Z hľadiska princípu racionálneho zákonodarcu je legitímnym očakávanie, že normotvorca by v záujme právnej

istoty zvolil explicitné ustanovenie, podľa ktorého žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania o sťažnosti. Obdobne je napríklad v § 261 CSP vyjadrené pravidlo, podľa ktorého povinnosť nahradiť trovy konania nemožno uložiť prokurátorovi.

Zároveň nemožno opomenúť, že samotný procesný kódex zakotvuje v čl. 4, ako jeden zo základných princípov, pravidlo o efektívnom uplatnení analógie v prípadoch, keď nemožno vec prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia Civilného sporového poriadku. Tento princíp však nebol ústavným súdom aplikovaný, resp. jeho prípadné posúdenie a vyhodnotenie sa v odôvodnení plenárneho uznesenia neprejavilo.

Výsledkom je pomerne drakonický záver v rámci chladnej justičnej chirurgie, ktorý je vzhľadom na svoj charakter a význam (zjednocujúce rozhodnutie pléna ÚS SR) bezprostredne direktívny, bez reálnej možnosti jeho spochybnenia na úrovni bežnej praxe vyšších súdnych úradníkov. Vzhľadom na objektívne gradujúcu kvalitu rozhodnutí Ústavného súdu SR a všeobecne pozitívnu odozvu odbornej verejnosti tak môže vzniknúť dojem o „nevyužitej príležitosti“ poskytnúť dôslednejšie riešenie.

Pri evidentnej absencii zákonnej úpravy by sa nemal ústavný súd obmedziť iba na to, že ju opätovne skonštatuje či potvrdí. O to viac, ak vo vzťahu k procesným predpisom už demonštroval niekoľko zásadných názorov nad rozsah výslovného znenia zákona. Ako príklad možno uviesť popretie obligatórnej povinnosti vydať kontumačný rozsudok podľa § 274 a § 278 CSP (I. ÚS 233/2019, I. ÚS 171/2022 a mnohé ďalšie), popretie tzv. pravidla jedenkrát a dosť v odvolacom konaní (III. ÚS 570/2023), záver o tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí (I. ÚS 275/2018 a mnohé ďalšie), záver o tom, že postup podľa § 365 ods. 2 CSP, ktorý možno bude mať strana v budúcnosti k dispozícii, je bez ďalšieho opravným prostriedkom, ktorý nevyčerpala (PLz. ÚS 3/2022) a pod.

S odstupom času možno zhodnotiť, že dvojstupňový režim rozhodovania o náhrade trov konania, zavedený Civilným sporovým poriadkom, sa neosvedčil a v praxi vyvoláva výrazné komplikácie. Jednou z nich je aj problematika náhrady trov konania o sťažnosti. Pri hľadaní optimálneho riešenia by z pohľadu advokáta bolo azda vhodnejšie aplikovať čl. 4 CSP a priblížiť sa záujmom a legitímnym očakávaniam toho subjektu, ktorému Civilný sporový poriadok, a v neposlednom rade aj celý justičný systém, slúži. A tým je sporová strana, ako adresát právnej normy. Pri trovách to platí osobitne o sporovej strane, ktorá s plným úspechom uplatnila alebo bránila svoje subjektívne práva.

Za zdôraznenie stojí aj sekundárna funkcia náhrady trov konania, ktorá odrádza procesne neúspešnú stranu od uplatňovania opravných prostriedkov alebo sťažností hrozbou akumulovania jej celkovej výšky. Ak však za konanie o sťažnosti nebude úspešnej sporovej strane nikdy náhrada trov priznaná, môže protistrana (nezriedka účelovo) vždy sťažnosť podať bez akejkolvek procesnej zodpovednosti. ■

POVINNÉ PLATBY ADVOKÁTOV

Dovoľujeme si Vás požiadať o dodržanie účtovných údajov uvedených pri jednotlivých platbách z dôvodu ich presnej identifikácie. Bankové účty má komora zriadené v 365 banke, a. s.

1. Príspevok na činnosť komory za rok 2025

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu: **494 eur**
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie (počas celého roka): **247 eur**
- splatnosť: **do 30. apríla 2025**
- IBAN: **SK60 6500 0000 0000 2031 8155**
- BIC: **POBNSKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2025**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky **priezvisko, registračné číslo** a rok **2025**.

2. Príspevok do sociálneho fondu komory za rok 2025

- advokát aktívne vykonávajúci advokáciu: **17 eur**
- advokát s pozastaveným výkonom advokácie: **17 eur**
- splatnosť: **do 30. apríla 2025**
- IBAN: **SK63 6500 0000 0000 2031 8198**
- BIC: **POBNSKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **2025**

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky **priezvisko, registračné číslo** a rok **2025**.

3. Príspevok na vzdelávanie a výchovu koncipienta za rok 2024

Výška príspevku advokáta za jedného zamestnaného advokátskeho koncipienta za jeden kalendárny rok je **300 eur**. Ak pracovný pomer advokátskeho koncipienta u povinného advokáta netrval celý kalendárny rok, výška príspevku je 1/12 za každý začatý kalendárny mesiac trvania pracovného pomeru (**25 eur/mesiac**).

Povinnosť platiť príspevok nemá povinný advokát za obdobie, v ktorom zamestnáva advokátskeho koncipienta, ktorý:

- je na rodičovskej dovolenke, počas ktorej neplynie prax advokátskeho koncipienta;
- vykonáva odbornú stáž, počas ktorej neplynie prax advokátskeho koncipienta;
- úspešne vykonal advokátsku skúšku, a stále je zamestnaný ako advokátsky koncipient, ak povinný advokát oznámil a preukázal existenciu dôvodu na zánik povinnosti platiť príspevok na vzdelávanie s presným časovým určením.

Kontrolu výšky príspevku na výchovu a vzdelávanie koncipienta si môžete overiť na richterova@sak.sk.

- splatnosť: **do 31. januára 2025**
 - IBAN: **SK07 6500 0000 0000 2031 8139**
 - BIC: **POBNSKBA**
 - variabilný symbol: **registračné číslo advokáta** alebo **IČO obchodnej spoločnosti**, ktorá koncipienta zamestnávala
 - špecifický symbol: **2024**
- Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky **registračné číslo advokáta** alebo **IČO obchodnej spoločnosti** a rok **2024**.

Uhradte príspevky jednoducho a priamo na webovej stránke komory v časti *Pre členov – Platby – Platby na úhradu*.

4. Poistenie výkonu povolania

Aj pre rok 2025 sa môžete pripojiť k hromadnej poisťovnej zmluve prostredníctvom Slovenskej advokátskej komory, ktorá je uzavretá s **KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group**, Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava.

Výška sadzieb poistenia advokátov zostáva pre rok 2025 rovnaká, pre advokáta FO (krytie 100 tis. eur) vo výške 52 eur a pre advokáta-spoločníka spoločnosti s ručeným obmedzením (krytie 1,5 mil. eur) vo výške 799 eur. Komora ponúka advokátom naďalej možnosť uzavretia poistenia správcu konkurznej podstaty (FO), pripoistenia činnosti oprávnenej osoby, alebo zvýhodnené kombinované poistenie. Advokáti môžu požiadať o poistenie prostredníctvom komory vyplnením elektronickej žiadosti, ktorá bude dostupná v internej časti webovej stránky komory. Poistná zmluva je uverejnená na webovej stránke komory v časti vyhradenej advokátom a advokátskym koncipientom. Poistenie pre rok 2025 je splatné najneskôr **do 31. 1. 2025**. V prípade otázok kontaktujte Annu Fratricovú na adrese fratricova@sak.sk.

Advokát – samostatný výkon advokácie

Základnému poisteniu advokáta v rámci hromadnej poisťovnej zmluvy vo výške krytia **100 000 eur** zodpovedá ročné poistné **52 eur**.

- splatnosť: **do 31. januára 2025**
- IBAN: **SK16 6500 0000 0000 2031 8171**
- BIC: **POBNSKBA**
- variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**
- špecifický symbol: **253**

V prípade voľby inej poisťovnej sumy je potrebné uhradiť zodpovedajúce vyššie poistné podľa sadzobníka poistenia na rok 2025, uverejneného na webovej stránke SAK.

Pri platbách zo zahraničia prosíme uviesť do poznámky Vaše **priezvisko, registračné číslo** a rok **2025**.

Okrem štandardného poistenia výkonu povolania (PVP) si môže advokát prostredníctvom elektronickej žiadosti zvoliť aj iný typ poistenia, napríklad poistenie správcu konkurznej

nej podstaty (SKP), a to samostatne alebo prostredníctvom zvýhodneného kombinovaného poistenia (PVP + SKP).

Ako správne požiadať o pripoistenie činnosti oprávnenej osoby (RPVS)

Po voľbe požadovaného typu poistenia nezabudnite odkliknúť Žiadam zároveň o pripoistenie činnosti oprávnenej osoby RPVS (zák. č. 315/2016 Z. z.). Systém automaticky pripočíta k sadzbe poistenia fixnú sadzbu za RPVS vo výške 90 eur.

Advokát – spoločník obchodnej spoločnosti

Minimálnej poistnej sume poistenia zodpovednosti za škodu vo výške **1 500 000 eur** na jedného spoločníka aj na rok 2025 zodpovedá ročné poistné vo výške **799 eur** na jedného spoločníka.

■ splatnosť: do 31. januára 2025

■ IBAN: **SK16 6500 0000 0000 2031 8171**

■ BIC: **POBNSKBA**

■ variabilný symbol: **IČO obchodnej spoločnosti**

■ špecifický symbol: **256**

Ak má spoločnosť viacerých spoločníkov, systém automaticky prepočíta výšku poistenia na aktuálny počet spoločníkov vedený v zozname obchodných spoločností. Z uvedeného dôvodu postačí, aby žiadosť podal za spoločnosť jeden spoločník.

Pripoistenie činnosti oprávnenej osoby

Advokát, ktorý vykonáva advokáciu ako konateľ obchodnej spoločnosti, môže prostredníctvom individuálnej elektronickej žiadosti uzavrieť pripoistenie činnosti oprávnenej osoby. Po podaní žiadosti systém automaticky pripočíta k sadzbe poistenia fixnú sadzbu za RPVS vo výške 135 eur v prípade, ak je konateľ poistený pre prípad zodpovednosti za škodu prostredníctvom hromadnej poistnej zmluvy. Ak je spoločnosť poistená individuálne, sadzba pre RPVS (jedného konateľa) je 1 100 eur.

Pripoistenie RPVS je takto uzavreté v prospech konateľa, ktorý elektronicke žiadosť o pripoistenie činnosti oprávnenej osoby podal.

Poistenie správcu konkurznej podstaty

V prípade záujmu o samostatné poistenie správcu konkurznej podstaty (advokát – konateľ obchodnej spoločnosti alebo advokátsky koncipient) je potrebné kontaktovať komoru e-mailom na szalayova@sak.sk alebo fratricova@sak.sk.

Pri platbe poistenia správcu konkurznej podstaty použijte ako variabilný symbol registračné číslo advokáta v komore, nie číslo správcu konkurznej podstaty.

■ splatnosť: **do 31. januára 2025**

■ IBAN: **SK16 6500 0000 0000 2031 8171**

■ BIC: **POBNSKBA**

■ variabilný symbol: **registračné číslo advokáta**

■ špecifický symbol: **255**

V prípade otázok týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu kontaktujte SAK na tel. č. 02/204 227 99 alebo na e-mailovej adrese fratricova@sak.sk.

Splatnosť poistenia

Ak nebude uhradené poistné pripísané na účet SAK najneskôr 31. januára 2025, poistenie výkonu povolania vznikne najskôr dňom pripísania poistného na účet komory; aj zákonná podmienka poistenia výkonu povolania bude splnená najskôr týmto dňom. Môže tak dôjsť k situácii, kedy nebude časť roka krytá poistením výkonu povolania.

Ohlásenie individuálne uzavretého poistenia

Ak advokát alebo obchodná spoločnosť uzavrie na rok 2025 individuálne poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie, môže túto skutočnosť oznámiť komore prostredníctvom elektronickej žiadosti Hlásenie o individuálnom poistení; k hláseniu je potrebné pripojiť sken poistného certifikátu na rok 2025 najneskôr do 31. januára 2025.

Individuálne žiadosti o jednotlivé typy poistenia (pre FO aj PO), ako aj formulár slúžiaci na oznámenie individuálneho poistenia nájdete na stránke komory v časti *Pre členov – Elektronické žiadosti – Podanie žiadosti/hlásenia*.

Individuálne FO

Individuálne PO

VÝPOČTOVÝ ZÁKLAD

Podľa vyjadrenia Štatistického úradu SR bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR v I. polroku 2024 vo výške **1 484 eur**.

V zmysle príslušných ustanovení vyhlášky a pre ľahšiu orientáciu uvádzame zlomky výpočtového základu (VZ):

1/4 VZ 371 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky)

1/6 VZ 247,33 eur (§ 11 ods. 4 prvá veta, § 12 ods. 3 písm. c) vyhlášky)

1/8 VZ 185,50 eur (§ 12 ods. 3 písm. b) vyhlášky)

1/12 VZ 123,67 eur (§ 12 ods. 3 písm. a) vyhlášky)

1/13 VZ 114,15 eur (§ 11 ods. 1 vyhlášky, § 11 ods. 4 druhá veta)

1/14 VZ 61,83 eur (§ 12 ods. 1 a 2 vyhlášky)

1/60 VZ 24,73 eur (§ 17 ods. 1 vyhlášky)

1/100 VZ 14,84 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky)

Výška výpočtového základu na účel výpočtu tarifnej odmeny advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní a v konaní o priestupkoch je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok kalendárneho roka, ktorý o tri roky predchádza roku určujúcemu výpočtový základ podľa odseku 3 (§ 1 ods. 4 vyhlášky). Výška výpočtového základu **na rok 2022 je 1 163 eur**. Uvádzame zlomky výpočtového základu (VZ):

1/6 VZ 193,83 eur (§ 12 ods. 3 písm. c) vyhlášky)

1/8 VZ 145,38 eur (§ 12 ods. 3 písm. b) vyhlášky)

1/12 VZ 96,92 eur (§ 12 ods. 3 písm. a) vyhlášky)

1/24 VZ 48,46 eur (§ 12 ods. 1 a 2 vyhlášky)

Určovanie výšky náhrady za stratu času advokáta

2. časť

doc. PhDr. Mgr. Peter Rosputinský, PhD.

Otázka náhrady za stratu času patrí pravdepodobne medzi bežné záležitosti každého advokáta pri výkone advokátskeho povolania. Je už tradične ustálené, že na túto náhradu má advokát nárok vzhľadom na stratu príležitostí na prácu na právnych kauzách alebo na získavanie nových klientov v dôsledku času stráveného cestovaním, ktoré samo osebe nie je považované za priamu prácu na právnom prípade s nárokom na odmenu za ňu. Autor článku sa zaoberá spôsobmi určovania výšky tejto náhrady, pričom poukazuje na to, že v praxi čoraz častejšie dochádza k spájaniu času stráveného cestou do miesta úkonu právnej služby s časom stráveným cestou z tohto miesta, čo má v mnohých prípadoch za následok priznanie náhrady za stratu času v nižšom rozsahu, ako pri vyčíslení tejto náhrady samostatne za obe cesty. Autor článku predkladá analýzu existujúcej právnej úpravy a poskytuje podrobné argumenty pre posúdenie správnosti oboch vyššie uvedených spôsobov určovania výšky náhrady za stratu času advokáta.

Ustanovenie § 17 ods. 1 Vyhlášky náhradu za stratu času advokátovi priznáva za každú začatú polhodinu. Citovaná špecifikácia znamená, že nárok na danú náhradu nevzniká za každú skončenú (uplynutú) polhodinu strávenú cestou, ale za každú začatú polhodinu. Vyhláška na žiadnom svojom mieste začiatok plynutia príslušnej polhodiny nešpecifikuje *expressis verbis*. Z logiky veci je zrejmé, že predmetným začiatkom počítania času je začiatok cesty z miesta sídla advokáta do miesta vykonania úkonu právnej služby. Toto je nesporným faktom, čo preukazuje zhoda v oboch vyššie uvedených prístupoch k počítaniu náhrady za stratu času. Rozdiel medzi nimi spôsobuje to, že vo Vyhláške chýba výslovné pravidlo na určovanie začiatku plynutia času stráveného cestovaním advokáta z miest realizácie úkonov právnej služby späť do miesta sídla advokáta.

V tejto súvislosti je vhodné poznamenať, že čas je „najvýznamnejšia objektívna právna skutočnosť“¹ a v práve má význam v troch rovinách,² a to ako:

- pevne stanovený čas (časový okamih), pod ktorým rozumieme najčastejšie konkrétny dátum alebo termín,
- plynúci čas, pod ktorým rozumieme najčastejšie lehotu alebo dobu,
- dovršenie určitého času, napr. dosiahnutie plnoletosti alebo inej vekovej hranice či nadobudnutie splatnosti pohľadávky.

Z hľadiska predmetu nášho záujmu je podstatná druhá významová rovina času v práve, t. j. čas plynúci, pri ktorom sa rozlišuje právnické a prirodzené rátanie času. Právnické rátanie času (tzv. *computatio civilis temporis*) je podľa kalendárnych nedeliteľných dní, mesiacov a rokov a prirodzené rátanie času (tzv. *computatio naturalis temporis*) znamená pohyblivé počítanie času od hodiny k hodine, od minúty k minúte a pod.³ Prirodzené rátanie času sa zvykne označovať aj ako *a momento ad momentum*, t. j. od danej chvíle do danej chvíle,⁴ od jedného okamihu k druhému okamihu, teda presné rátanie času⁵ alebo od okamihu, kedy časový úsek začne, do okamihu, kedy má skončiť.⁶

1 CUKEROVÁ, D.: Určovanie lehôt slovným popisom. In *Právne noviny*. 2018, [2024-03-29]. Dostupné na internete: <https://www.pravne-noviny.sk/urcovanie-lehot-slovnym-popisom>

2 Pozri napr. ILLÝOVÁ, Z.: Význam času v práve. Prednáška 18. 3. 2019. In *Právnická fakulta Univerzity Komenského*. 2019. [2024-03-29]. Dostupné na internete:

https://www.flaw.uni-ba.sk/fileadmin/praf/-Pracoviska/Katedry/KOP/-Materialny_na_cvicenia/-Vyznam_casu_v_prave.pptx, s. 3.

- 3 REBRO, K.: Latinské právnické výrazy a výroky, s. 71.
- 4 Wyrok Sądu Najwyższego Rzeczypospolitej Polskiej sygn. akt II KK 23/14 z 19 lutego 2014 r. [online], 2024, [cit. 26. 3. 2024]. Dostupné na internete: <https://www.sn.pl/sites/-orzecznictwo/orzeczenia3/ii%20kk%2023-14.pdf>, s. 5.
- 5 REBRO, K.: Latinské právnické výrazy a výroky, s. 39.
- 6 DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol.: Občanské právo hmotné 1 – Díl první: Obecná část. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 205–208.
- 7 MINÁRIK, Š.: Komentár k Trestnému poriadku. IURA. ASPI, 2006, aktualizované k 1. 3. 2024, identifikačné číslo: (ASPI ID) LIT33264SK.
- 8 ŠTEVČEK, M. a kol.: Civilný sporový poriadok, s. 469–470.
- 9 ILLÝOVÁ, Z.: Význam času v práve, s. 5.

Uvedené spôsoby počítania času obsahujú napríklad aj ustanovenia troch najdôležitejších slovenských procesnoprávných predpisov definujúce lehoty, ktoré sa rátajú nielen na dni, týždne, mesiace a roky, ale aj na hodiny. Ide o § 63 ods. 1 Trestného poriadku, § 69 ods. 1 Správneho súdneho poriadku a § 121 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Konkrétny spôsob počítania času závisí od toho, aká jednotka času je použitá na určenie konkrétneho časového obdobia (lehoty alebo doby), t. j., či ide o počítanie času v hodinách alebo v dlhších časových jednotkách. Aj keď čas a dĺžka jeho trvania v zmysle § 17 ods. 1 Vyhlášky nie je lehotou, možno – aj s odkazom na analógiu – poukázať na § 63 ods. 2 Trestného poriadku a § 69 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, podľa ktorých lehota určená podľa hodín začína plynúť začatím úkonu. Podľa Komentára

k Trestnému poriadku „*lehoty určené podľa hodín sa počítajú od okamihu do okamihu. Ak teda bola osoba zadržaná napríklad 10. marca o 9.30 hod., 48-hodinová lehota sa skončí o dva dni, t. j. 12. marca o 9.30 hod.*“.⁷ To isté platí pre počítanie času v civilnom procesnom práve, pretože „*ak lehota určená hodinami začne plynúť napr. o 9.40 hod. (doručenie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia) a jej dĺžka je stanovená na 24 hodín, lehota uplynie o 9.40 hod. nasledujúceho dňa*“.⁸ Rovnaký názor zastáva dr. Illýová, keď vo vzťahu k počítaniu času v práve vo všeobecnosti uvádza, že „*v prípade lehôt vymeraných hodinami alebo minútami platí prirodzené počítanie času – od okamihu do okamihu*“.⁹

Na základe vyššie uvedeného je nad všetky pochybnosti zrejmé, že pre Vyhláškou vymedzený čas strávený cestou do miesta realizácie úkonu právnej služby a späť z tohto miesta prostredníctvom začatých polhodín má platiť prirodzené počítanie času od okamihu do okamihu. Toto prirodzené počítanie času má prirodzený začiatok a prirodzený koniec, t. j. konkrétnu hodinu a minútu začiatku cesty z miesta sídla advokáta do miesta realizácie úkonu právnej služby a konkrétnu hodinu a minútu skončenia tejto cesty, pričom jej trvanie sa neurčuje v minútach, ale v začatých polhodinách. Rovnaké pravidlo sa uplatní pre počítanie času pri spiatocnej ceste, ktorá má svoj samostatný prirodzený začiatok a prirodzený koniec, teda konkrétnu hodinu a minútu začiatku spiatocnej cesty advokáta z miesta realizácie úkonu právnej služby do miesta sídla advokáta a konkrétnu hodinu a minútu skončenia tejto spiatocnej cesty, pričom aj jej trvanie sa určuje v začatých polhodinách. Ďalej je zrejmé, že časový okamih skončenia cesty do miesta úkonu právnej služby nie je časovým okamihom začiatku spiatocnej cesty. Tieto dva okamihy oddeľuje spravidla čas čakania na úkon právnej služby a čas trvania úkonu právnej služby. Nezriedka sa v praxi stáva, že advokát sa z miesta realizácie úkonu právnej služby vracia v iný deň, ako bol deň, kedy do daného miesta prišiel (napr. ak je z okresu na východe Slovenska a v Pezinku špecializovaným trestným súdom nariadené hlavné pojednávanie trvá niekoľko dní za sebou). Z toho nepochybne vyplýva, že v prípade cestovania advokáta na úkon právnej služby existujú v chronologickom poradí:

- okamih začiatku cesty do miesta úkonu daný konkrétnou hodinou a konkrétnou minútou,
- okamih skončenia cesty do miesta úkonu daný inou konkrétnou hodinou a inou konkrétnou minútou,
- okamih začiatku spiatocnej cesty z miesta úkonu daný inou konkrétnou hodinou a inou konkrétnou minútou,
- okamih skončenia cesty z miesta úkonu daný inou konkrétnou hodinou a inou konkrétnou minútou,

čo má za následok existenciu dvoch samostatných časových úsekov – jedného pre cestu tam a druhého pre cestu späť. Každý z týchto dvoch časov plynie ako súvislý (nepretržený) čas, tzv. *tempus continuum*. Pravidlá prirodzeného rátania času neumožňujú dané dva časy spojiť do jedného spoločného časového úseku, pretože okamih začiatku spiatocnej cesty

Doc. PhDr. Mgr. Peter Rosputinský, PhD.,
absolvent Právnickej fakulty Univerzity
Mateja Bela v Banskej Bystrici (2004).

Je advokát a aktuálne pôsobí ako vysokoškolský učiteľ na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

z miesta úkonu začína bezpochyby v úplne inú hodinu a minútu, ako bol okamih skončenia cesty do miesta úkonu.

Vyššie uvedené úvahy platia bez rozdielu pre všetky cesty na úkony právnej služby. Dĺžka ich trvania z hľadiska počtu polhodín je nepodstatná, t. j. aj keby šlo o úkon realizovaný v mieste blízkom miestu sídla advokáta (napr. vzdialenom len desať minút od sídla advokáta). Platí totiž, že cesta na úkon právnej služby začne prvou sekundou v rámci konkrétnej polhodiny a skončí buď do 30 minút v prípade blízkeho miesta vykonania úkonu právnej služby alebo skončí v rámci inej polhodiny v prípade vzdialenejšieho miesta vykonania úkonu právnej služby či časovo dlhšej cesty do daného miesta. Takto raz skončená polhodina nemôže byť znova začatá či „spokračovaná“ a cesta z úkonu právnej služby zakladá vždy novú polhodinu, ktorá má svoj samostatný začiatok v rámci úplne novej polhodiny. Tento výklad je nielen gramatickým, ale aj logickým, pretože je nad všetky pochybnosti zrejmé, že okamih odchodu z miesta úkonu právnej služby nie je a nemôže byť súčasťou jednej a tej istej a už raz začatej a skončenej polhodiny, ktorá prebiehala cestou smerom do miesta realizácie úkonu právnej služby. Časové úseky v rámci oboch ciest trvajú v samostatne začatých, samostatne plynúcich a samostatne ukončovaných polhodinách.

V neposlednom rade je vhodné dodať, že § 17 ods. 1 Vyhlášky nezmieňuje možnosť prerušenia plynutia už raz začatej polhodiny či jej „spočívanie“, a teda zastávame názor, že nie je možné príslušnú polhodinu skončenú dokončením príslušnej cesty do miesta vykonania úkonu právnej služby znova „spokračovať“ v iný časový okamih. Predmetné ustanovenie Vyhlášky na základe vyššie predostretých argumentov neumožňuje spojiť okamih skončenia cesty tam s okamihom začiatku spiatocnej cesty v jednej a tej istej polhodine, a teda ani cestu tam s cestou späť do jedného časového úseku meraného polhodinami spôsobom, ako keby tieto polhodiny neboli oddelené. Opak by vytváral, podľa nášho názoru, právny a aj faktický nezmysel. Demonštrovať to možno na situácii, kedy by napríklad:

- a) cesta do miesta úkonu začala o 7.00 hod. v mieste A,
- b) cesta do miesta úkonu skončila o 8.15 hod. v mieste B,
- c) pojednávanie na súde v mieste B trvalo od 8.30 hod. do 10.45 hod.,
- d) cesta z miesta úkonu začala o 11.00 hod. v mieste B a
- e) cesta z miesta úkonu skončila o 12.15 hod. v mieste A.

Podľa prvého prístupu a prirodzeného počítania času by cesta tam trvala od 7.00 hod. do 8.15 hod., t. j. 75 minút, teda tri začaté polhodiny (prvá od 7.00 hod. do 7.30 hod., druhá od 7.30 hod. do 8.00 hod., tretia od 8.00 hod. do 8.15 hod.), a cesta späť by trvala od 11.00 hod. do 12.15 hod., t. j. iných 75 minút, teda tri iné začaté polhodiny (prvá od 11.00 hod. do 11.30 hod., druhá od 11.30 hod. do 12.00 hod., tretia od 12.00 hod. do 12.15 hod.).

Podľa druhého prístupu a spojenia trvania oboch ciest by cesta tam a späť trvala 75 minút + 75 minút, t. j. 150 minút alebo päť polhodín, a to s tým, že (i) prvá polhodina by trvala od 7.00 hod. do 7.30 hod.; (ii) druhá polhodina by trvala od 7.30 hod. do 8.00 hod.; (iii) štvrtá polhodina by trvala od 11.15 hod. do 11.45 hod.; (iv) piata polhodina by trvala od 11.45 hod. do 12.15 hod.; no (v) tretia polhodina by začala plynúť o 8.00 hod. a mala by trvať do 11.15 hod., čo by z hľadiska prirodzeného rátania času znamenalo jej trvanie v rozsahu 3 hodín 15 minút, čo je zjavne nezmyselné. Ako bolo citované vyššie, lehota určená hodinami skončí uplynutím 60. minúty konkrétnej hodiny, a teda v našom prípade každá polhodina cesty tam alebo cesty späť uplynie (skončí) buď uplynutím 30. minúty alebo minútou dokončenia cesty (dorazenia do miesta A alebo miesta B).

Kedže náhrada za stratu času sa určuje v polhodinách, aj s prihliadnutím na vyššie citované právne názory nie je možné pre kvantifikovanie (meranie, určovanie) daných polhodín použiť iné ako prirodzené rátanie času. Navyše, spájanie dvoch rôznych a ešte k tomu od seba oddelených časových úsekov do jednej a tej istej polhodiny je v rozpore s vymedzením polhodiny ako časového úseku tvoriaceho 1/48 stredného slnečného dňa ako jeden ucelený, súvislý a neprerušovaný časový úsek. Nehovoriac o tom, že pre takéto spájanie nie je v normatívnom vyjadrení § 17 ods. 1 Vyhlášky žiadny základ, a to ani s prihliadnutím na sledovaný účel náhrady za stratu času.

Ide totiž o to, že ak by malo platiť, že „čas strávený cestou do miesta, kde sa má úkon právnej služby poskytnúť, a čas strávený cestou späť do sídla advokáta je potrebné vnímať ako ucelený časový úsek, ktorý sa viaže na poskytnutie právnej služby“.¹⁰ tak potom všetky

¹⁰ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 311/2013-7 z 30. 5. 2013, s. 13 – 14.

cesty advokáta vykonané pri poskytovaní právnych služieb v rámci jednej právnej veci (napr. jedného súdneho, správneho či trestného konania) by mali byť spočítané do jedného časového úseku, pretože iba takto a výlučne iba takto bude dosiahnutý cieľ, aby advokátovi nebol nahradený aj časový úsek, ktorý nestratil cestovaním v súvislosti s poskytovaním právnych služieb. Takýto spôsob kvantifikovania náhrady za stratu času by vlastne bol tretím prístupom. Inými slovami, aj pri druhom nami skúmanom prístupe k vyčíslňovaniu náhrady za stratu času môže dochádzať (a často aj dochádza) k nahrádzaniu určitého časového úseku, ktorý nebol reálne strávený cestovaním. Pre to, aby sa tomuto zabránilo, bolo by nevyhnutné aplikovať tretí prístup spočívajúci v tom, že orgán rozhodujúci o náhrade za stratu času advokáta spočíta časy trvania všetkých ciest, ktoré boli uskutočnené v rôznych dňoch, týždňoch, ba možno dokonca aj mesiacoch alebo rokoch do jedného časového úseku. Ak by sa napríklad jedno pojednávanie uskutočnilo povedzme 1. 12. 2023 a druhé 29. 2. 2024 a cesta jedným smerom by trvala napr. 35 minút, potom pri súčte všetkých štyroch ciest do jedného časového úseku by ich výsledné trvanie bolo 140 minút, t. j. päť polhodín, pričom tretia polhodina by prebehla čiastočne v roku 2023 (v rozsahu 10 minút) a čiastočne v roku 2024 (v rozsahu 20 minút).

Ak má byť správnu aplikáciou § 17 ods. 1 Vyhlášky spočítanie času cesty do miesta B uplynutého dopoludnia s časom cesty z miesta B uplynutým popoludní do jednej a tej istej polhodiny (napríklad z dôvodu účasti na jednom úkone právnej služby), potom z hľadiska tvrdeného účelu daného prístupu by malo ísť o situáciu v zásade rovnakú aj pre cesty uskutočnené v rôznych dňoch, týždňoch, mesiacoch i rokoch. Dôvodom pre takéto spojenie časových úsekov dvoch ciest uskutočnených v rôznych dňoch či mesiacoch by mala byť aplikačná precíznosť pri dosahovaní účelu náhrady za stratu času advokáta – t. j. nenahradiť advokátovi žiadny čas, ktorý nestrávil cestovaním v súvislosti s poskytovaním právnych služieb. Ak teda konajúci orgán mieni nahrádzať stratu času v rozsahu výlučne „čistého času“ stráveného cestou, tak potom by malo byť úplne irelevantné, kedy presne jednotlivé cesty prebehli. A ak by malo byť právne správne spojenie dopoludňajšej cesty s popoludňajšou cestou, potom by nemalo byť prekážkou ani spojenie ciest v rôznych dňoch, týždňoch, mesiacoch a rokoch do jedného časového úseku, a teda spojenie ciest nielen v rámci jedného úkonu, ale aj úkonov viacerých.

Podľa dostupných údajov však k takémuto spôsobu nahrádzaniu čistého času v praxi nedochádza, čo vo svojej podstate zásadne nahľadáva dojem aplikačnej správnosti druhého prístupu a najmä súdmi tvrdený účel tohto prístupu v podobe nenahrádzania času, ktorý advokát nestrávil cestovaním do a z miest realizácie úkonov právnej služby. Ak by sme si vzali situáciu, že cesta medzi miestom A a miestom B trvá 65 minút a vo veci by boli vykonané tri pojednávania, potom advokát precestoval $[65 \times 2 \times 3]$ minút čistého času, t. j. 390 minút, čo predstavuje 13 polhodín. Podľa druhého prístupu však súdy rozhodujú tak, že spočítajú trvanie ciest na jednotlivé pojednávania samostatne, čo znamená $65 \times 2 = 130$ minút, t. j. päť polhodín, a to vynásobia počtom pojednávaní – v našom príklade tri, čo predstavuje 15 polhodín. A teda v tejto konkrétnej situácii by súd nahradil advokátovi dve polhodiny, ktoré reálne fyzicky nestrávil cestovaním, pričom by svoje rozhodnutie zdôvodňoval – paradoxne rozporuplne – tým, že cestu tam a cestu späť na každé pojednávanie spočítal do jednej cesty, aby advokátovi priznal náhradu za stratu len toho času, ktorý strávil cestovaním.

Hoci doterajšia súdna a iná aplikačná prax pri § 17 ods. 1 Vyhlášky nepoužíva tretí prístup vyčíslňovania náhrady za stratu času advokátov, možno z neho vyvodíť zásadnú myšlienku, ktorá má svoj účinok aj pre objavujúci sa druhý prístup a jeho pravdepodobný hlavný dôvod rozširujúceho sa používania. Ide o to, že aj v rámci tretieho prístupu vzniká priestor pre situácie, že dôjde k náhrade za stratu času, ktorý nebol reálne strávený cestovaním. Uvedené znamená, že je nesporným, že samotné znenie § 17 ods. 1 Vyhlášky slovným spojením „za každú začatú polhodinu“ predpokladá, že advokátovi bude v nejakom rozsahu nahradený aj čas, ktorý reálne nestrávil cestovaním, čoho si nepochybne musel byť vedomý aj normotvorca (autor Vyhlášky). V opačnom prípade by Vyhláška obsahovala iné normatívne znenie určenia pre výšky náhrady za stratu času, či už napríklad v podobe skončenej polhodiny alebo alikvotnej časti z poslednej polhodiny strávenej cestovaním.

Analógia práva ako pomôcka pri identifikovaní obsahu § 17 ods. 1 Vyhlášky

Ako bolo konštatované v úvode tohto článku, náhrada za stratu času strateného cestovaním pri výkone povolania je inštitút, ktorý sa používa vo vzťahu k niekoľkým kategóriám osôb. Nejde teda o nejakú špeciálnu právnu úpravu typickú len pre oblasť „advokátskeho práva“. Tento inštitút sa aplikuje okrem iného aj na notárov, znalcov, tlmočníkov, prekladateľov či patentových zástupcov, a to vždy za čas strávený cestou osoby patriacej do jednej z vymenovaných skupín do vymedzeného miesta vykonania nejakého úkonu a späť. Príslušné právne úpravy iných režimov v zásade korešpondujú právnej úprave podľa Vyhlášky, resp. vo vzťahu k vymedzeniu cesty tam a cesty späť a vo vzťahu k slovnému spojeniu „za každú aj začatú“ (pol)hodinu sú s ňou zhodné.

Z hľadiska nami skúmanej problematiky je užitočné poukázať na § 19 ods. 2 vyhlášky č. 31/1993 Z. z. o odmenách a náhradách notárov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého patrí notárovi náhrada za stratu času za čas strávený cestou do miesta konania notárskeho úkonu a späť za každú, aj začatú polhodinu. Ide totiž o to, že jeden z komentárov k tomuto ustanoveniu výslovne uvádza, že „náhradu treba vypočítavať osobitne za čas strávený cestou do miesta vykonania notárskeho úkonu a osobitne za cestu späť. Ak teda cesta tam trvala napríklad 15 minút a cesta späť 10 minút, notárovi patrí náhrada vo výške $2 \times 3,32^{11}$ eura“.¹² Zastávame názor, že pri rovnakom normatívnom vymedzení určovania výšky náhrady za stratu času v režime „advokátskeho práva“ a „notárskeho práva“ je citovaný právny názor legitímnym a použiteľným dôkazom o správnosti našich vyššie prezentovaných úvah. Ak má byť teda náhrada za stratu času notárov počítaná samostatne pre cestu tam a späť, niet najmenšieho dôvodu pre odlišný postup v prípade advokátov, ak právny základ týchto náhrad má totožné vyjadrenie v príslušných odvetvových právnych predpisoch.

Pomerne časté je rozhodovanie o náhradách za stratu času vo vzťahu k znalcom, kedy sa v judikatúre možno stretnúť – rovnako ako pri náhradách za stratu času advokátov – s nejednotnou praxou a rozhodovaním buď podľa prvého prístupu alebo druhého prístupu. Pravdepodobne z dôvodu značne nižšej sumy tejto náhrady u znalcov (3,32 eura) a skutočnosti, že sa priznáva za každú aj začatú hodinu, je tejto otázke v odôvodňovaní súdnych rozhodnutí venovaná podstatne menšia pozornosť v porovnaní s advokátskou náhradou za stratu času, a teda je ešte komplikovanejšie v príslušnom súdnom rozhodnutí bez poznania dotknutého vyúčtovania znalca identifikovať, ktorý z dvoch nami skúmaných prístupov bol napokon aplikovaný.

Ako ďalšiu pomôcku pri hľadaní správneho obsahu a významu § 17 ods. 1 Vyhlášky je možné použiť ďalšie právne predpisy, ktoré obsahujú výraz polhodina, a analyzovať, akým spôsobom pristupujú k tomuto výrazu a ako počítajú plynutie času v jej rámcoch. Zmieniť možno v praxi pomerne často a jednotne využívanú právnu úpravu týkajúcu sa prestávok na dojčenie podľa zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (a podľa iných právnych predpisov, ktoré obsahujú obdobnú právnu úpravu napr. vo vzťahu k policajtkám, sudkyňiam či prokurátorkám). Podľa § 107 ods. 2 Zákonníka práce patria matke, ktorá pracuje po určený týždenný pracovný čas, na každé dieťa do konca šiesteho mesiaca jeho veku dve polhodinové prestávky na dojčenie a v ďalších šiestich mesiacoch jedna polhodinová prestávka na dojčenie za zmenu. Tieto prestávky možno zlúčiť a poskytnúť na začiatku alebo na konci pracovnej zmeny. Ak pracuje po kratší pracovný čas, ale aspoň polovicu určeného týždenného pracovného času, patrí jej len jedna polhodinová prestávka na dojčenie, a to na každé dieťa do konca šiesteho mesiaca jeho veku. Z uvedenej právnej úpravy vyplývajú dve zrejme skutočnosti:

- v prípade polhodinovej prestávky na dojčenie ide o jeden ucelený a neprerušovaný časový úsek vymedzený podľa princípu prirodzeného počítania času, t. j. jednu polhodinovú prestávku nemožno rozdeliť na dve štvrt hodinové prestávky či tri desaťminútové prestávky,
- možnosť zlúčenia dvoch polhodinových prestávok do jednej hodinovej prestávky možno urobiť na základe výslovného zákonného splnomocnenia.

Teda aj z dikcie Zákonníka práce ohľadne pojmu polhodina a jeho významu, výkladu a aplikácie vyplýva, že ide o 1/48 stredného slnečného dňa, čo korešponduje definíciou

11 S účinnosťou od 1. 1. 2024 došlo k zvýšeniu tejto sumy na 10 eur.

12 Komentár k Vyhláške o odmenách a náhradách notárov. IURA. ASPI, 2009, aktualizované k 1. 3. 2024, identifikačné číslo: (ASPI ID) LIT34692SK.

pojmu polhodina a nami vyššie prezentovaným úvahám o výklade a aplikácii tohto pojmu na účely advokátskych náhrad za stratu času. Analogicky, k zlučovaniu polhodinových prestávok na dočtenie by bolo možné prirovnať zlučovanie časových úsekov ciest advokáta do miesta úkonu a späť, avšak len a len za podmienky výslovného dovolenia takéhoto zlučovania vo Vyhláške. Bez takéhoto dovolenia by nebolo možné zlučovať ani polhodinové prestávky na dočtenie, a tieto by museli byť poskytované osobitne. A keďže Vyhláška obdobné zmocnenie neobsahuje, aj z tohto dôvodu tvrdíme, že zlučovanie ciest do miesta úkonu a z miesta úkonu do jedného časového úseku nemá právny základ.

V neposlednom rade dodávame, že rovnako, ako to uvádzame vyššie vo vzťahu k advokátskej náhrade za stratu času, s pojmom polhodina v zmysle neprerušeného časového obdobia v trvaní 30 minút uvažujú aj iné právne predpisy, napr. vo vzťahu:

- a) k polhodinovej prestávke na odpočinok a jedenie u prokurátorov (§ 34 ods. 3 zákona č. 154/2001 Z. z.),
- b) k zotrávaniu pri pacientovi (Katalóg zdravotných výkonov podľa prílohy nariadenia vlády SR č. 776/2004 Z. z.),
- c) k určaniu času na osobnú hygienu po prebudení a pred uložením na spánok (§ 7 ods. 3 vyhlášky č. 526/2007 Z. z.),
- d) k meraniu emisných limitov (§ 34 ods. 1 vyhlášky č. 248/2023 Z. z.).

Sumarizujúc iné časti právneho poriadku Slovenskej republiky, ktoré obsahujú pojem polhodina, dospievame k záverom, že v prvom rade platí pre určovanie jej plynutia prirodzené počítanie času a v druhom rade, že akékoľvek spájanie dvoch polhodín je možné výlučne vtedy, ak to príslušný právny predpis výslovne upravuje (dovoľuje).

Záver

Otázka náhrady za stratu času advokáta pri poskytovaní právnych služieb je priamo spojená s výkonom tohto povolania, a to v porovnaní s ostatnými právnickými profesiami v asi najvýraznejšom rozsahu. Jej riešenie je prítomné v oblasti civilného, obchodného, správneho i trestného práva, a teda ide o častú otázku z hľadiska jej výskytu v praxi, ktorá by mala byť rozhodovaná jednotným spôsobom, čo sa však posledné roky preukázateľne nedeje.

Ustanovenie § 17 ods. 1 Vyhlášky o tom, že pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, za čas strávený cestou do tohto miesta a späť patrí advokátovi náhrada za stratu času vo výške jednej šesťdesiatiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu, podľa recentnej judikatúry pripúšťa dva spôsoby aplikácie. Prvý – historicky starší – vychádza zo samostatného počítania času stráveného advokátom cestou do miesta úkonu a cestou z tohto miesta so samostatným vyjadrením dĺžky trvania daného času v samostatnom počte polhodín pre cestu každým smerom. Druhý prístup prináša zmenu spočívajúcu v spojení trvania oboch ciest do jedného časového úseku, z ktorého je potom následne určený jeden spoločný počet polhodín vyjadrujúci dĺžku trvania cesty tam spolu s cestou späť. Z dostupnej rozhodovacej praxe vyplýva, že pre odklon od prvého prístupu smerom k druhému prístupu existuje iba jedno odôvodnenie, a to zámer nenahradieť advokátovi časový úsek, ktorý reálne nestrávil cestovaním v súvislosti s poskytovaním právnej služby. Teda možno konštatovať, že pri druhom prístupe je snaha odôvodniť ho založená na teleologickom výklade, pretože zmyslom (*ratio legis*) inštitútu náhrady za stratu času je naozaj kompenzácia času strateného cestovaním advokáta na úkony a z úkonov právnej služby.

Článok analyzuje § 17 ods. 1 Vyhlášky nielen z hľadiska uvedeného druhu výkladu, ale aj všetkých ostatných dostupných výkladov. Základom predkladanej analýzy je jazykový (gramatický) a logický výklad doplnený systematickým výkladom. Predkladanými myšlienkovými postupmi, pomocou ktorých objasňujeme význam právneho pravidla obsiahnutého v § 17 ods. 1 Vyhlášky, sme dospeli k záverom, že:

- a) pojem polhodina znamená jeden súvislý a neprerušovaný časový úsek, t. j. nejde a nemôže ísť o celok dvoch (alebo dokonca viacerých) kratších časových úsekov trvajúcich v sumárnom súčte 30 minút,

- b) pre počítanie času v rámci polhodiny platí a má platiť prirodzené počítanie času od okamihu do okamihu, a to nielen vo všeobecnosti v rámci právneho poriadku – čoho dôkazom sú mnohé v článku zmieňované situácie, ale aj pri počítaní času v rámci advokátskej náhrady za stratu času,
- c) raz začatá polhodina môže už iba skončiť a nemôže znova začať, aby následne znova skončila,
- d) časový okamih začiatku spiatočnej cesty advokáta z miesta realizácie úkonu právnej služby začína v iný časový okamih, ako bol okamih skončenia cesty do miesta realizácie úkonu právnej služby, čo pri súčasnom znení § 17 ods. 1 Vyhlášky znamená, že tieto okamihy nemôžu nikdy nastať v rámci jednej a tej istej polhodiny,
- e) pre spojenie cesty tam a cesty späť niet žiadneho právneho základu nielen v § 17 ods. 1 Vyhlášky, ale ani v žiadnom inom právnom predpise platnom a účinnom na území Slovenskej republiky,
- f) ak sa cesty tam a cesty späť nespájajú do jednej spoločnej cesty pri určení výšky náhrady za stratu času u notárov (a prípadne u znalcov a iných povolání), nie je právne správne (a právne možné) takéto cesty spájať u advokátov, ak normatívne vyjadrenie určenia výšky náhrady za stratu času u všetkých daných povolání má rovnaké právne vyjadrenie v príslušných právnych predpisoch (opak by vlastne znamenal diskriminačnú aplikáciu práva u advokátov v porovnaní s notármi, znalcami či inými dotknutými kategóriami osôb).

Na základe citovaných záverov konštatujeme, že výklad a aplikácia § 17 ods. 1 Vyhlášky v rámci druhého prístupu nemá oporu v jazykovom, logickom a systematickom výklade, a že obsahu, zneniu, významu a cieľu § 17 ods. 1 Vyhlášky právne správnejšie korešponduje prvý prístup. Ak vezmeme do úvahy teleologický výklad, potom je nesporné, že pri druhom prístupe síce dochádza k zníženiu rozsahu času, ktorý je advokátom nahradzovaný, hoci ho v skutočnosti nestrávil cestovaním, avšak uskutočňuje sa to:

- a) v rozpore s vyššie uvedenými argumentmi a bez výslovného zmocnenia v právnom poriadku,
- b) spôsobom, pri ktorom vonkoncom nie je vylúčené, že sa advokátom nenahradí aj čas, ktorí títo reálne nestrávil cestovaním do miest úkonov právnej služby a z nich späť do svojich sídel napriek tomu, že tu existuje tretí prístup, ktorý stojí na rovnakých základoch ako prístup druhý, no tento nie je vôbec aplikovaný, hoci najviac zužuje rozsah nahrádzaného strateného času na čistý čas strávený cestovaním advokátov, čo predznamenáva, že teleologické východisko druhého prístupu je aplikované buď nedostatočne alebo nedôsledne, t. j. nesprávne,
- c) v zjavnom opomenutí nesporného faktu, že samotné znenie § 17 ods. 1 Vyhlášky predpokladá, že advokátom bude nahrádzaný aj čas, ktorý títo nestrávil cestovaním, pretože slovné spojenie „začatá polhodina“ zjavne zahŕňa aj 29 minút po ukončení cesty v prvej minúte príslušnej polhodiny, a teda nahradených bude aj 29 minút času, hoci cesta v danej polhodine bude fyzicky trvať iba jednu jej tridsatinu (teda jednu minútu).

Konštatujeme, že predovšetkým z vyššie naposledy uvedeného písm. c) vyplýva, že samotné znenie § 17 ods. 1 Vyhlášky oslabuje význam účelu, na ktorom je vystavaný druhý prístup, a že pri interpretácii a aplikácii § 17 ods. 1 Vyhlášky nemá a nemôže mať teleologické východisko primárne postavenie, a to už vôbec nie aplikované spôsobom, ktorý by potláčal, ba dokonca negoval jazykový alebo logický výklad § 17 ods. 1 Vyhlášky a najmä v ňom zakotvený princíp prirodzeného počítania času.

Z opatrnosti považujeme za nevyhnutné dodať, že v článku prezentovaný a dosiaľ v praxi neaplikovaný tretí prístup pri kvantifikovaní náhrady za stratu času advokátov – teda spočítanie všetkých časov všetkých ciest advokáta v jednom konaní do jedného časového úseku vyjadreného v minútach a až následne z neho vyvodený príslušný počet polhodín (t. j. vydelením celkového súčtu času číslom 30 [minút]) – je, rovnako ako druhý prístup, nesprávny a nemá žiadnu oporu v jazykovom, logickom a systematickom výklade § 17 ods. 1 Vyhlášky.

Pre úplnosť sa azda ako posledná poznámka vyžaduje reakcia na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 311/2013-7 z 30. 5. 2013, podľa ktorého nie je

v rozpore so znením § 17 ods. 1 Vyhlášky ani s jeho účelom, „ak okresný súd v tejto veci dospel k záveru, že pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, sa čas strávený na miesto výkonu úkonu právnej služby a čas strávený späť neposudzuje samostatne, teda ako dva samostatné časové úseky, ale posudzuje sa ako celkový čas, ktorý advokát strávil cestou v súvislosti s poskytnutím úkonu právnej služby mimo svojho sídla“. V prvom rade Ústavný súd Slovenskej republiky nevyslovil právny názor, že iba tento (druhý) prístup je právne správny a neuviedol žiadnu právnu argumentáciu, podľa ktorej by § 17 ods. 1 Vyhlášky umožňoval prerušenie plynutia začatej polhodiny, „spočívanie“ už začatej polhodiny či „spokračovanie“ začatej a skončenej polhodiny. Taktiež Ústavný súd Slovenskej republiky nekonštatoval, že pre plynutie polhodiny podľa § 17 ods. 1 Vyhlášky platí nejaká výnimka z pravidla prirodzeného počítania času.

Ide o pomerne zaujímavú situáciu, pravdepodobne podľa všetkého zatiaľ s následkom, že ústavne udržateľným spôsobom sú aplikovateľné tak prvý prístup, ako aj druhý prístup určovania náhrady za stratu času advokátov. Obdobná (podľa nášho názoru paradoxná) situácia krátko existovala aj pri náhrade za stratu času stráveného cestovaním advokátskeho koncipienta, kedy Ústavný súd Slovenskej republiky najprv konštatoval, že jedným svojím skorším uznesením v roku 2020 síce aproboval právny názor súdu prvej inštancie o nepriznaní náhrady za stratu času stráveného cestou advokátskeho koncipienta s tým, že (i) ide o jeden z možných a prípustných výkladov; (ii) neustálil jednoznačný právny názor v tejto veci; (iii) pripustil benevolentnejší výklad Vyhlášky (viď bod 20. uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 60/2023-26 z 11. 5. 2023), no následne v roku 2023 výslovne uviedol, že (i) predmetný reštriktívny výklad nepovažuje za správny; (ii) úkon substitučne povereného advokátskeho koncipienta je úkonom advokáta a zo žiadnych advokátskych predpisov nevyplýva výnimka pre nepriznanie náhrady za stratu času v prípade ciest realizovaných advokátskym koncipientom (viď body 23. a 24. uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 60/2023-26 z 11. 5. 2023).

Na základe uvedeného príkladu z rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky nemožno vylúčiť, že otázka náhrady za stratu času advokátov bude predmetom rozhodovania Ústavného súdu Slovenskej republiky ešte raz a s podrobnejším zohľadnením hľadísk relevantných pre interpretáciu a aplikáciu § 17 ods. 1 Vyhlášky, ktorá bude základom pre neskoršiu jednotnú rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov v otázke skúmanej v tomto článku. ■

RESUMÉ

Určovanie výšky náhrady za stratu času advokáta (2. časť)

Podľa aktuálnej právnej úpravy je pre ustálenie výšky náhrady za stratu času advokáta rozhodujúci pojem „začatá polhodina“. Článok predkladá argumenty, že spájanie dvoch od seba oddelených časových úsekov do jednej a tej istej polhodiny je v rozpore s vymedzením polhodiny ako jedného uceleného a neprerušeneho časového úseku, a pre takéto spájanie nie je v platnej právnej úprave žiadny základ. Navyše, ak sa cesty tam a späť nespájajú do spoločnej cesty pri určení výšky náhrady za stratu času u notárov (a iných povolání), nie je právne správne takéto cesty spájať u advokátov, ak normatívne vyjadrenie určenia výšky náhrady za stratu času u všetkých daných povolání má rovnaké, resp. temer rovnaké normatívne vyjadrenie. Opak znamená diskriminačnú aplikáciu práva u advokátov. Článok napokon poukazuje, že ani v rámci druhého prístupu k určovaniu výšky náhrady za stratu času nedochádza k nahradzovaniu výlučne len tzv. čistého času stráveného cestovaním a že samotné znenie § 17 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. slovným spojením „za každú začatú polhodinu“ predpokladá, že advokátovi bude v nejakom rozsahu nahradený aj čas, ktorý reálne cestovaním nestrávil. V dôsledku toho pri interpretácii a aplikácii § 17 ods. 1 označenej vyhlášky nemôže mať teleologické východisko primárne postavenie, už vôbec nie aplikované spôsobom potláčajúcim alebo negujúcim jeho jazykový a logický výklad a princíp prirodzeného počítania času.

SUMMARY

Calculating a Lawyer's Time Loss Compensation (Part 2)

Under the current legislation, the concept of "time split into half-hours" or "every half hour" is decisive in calculating the amount of a lawyer's time loss compensation. The article sets out arguments that combining two separate periods of time into one and the same half-hour is in conflict with the definition of a half-hour as one continuous and uninterrupted period of time, and that there is no basis for such combining in applicable legal rules. Moreover, if the time spent travelling from A to B and back is not combined into a single travel in determining the time loss compensation with respect to notaries (and other professions), it is not legally correct to combine such travels with respect to lawyers if the normative definition for calculating the time loss compensation for all the professions in question has the same, or nearly the same normative basis. Anything to the contrary represents discriminatory application of law to lawyers. Finally, the article points out that even if the second approach to calculating the amount of the time loss compensation is applied, it is not solely and only the so-called time spent travelling which is to be compensated, and that the expression "time split into half-hours" or "every half hour" in Section 17(1) of Regulation No. 655/2004 Coll. assumes that a lawyer will be compensated to some extent also for the time he or she did not actually spend travelling. Consequently, the teleological basis cannot be of primary importance in the interpretation and application of Sec. 17(1) of the above-mentioned Regulation, let alone applied in such a way as to override or negate its linguistic and logical interpretation and the principle of the natural calculation of time.

ZUSAMMENFASSUNG

Bestimmung des Entschädigungsbetrages für Zeitverlust/Zeitaufwand des Rechtsanwaltes (2. Teil)

Nach der aktuellen Rechtsregelung ist für die Bestimmung der Höhe der Entschädigung für Zeitverlust/Zeitaufwand eines Rechtsanwaltes der Begriff „die begonnene Halbstunde“ maßgebend. Im Artikel werden Argumente präsentiert, nach denen die Verschmelzung von zwei voneinander getrennten Zeitabschnitten in eine und dieselbe Halbstunde der Definition der Halbstunde als geschlossenen und ununterbrochenen Zeitabschnitts widerspricht und für eine solche Verschmelzung in der geltenden Rechtsregelung keine Grundlage vorliegt. Zudem, wenn die Fahrten hin und zurück bei Festsetzung der Höhe der Entschädigung für Zeitaufwand bei Notaren (und bei anderen Berufen) in eine gemeinsame Fahrt nicht verschmolzen werden, es ist rechtlich unkorrekt, solche Fahrten bei Rechtsanwälten zusammenzuschließen, falls die normative Darstellung des Zeitaufwandbetrages bei allen anderen betreffenden Berufen normativ gleich bzw. fast gleich dargestellt wird. Der Gegensatz bedeutet eine diskriminierende Anwendung dieses Rechtes bei Rechtsanwälten. Im Artikel wird schließlich hingewiesen darauf, dass es auch bei der zweiten Festsetzungsart der Entschädigung für Zeitaufwand nicht lediglich zur Entschädigung für einen reinen Zeitverlust bei einer Fahrt selbst kommt und dass im Wortlaut der Bestimmung § 17 Absatz 1 der Verordnung Nr. 655/2004 der Gesetzsammlung bei der Wortwendung „für jede begonnene Halbstunde“ vorgesehen wird, dass ein Rechtsanwalt Entschädigung in einer bestimmten Höhe auch für die Zeit, die er in Wirklichkeit bei der Fahrt nicht verbracht hat, bekommt. Demzufolge kann bei der Auslegung und Anwendung des § 17 Absatz 1 der bezeichneten Verordnung der teleologische Ausgangspunkt keine primäre Stellung haben und schon gar nicht durch eine solche Anwendung, bei der seine sprachliche oder logische Auslegung und der Grundsatz der natürlichen Zeitberechnung unterdrückt und negiert wird.

K povinnej obhajobe podozrivého väzobne stíhaného v inej veci

JUDr. Mgr. Joachim Dušan Fraňo, LL. M. (ICCR)

Úvod

Zákonom č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, bol novelizačným článkom II. bodom 19. doplnený do zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok o. i. § 33b, ktorým sa, okrem iných ustanovení, malo upraviť postavenie podozrivej osoby, rozšíriť obsah aj rozsah dovtedajšieho pojmu podozrivej osoby, priznať jej procesné práva, či už podľa ustanovení Trestného poriadku alebo podľa noriem európskeho trestného práva procesného v spojení s Chartou základných práv Európskej únie a uznesenia Rady Európskej únie o pláne na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní,¹ ako aj na nadväzujúce smernice Európskej únie, upravujúce procesné práva tak obvinených ako aj podozrivých osôb.²

Nová práva úprava prirodzene vyvoláva určité otázky, ktorých zodpovedanie je v kompetencii všeobecných súdov, príp. Ústavného súdu SR. Takouto otázkou je aj **povinná obhajoba podozrivej osoby, ktorá je väzobne stíhaná v inej veci.**

Právny stav *de lege lata*

Od 15. marca 2024 je na základe novelizačného zákona v úvode uvedeného podozrivou osobou alebo podozrivým osoba, ktorá nie je obvineným, je však pristihnutá pri trestnom čine, zadržaná pri páchaní trestného činu alebo bezprostredne po ňom alebo zastihnutá na úteku alebo je podľa trestného oznámenia, iného podnetu alebo zistených skutočností podozrivá z trestného činu, ktorej legálnu definíciu nachádzame v § 10 ods. 25 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v účinnom znení (ďalej len „TP“).

Vyplývajú z § 33b TP má podozrivý o. i. práva a povinnosti obvineného, ako aj právo na obhajobu v plnom rozsahu podľa TP, ak TP neustanovuje inak alebo ak z povahy veci nevyplýva niečo iné, pričom týmto nie sú dotknuté procesné práva, ktoré podozrivému priznáva medzinárodná zmluva alebo priamo uplatniteľný právne záväzný akt Európskej únie. Práva a povinnosti podľa TP sa na podozrivého vzťahujú od jeho prvého výsluchu alebo od iného úkonu orgánov činných v trestnom konaní voči nemu alebo v súvislosti s ním alebo v súvislosti s podozreniami, ktoré sa ho týkajú, pričom v prípade pochybností o rozsahu práv a povinností rozhodne na návrh

1 Ú. v. EÚ C 295,
4. 12. 2009

2 Dôvodová správa k zákonu č. 40/2024 Z. z.

JUDr. Mgr. Joachim Dušan Fraňo, LL. M.

(ICCR) je advokátsky koncipient a doktorand na Katedre trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave

policajta prokurátor uznesením, voči ktorému je prípustná sťažnosť, o ktorej s poukazom na § 191 písm. e) TP rozhoduje sudca pre prípravne konanie.

Právo na obhajobu je jednou zo základných zásad celého trestného konania, ustanovená v § 2 ods. 9 TP, ktoré v sebe zahŕňa právo obvineného vedieť, z čoho je obvinený, právo osobnej obhajoby, právo zvoliť si obhajcu a právo žiadať od OČTK a súdu, aby boli objasnené okolnosti aj v jeho prospech.³

Podľa § 37 TP musí mať obvinený po vznesení obvinenia obhajcu už v prípravnom konaní, ak je vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody, na pozorovaní v zdravotníckom ústave, pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony je obmedzená, ak ide o konanie o obzvlášť závažnom zločine, konanie proti mladistvému, konanie proti ušlému, alebo vtedy, ak to považuje prokurátor alebo policajt za nevyhnutné najmä preto, že majú pochybnosť o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať a v konaní, v ktorom sa rozhoduje o uložení ochranného liečenia s výnimkou protialkoholického liečenia.

Ide o konštantne upravený inštitút povinnej obhajoby, teda prípady, keď z objektívnych dôvodov (väzba, VTOS, pozorovanie v zdravotníckom ústave) alebo subjektívnych dôvodov (obmedzenie v spôsobilosti na právne úkony, konanie proti mladistvému, pochybnosti o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať, napr. z dôvodu duševného alebo fyzického stavu alebo z dôvodu právnej a skutkovej zložitosti prípadu) je sťažená možnosť obvineného uplatňovať jeho obhajobné práva, a kedy obvinený v záujme zabezpečenia jeho ústavného práva na právnu ochranu musí mať obhajcu, a to ihneď po vznesení obvinenia.⁴

Je zrejmé, že prevažná väčšina dôvodov povinnej obhajoby je vyjadrením základných a najzávažnejších prekážok v uplatňovaní práva osobnej obhajoby, keďže obvinený nemá možnosť najmä vyhľadávať pramene dôkazov, čím má aj sťaženú možnosť robiť návrhy na vykonanie dôkazov vo svoj prospech, (reálne) nemá prístup k štúdiu relevantných a predovšetkým aktuálnych právnych prameňov slúžiacich na riadnu sebaobhajobu, v ústavoch je limitovaný, pokiaľ ide o čas (režimové zariadenie) i súkromie, či jednoducho nemá osobnostné kapacity.

Ak obvinený obhajcu v prípade, v ktorom ho musí mať, nemá, a v určenej lehote si ho ani nezvolí, musí mu byť obhajca podľa § 40 ods. 1 TP bez meškania ustanovený. Obhajcu ustanoví v prípravnom konaní sudca pre prípravne konanie a v konaní pred súdom predseda senátu.

Z vyššie uvedených premís, že podozrivý má práva a povinnosti obvineného, ako aj právo na obhajobu v plnom rozsahu podľa TP, ak TP neustanovuje inak alebo ak z povahy veci nevyplýva niečo iné, a že zmyslom povinnej obhajoby je zabezpečenie obhajcu a naplnenie práva na obhajobu stíhanej osoby (po novelizácii aj podozrivej osoby, keďže účelom novely malo byť rozšírenie práv a zlepšenie postavenia aj podozrivej osoby), u ktorej je zo zákonom ustanovených dôvodov sťažená možnosť obvineného (podozrivého) uplatňovať jeho obhajobné práva, podľa názoru autora **možno usudzovať, že na podozrivého, u ktorého sú inak dôvody povinnej obhajoby, sa bude taktiež vzťahovať právo na povinnú obhajobu. Osobitne pôjde o prípady, ak je v jednej veci osoba stíhaná väzobne, v prípade nezvolenia si obhajcu v lehote jej je ustanovený, následne jej je vznesené obvinenie pre druhý trestný čin v nespojenej veci, v prípade nezvolenia si obhajcu jej je rovnako ustanovený obhajca (zvyčajne ten istý), avšak v tej veci, v ktorej nie je osoba väzobne stíhaná, bude obvinenie zrušené (a fortiori na základe sťažnosti ustanoveného obhajcu), čím dochádza k zmene statusu z obvineného na podozrivého vo veci, v ktorej je stíhaná neväzobne;** obdobne treba nahliadať aj na prípady *vice versa*, ale aj na ostatné prípady povinnej obhajoby.

Žiada sa dodať, že ustanovenie obhajcu a zrušenie ustanovenia obhajcu sa v prípravnom konaní realizuje opatrením sudcu pre prípravne konanie, proti ktorému nie je prípustný opravný prostriedok.

Právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky

K v príspevku skúmanej otázke prednedávnom vyjadril právny názor Ústavný súd SR v uznesení zo dňa 22. augusta 2024, sp. zn. III. ÚS 394/2024, ktorým odmietol sťažnosť sťažovateľa.

Ústavný súd SR sa v ústavnom prieskume zaoberal právnym postavením a rozsahom práv podozrivej osoby v kontexte novej právnej úpravy zavedenej novelou uvedenou v úvode príspevku, a to v rozsahu skúmanej otázky povinnej obhajoby podozrivej osoby stíhanej v inej veci väzobne.

3 OLEJ, J. Všeobecné zásady trestného konania. In OLEJ, J. a kol. Trestné právo procesné. Košice: UPJŠ, 2013, s. 20.

4 SEPEŠI, P.: K § 37. In *Komentár zákona č. 300/2005 Z. z.* [online]. Dostupné na internete: <https://www.epi.sk/-komentovane-ustanovenie/Komentar-k-p-37-zakona-301-2005-Z-z-od-20110901.htm>

Pri argumentácii Ústavný súd SR po právnej stránke dôvodil predovšetkým § 2 ods. 9 TP (právo na obhajobu), § 10 ods. 25 TP (legálna definícia podozrivého), § 33b TP (práva podozrivého), § 37 ods. 1 písm. a) TP (povinná obhajoba v prípade väzby, VTOS alebo pozorovania v zdravotníckom ústave).

Predmetné ustanovenia vyložil tak, že právne postavenie podozrivej osoby a rozsah jej práv v trestnom konaní nekopíruje právne postavenie a rozsah práv osoby obvinenej. Ide o dva odlišné subjekty trestného práva, ktoré nie je možné vzájomne zamieňať či stotožňovať.

Podozrivej osobe TP v ustanovení § 33b výslovne priznáva najmä právo na obhajobu, a to v plnom rozsahu podľa tohto zákona, ak tento zákon neustanovuje inak alebo ak z povahy veci nevyplýva niečo iné. Právo podozrivého na obhajobu má svoj základ v právach obvineného, avšak s obmedzeniami vyplývajúcimi zo zákona alebo z povahy veci, pričom tieto výnimky sú odôvodnené práve osobitným postavením obvineného v trestnom konaní. V tomto ohľade podľa právneho názoru Ústavného súdu SR aj dôvodová správa k novele Trestného poriadku k § 33b uvádza, že podozrivý nebude disponovať len tými právami a nebude mať tie povinnosti, ktoré sú výslovne alebo implicitne viazané na status (formálne) obvineného. Z práv, ktoré podľa § 34 Trestného poriadku obvinenému patria od začiatku konania proti jeho osobe a ktorých povaha nevyklučuje ich aplikovanie aj na podozrivého, je možné odvodiť najmä právo podozrivého vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam súvisiacim s podozreniami voči nemu a k dôkazom o nich, právo odoprieť vypovedať, právo uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na svoju obhajobu. Rovnako má aj podozrivý právo zvoliť si obhajcu a radiť sa s ním aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní. Môže tiež žiadať, aby bol vypočúvaný za účasti svojho obhajcu. Ak je podozrivý zadržaný, vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody, môže s obhajcom hovoriť bez prítomnosti tretej osoby. Tak ako obvinený, aj podozrivá osoba môže uplatňovať svoje obhajobné práva sám alebo prostredníctvom obhajcu.

V tejto časti Ústavný súd SR podčiarkol rozdiel medzi obhajobnými právami podozrivého a povinnou obhajobou podľa § 37 TP tým, že povinná obhajoba je inštitútom procesného práva, ktorým sa zákonom ukladá, aby obvinená osoba už v prípravnom konaní od vznesenia obvinenia bola zastúpená obhajcom, a to bez ohľadu na jej vôľu, prípadne jej nesúhlas. Ide o zákonom upravené prípady, ktoré zákon považuje za také vážne, že obhajoba obvineného musí byť zabezpečená prostredníctvom obhajcu. Ak si v týchto prípadoch obvinený nezvolí obhajcu sám, resp. mu ho nezvolí iná oprávnená osoba, ustanoví mu ho orgán činný v trestnom konaní.

Podľa záverov Ústavného súdu SR teda **zákon výslovne viaže aplikáciu inštitútu povinnej obhajoby na obdobie po vznesení obvinenia, t. j. na čas po vydaní uznesenia o vznesení obvinenia. Povinná obhajoba je preto viazaná na status už formálne obvinenej osoby.**

Autor vyslovuje názor, že z uvedeného právneho názoru Ústavného súdu SR možno predikovať, že tento právny názor Ústavný súd SR vysloví v budúcnosti aj k ostatným prípadom povinnej obhajoby.

Argumentácia autora

V úvode uvedená novela, ako je všeobecne známe, je transpozíciou Smernice EP a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody (ďalej len „Smernica“ v príslušnom gramatickom tvare), podľa ktorej čl. 3 (Právo na prístup k obhajcovi v trestnom konaní) –

„1. **Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo na prístup k obhajcovi v takom čase a takým spôsobom, ktorý im umožní reálne a účinne vykonávať ich právo na obhajobu.**

2. **Podozrivé alebo obvinené osoby majú prístup k obhajcovi bez zbytočného odkladu. Podozrivé alebo obvinené osoby majú v každom prípade prístup k obhajcovi najneskôr od ktorejkoľvek z týchto skutočností, ktorá nastane skôr:**

- a) **pred ich výsluchom** zo strany polície alebo iného orgánu na presadzovanie práva, alebo justičného orgánu;

- b) pri vykonávaní vyšetrovacieho úkonu alebo obstarávaní dôkazov vyšetrovacími alebo inými príslušnými orgánmi v súlade s odsekom 3 písm. c);
- c) **bez zbytočného odkladu po pozbavení osobnej slobody;**
- d) ak boli predvolané na súd s právomocou v trestných veciach, v primeranej lehote pred tým, ako sa na tento súd dostavia.

3. Právo na prístup k obhajcovi zahŕňa nasledujúce:

- a) členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali právo stretnúť sa bez prítomnosti tretej osoby s obhajcom, ktorý ich zastupuje a komunikovať s ním pred výsluchom zo strany polície, iného orgánu presadzovania práva alebo justičného orgánu;
- b) členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali právo na prítomnosť obhajcu a na jeho účinnú účasť na výsluchu. Takáto účasť musí byť v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva, pokiaľ týmito postupmi nie je dotknutý účinný výkon a podstata dotknutého práva. Ak sa obhajca zúčastňuje na výsluchu, táto skutočnosť sa zaznamená s použitím postupu vyhotovovania záznamov v súlade s vnútroštátnym právom dotknutého členského štátu;
- c) členské štáty zabezpečia, aby **podozrivé** alebo obvinené osoby mali právo aspoň na účasť ich obhajcu na týchto vyšetrovacích úkonoch alebo pri úkonoch na obstaranie dôkazov, ak sú tieto úkony ustanovené vo vnútroštátnom práve a ak sa pri nich vyžaduje alebo je povolená prítomnosť podozrivej alebo obvinenej osoby:
 - i) identifikácia;
 - ii) konfrontácia;
 - iii) rekonštrukcia miesta činu.

4. Členské štáty sa budú usilovať o sprístupnenie všeobecných informácií s cieľom uľahčiť podozrivým alebo obvineným osobám zabezpečenie si obhajcu.

Bez ohľadu na ustanovenia vnútroštátneho práva týkajúce sa povinnej prítomnosti obhajcu členské štáty prijímú potrebné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že podozrivé alebo obvinené osoby, ktoré sú pozbavené osobnej slobody, majú možnosť účinne vykonávať svoje právo na prístup k obhajcovi, pokiaľ sa tohto práva nevzdali v súlade s článkom 9.“

Podľa čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom.

Účelom (výsledkom) Smernice je ustanoviť minimálne pravidlá týkajúce sa práv **podozrivých** a obvinených osôb v trestnom konaní a osôb, na ktoré sa vzťahuje konanie podľa rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV (ďalej len „konanie o európskom zatykači“), **na prístup k obhajcovi** a na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody, ako to vyplýva z jej čl. 1 (teda nie typicky Preambuly, čím európsky tvorca legislatívy dáva adresátom Smernice – členským štátom – na vedomie vyšší význam účelu Smernice zakotvením účelu Smernice priamo do jej normatívneho textu).

Pojem reálny a účinný výkon práva na obhajobu (čl. 3 ods. 1 Smernice) nie je definovaný. Je však zrejmé, že sa má dosiahnuť nie len formálne právo na obhajobu, napr. ustanovením obhajcu bez ďalšieho, ale skutočné uplatňovanie práva podozrivej osoby na obhajobu v intenciách jeho jednotlivých atribútov *ut supra*, dôsledné a náležité uplatnenie všetkých práv podozriveho s odbornou starostlivosťou, napr. poradou s obhajcom, prítomnosťou obhajcu a pod., resp. ako obhajca nebyť len svedkom vykonávaných úkonov. Rovnako nie je definovaný prístup k obhajcovi, ktorý síce možno vykladať ako iba možnosť zabezpečiť si obhajcu (zvoliť si ho), ale v kontexte uvedeného to zaiste nebude dostatočný výklad.

Avšak, ak z cit. čl. 3 ods. 1 a čl. 3 ods. 2 písm. c) Smernice vyplýva, že členské štáty zabezpečia, aby podozrivé osoby mali bez zbytočného odkladu po pozbavení osobnej slobody právo na prístup k obhajcovi v takom čase a takým spôsobom, ktorý im umožní reálne a účinne vykonávať ich právo na obhajobu, a ak sú podľa § 33b ods. 1 TP práva a povinnosti podozriveho postavené v podstate na roveň obvineného, s poukazom na účel inštitútu povinnej obhajoby, ktorým je zabezpečenie obhajcu v zákonom ustanovených prípadoch, v ktorých je sťažená možnosť obvineného uplatňovať jeho obhajobné práva, možno rezultovať, že dokiaľ je osoba vo väzbe a v inej trestnej veci je podozrivá, resp. sa zrušením uznesenia o vznesení obvinenia

z obvineného stane podozrivý (zmení sa jeho procesné postavenie), sú podľa názoru autora dané dôvody povinnej obhajoby a podozrivému má byť ustanovený obhajca.

Žiada sa dodať, že pokiaľ ide o jednu z hypotéz právnej normy v § 33b ods. 1 vetá prvá pred bodkočiarkou, vyjadrenú normatívnym textom „ak tento zákon neustanovuje inak alebo ak z povahy veci nevyplýva niečo iné“, TP neustanovuje inak a z povahy veci nevyplýva iné (ide o trestné stíhanie). Formálne vznesenie obvinenia ako podmienka pre vznik povinnej obhajoby síce vyplýva z gramatického výkladu § 37 ods. 1 písm. a) TP, avšak po novelizácii Trestného poriadku sa nemožno ostentatívne pridržiavať pri aplikácii práva výlučne gramatického výkladu, ale je potrebné, a to aj v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít i Ústavného súdu SR, realizovať výklad právnych noriem viacerými výkladovými metódami a **eurokonformne**,⁵ ba dokonca, súd môže ísť proti slovám zákona, ak hľadá ducha zákona.⁶ Preto, jednako žiadne ustanovenie TP nevylučuje, resp. nezakazuje ustanovenie obhajcu podozrivej osobe v prípade, ak je stíhaná väzobne v inej veci, ba práve naopak, **výkon väzby (či v poukazom na Smernicu akékoľvek pozbavenie osobnej slobody) je práve dôvodom povinnej obhajoby podozrivého**, a jednako § 37 ods. 1 písm. a) TP bolo pôvodne prijímané v období, keď nebola prijatá Smernica, ergo podozrivý nemal práva obvineného.

5 Porov. II. ÚS 129/2010, II. ÚS 695/2017, rozsudok SD EÚ vo veci Pfeiffer a i. proti Deutsches Rotes Kreuz, Kreisverband Waldshut eV. (spojené veci C-397/01 až C-403/01)

6 Napr. I. ÚS 306/2010, I. ÚS 155/2017, rozsudok NS SR zo dňa 27. 1. 2016, sp. zn. 1Tdo 52/2015

Záver

Ústavný súd SR vyslovil právny názor, že povinná obhajoba sa na podozrivého nevzťahuje, pretože sa vzťahuje vyslovene iba na osobu obvineného, teda osobu, ktorej bolo formálne vznesené obvinenie. Úplným záverom sa autor domnieva, že by bolo azda bývalo eurokonformnejšie usudzovať menej horlivo, a využiť právne prostriedky, ktoré Ústavný súd SR mal k dispozícii, *in concreto* iniciovanie prejudiciálneho konania na Súdnom dvore Európskej únie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie s otázkou eurokonformného výkladu právnej normy v § 33b TP, pričom, ak sa otázka výkladu aktov inštitúcií Únie, ktorým Smernica je, položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva (z rozhodnutia Ústavného súdu SR je zrejmé, že bolo napadnuté opatrenie sudcu pre prípravné konanie, proti ktorému neexistuje opravný prostriedok), je tento súdny orgán povinný obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie. Ak sa takáto otázka položí v prebiehajúcom konaní pred súdnym orgánom členského štátu v súvislosti s osobou, ktorá je vo väzbe, Súdny dvor Európskej únie koná bezodkladne. ■

RESUMÉ

K povinnej obhajobe podozrivého väzobne stíhaného v inej veci

Predmetom skúmania autora v tomto príspevku je argumentačná polemika s Ústavným súdom SR, ktorý k otázke povinnej obhajoby podozrivého väzobne stíhaného v inej veci zaujal právny názor.

SUMMARY

Mandatory Defence of a Suspect Held in Custody in Another Case

The author in his article focuses on an argumentative polemic against the Constitutional Court of the Slovak Republic, which has given a legal opinion on the issue of mandatory defence of a suspect held in custody in another case.

ZUSAMMENFASSUNG

Zum Anwaltszwang bei Verteidigung eines Verdächtigen, der wegen einer anderen Strafsache in Haft strafrechtlich verfolgt wird.

Der Gegenstand der Forschung des Autors in diesem Beitrag ist die Polemik hinsichtlich der Beweisführung mit dem Verfassungsgericht der Slowakischen Republik, welches in der Frage der Pflichtverteidigung des wegen einer anderen Sache in Haft verfolgten Verdächtigen zu einer unrichtigen Auffassung gekommen ist.

Motivácie a prekážky *pro bono* činnosti slovenských advokátov a advokátok

JUDr. Mária Havelková, PhD.

*Síce za prístup k právnej pomoci zodpovedá primárne štát, dostupnosť právnych služieb pre osoby v materiálnej núdzi významne závisí od ochoty advokátov poskytovať svoje služby bezplatne a zastupovať klientov Centra právnej pomoci za paušálnu odmenu. Ako túto úlohu vnímajú slovenskí advokáti, čo ich k *pro bono* činnosti motivuje a aké bariéry im v tejto činnosti bránia? Na tieto otázky hľadá odpovede prieskum na vzorke 228 slovenských advokátov a advokátok.*

Úvod

Prístup k právnej pomoci je neoddeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces a nástrojom na obranu ďalších základných ľudských práv. Zabezpečenie dostupnosti právnych služieb je povinnosťou štátu, ktorú Slovenská republika napĺňa, o. i. prostredníctvom štátneho systému civilnej právnej pomoci a *ex offico* obhajoby v trestných veciach. Napriek tomu sú právne služby, najmä v civilných veciach, pre nemalú množinu ľudí nedostupné, a to predovšetkým pre prísne kritériá priznania nároku na bezplatnú právnu pomoc. Mnohí sú preto odkázaní na ochotu advokátov poskytovať svoje služby *pro bono*.

Pro bono činnosť, ako forma profesionálneho dobrovoľníctva, sa v zahraničí v posledných desaťročiach transformovala z individuálnych aktivít jednotlivých advokátov na kolektívnu zodpovednosť právnickej profesie zastupovanej advokátskymi kancelármi a profesijnými komorami.¹ Na Slovensku však tento proces regulácie a inštitucionalizácie *pro bono* služieb zatiaľ nepozorujeme.

Cieľom článku je identifikovať motivujúce a limitujúce faktory, ktoré ovplyvňujú rozhodnutie advokátov participovať na *pro bono* aktivitách a skúmať záujem o zastupovanie klientov Centra právnej pomoci (ďalej len „CPP“) a prevzatie *ex offico* obhajoby. Zároveň si príspevok kladie za cieľ stimulovať širšiu diskusiu o tejto problematike, s dôrazom na zlepšenie prístupu k právnej pomoci a podporu *pro bono* aktivít v advokátskej praxi.

Za účelom získania informácií o postojoch slovenských advokátov k *pro bono* činnosti bol realizovaný zber dát prostredníctvom dotazníkov. Výskumná vzorka (n = 228) bola podrobená základnej štatistickej analýze, ktorá bola doplnená o preskúmanie distribúcie jednotlivých premenných, čím sa overilo ich rovnomerné rozloženie v skúmanej vzorke.²

V nasledujúcej časti autorka skúma proces inštitucionalizácie *pro bono* činnosti v zahraničí. Po opise výskumného dizajnu a zberu dát sú prezentované a vyhodnocované výsledky prieskumu.

1. Inštitucionalizácia a regulácia *pro bono* činnosti

Pro bono činnosť advokátov má pravdepodobne rovnako dlhú históriu ako právnická profesia samotná. A rovnako ako výkon profesie, aj koncept *pro bono* činnosti sa vyvíjal a menil. Zatiaľ čo v stredoveku bolo poskytovanie bezplatnej právnej pomoci prevažne v rukách cirkvi, od konca 19. storočia bola táto činnosť vnímaná ako profesionálna povinnosť každého advokáta.³ V druhej polovici 20. storočia začali medzinárodné spoločenstvá a následne jednotlivé štáty uznávať právo na bezplatnú právnu pomoc a etablovať štátne systémy právnej pomoci, čím sa posilnilo vnímanie dostupnosti právnych služieb ako záväzku štátu.⁴

1 Cummings, S. L.: The Politics of *Pro Bono*. SSRN Scholarly Paper, roč. 52, č. 1, 2004, s. 4 a nasl.

2 Zber dát a analýza boli realizované prostredníctvom platformy SurveyMonkey.

3 Hynes, S. – Robins, J.: The Justice Gap: Whatever Happened to Legal Aid? London: Legal Action Group, 2019, s. 13.

4 Khadar, L.: The Growth of *Pro Bono* in Europe. The Global Network for Public Interest Law, 2016, s. 9.

- 5 Cummings, S. L.:
The Politics of *Pro Bono*. SSRN Scholarly Paper, roč. 52, č. 1, 2004, s. 4.
- 6 Kay, F. M. – Granfield, R.: Altruism at Work: An Integrated Approach to Voluntary Service among Private Practice Lawyers. *Law & Social Inquiry*, roč. 48, č. 2, 2023, s. 94.
- 7 Juergens, A. – Galatowitsch, D.: A Call to Cultivate the Public Interest: Beyond *Pro Bono*. *Washington University Journal of Law & Policy*, roč. 51, č. 1, 2019, s. 107.
- 8 Rhode, D. L.: *Pro Bono in Principle and in Practice: Public Service and the Professions*. Stanford: Stanford University Press, 2005, s. 138.
- 9 Kay, F. – Granfield, R.: When Altruism Is Remunerated: Understanding the Bases of Voluntary Public Service among Lawyers. *Law & Society Review*, roč. 56, č. 1, 2022, s. 79.
- 10 Herman, M. (ed.): Creating a 'Great *Pro Bono* Practice.' *California Law Review*, roč. 109, č. 2, s. 708.
- 11 Cummings, S. L.: The Politics of *Pro Bono*. SSRN Scholarly Paper, roč. 52, č. 1, 2004, s. 49.
- 12 Sirota, R.: Making CLE Voluntary and *Pro Bono* Mandatory: A Law Faculty Test Case. *Louisiana Law Review*, roč. 782, 2017, s. 578.

Moderné *pro bono* má svoje korene v USA, kde sa v 90. rokoch 20. storočia začal proces inštitucionalizácie *pro bono* činnosti, ktorý bol podporený rastom advokátskych kancelárií.⁵ Tie expandovali nielen čo do počtu advokátov, ale aj v objeme ziskov. Časť týchto zdrojov začali kancelárie investovať do *pro bono* aktivít, čo viedlo k formalizácii *pro bono* činnosti a transformácii z povinnosti jednotlivých právnikov na kolektívnu zodpovednosť právnickej profesie.⁶

V zahraničí je dnes bežná pozícia *pro bono* koordinátora, ktorý dohliada na *pro bono* prax celej kancelárie.⁷ Mnohé kancelárie implementujú formálne *pro bono* regulácie⁸ a kompenzujú tieto aktivity rovnako ako hodiny účtované platiacej klientele.⁹ Niektoré dokonca zapojenie kariérne mladších právnikov do *pro bono* aktivít vyžadujú.¹⁰ Najmä vplyvom medzinárodných kancelárií sa tieto tendencie začínajú prejavovať aj na slovenskom trhu.

Inštitucionalizácia *pro bono* činnosti prebieha aj na úrovni profesijných komôr, ktoré sa po celom svete čoraz viac angažujú v zabezpečovaní spravodlivosti pre všetkých tým, že zriaďujú *pro bono* komisie, zakotvujú *pro bono* princípy do etických kódexov a oceňujú najaktívnejších členov.¹¹ V snahe zvýšiť zapojenie advokátov do *pro bono* aktivít uprednostňujú advokátske komory presvedčovacie metódy. Ako príklad možno uviesť povinnosť každoročne oznamovať počet odpracovaných *pro bono* hodín alebo možnosť nahradenia povinného kontinuálneho vzdelávania určitým počtom *pro bono* hodín.¹² Prvky donútenia boli implementované v americkom štáte New York, kde je podmienkou zápisu do advokátskej komory vykázanie 50 hodín *pro bono* aktivít.¹³ Povinnosť vykonať určitý počet *pro bono* hodín bola pre každého člena komory zavedená v Juhoafrickej republike, či v Singapore.¹⁴

Na rozdiel od zahraničných advokátskych komôr SAK zatiaľ nemá zriadenú *pro bono* komisiu a jej vnútorné predpisy neobsahujú odporúčania k *pro bono* činnosti. To možno pripísať jednak pomerne krátkej histórii SAK, ako aj existencii štátneho systému právnej pomoci. Signál, že právna pomoc osobám v núdzi nie je SAK ľahostajná, vysiela svojim členom prostredníctvom aktivít, ako je poskytovanie bezplatnej právnej pomoci na deň advokácie, či rýchlou reakciou na globálnu pandémiu a prepuknutie vojny na Ukrajine.

Vzhľadom na štátny systém civilnej právnej pomoci, ktorý reprezentuje CPP, nie sú osoby v núdzi odkázané výlučne na *pro bono* činnosť advokátov. Avšak efektívne fungovanie tohto systému je závislé od ochoty advokátov zastupovať klientov CPP, keďže v takmer 90 % prípadov¹⁵ je osobe, ktorej bol priznaný nárok na právnu pomoc, pridelený advokát.¹⁶ Z dôvodu pomerne nízkej paušálnej odmeny môžeme hovoriť o tzv. „*low bono*“ činnosti advokátov.

Fenomén profesionálneho dobrovoľníctva je predmetom záujmu zahraničných vedeckých tímov.¹⁷ V podmienkach Slovenskej republiky však doteraz nebol realizovaný výskum mapujúci *pro bono* činnosť slovenských advokátov. Hoci *pro bono* politiku zavádzajú najmä väčšie slovenské advokátske kancelárie, o postojoch konkrétnych advokátov k týmto aktivitám sme doteraz nemali žiadne informácie. Tieto poznatky sú kľúčové pre hlbšie pochopenie motívácií a bariér, ktoré advokáti vnímajú, čo umožní posúdiť, či je inštitucionalizácia a regulácia *pro bono* činnosti, pozorovaná v zahraničí, vhodnou cestou.

2. Dizajn výskumu a zber dát

S ohľadom na vyššie uvedené boli formulované tri základné výskumné otázky:

1. Čo motivuje a limituje advokátov zastupovať klientov na *pro bono* báze?
2. Čo motivuje a limituje advokátov zastupovať klientelu Centra právnej pomoci?

JUDr. Mária Havelková, PhD. pôsobí ako odborná asistentka na Ústave klinického právneho vzdelávania Právnickej fakulty

Univerzity Komenského v Bratislave. Vo výskume sa venuje spoločenskej zodpovednosti právnickej profesie, právu na právnu pomoc a administratívno-právnomu trestaniu. V roku 2022 absolvovala polročný výskumný pobyt na California Western School of Law v San Diegu, kde skúmala reguláciu *pro bono* činnosti. V rovnakom roku bola zvolená do riadiaceho výboru Global Alliance for Justice Education. Je členkou etickej komisie Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a rozkladovej komisie Ministerstva spravodlivosti SR.

3. Aký vplyv na výkon *pro bono* činnosti majú premenné ako počet rokov praxe, pohlavie, spôsob a miesto výkonu praxe?

Dizajn dotazníka bol inšpirovaný už realizovanými zahraničnými štúdiami¹⁸ a doplnený o set otázok zameraných na postoje k všeobecnému dobrovoľníctvu a účasť na dobrovoľníckych aktivitách. Dotazník tiež obsahuje štyri škály skúmajúce motivácie a limity *pro bono* činnosti a spolupráce s CPP. Ako premenné sú pozorované pohlavie, počet rokov v praxi, veľkosť kancelárie, miesto výkonu praxe a skúsenosti počas štúdia.

Dáta boli zbierané v období od mája do júna 2023. S cieľom získať relevantnú vzorku bola výzva na zapojenie sa do prieskumu publikovaná v newsletteri SAK, na základe čoho sa zapojilo 89 advokátov. Súčasne bolo náhodným výberom e-mailom oslovených takmer 2 100 advokátov, z ktorých sa do prieskumu zapojilo 204, čo predstavuje návratnosť necelých 10%. Po eliminácii neúplných odpovedí bola vytvorená výskumná vzorka dát od 228 advokátov, t. j. približne 3.5% všetkých slovenských advokátov.

Okrem obmedzenej veľkosti vzorky má predmetná štúdia aj ďalšie limity, ktoré boli zohľadňované pri analýze dát. Tým podstatným je skreslenie v dôsledku neodpovedania (non-response bias). Možno totiž objektívne očakávať, že dotazník o *pro bono* činnosti vo vyššej miere vyplnia práve tí, ktorých téma úprimne zaujíma.¹⁹ Toto skreslenie je ale mitigované zameraním prieskumu na motivácie a limitácie a vplyv jednotlivých premenných. Ďalšie skreslenia dát môže spôsobiť odchýlka pri snahe spomenúť si na približný počet hodín venovaných *pro bono* činnosti v minulom roku (recall error bias) alebo nevedomá snaha po sociálnom uznaní (social desirability bias), ktorá môže viesť k nadhodnocovaniu.²⁰ Na druhú stranu, ako argument na podporu relevancie vzorky možno uviesť, že jej zloženie podľa pohlavia, počtu rokov praxe, veľkosti kancelárie a miesta výkonu advokátskej praxe v značnej miere zodpovedá demografickému profilu advokátskej profesie.²¹

3. Slovenských advokátov motivuje najmä altruizmus a limituje nedostatok času

Keďže neexistuje jednotná definícia *pro bono* činnosti, boli respondenti, s cieľom eliminovať interpretačné rozdiely, oboznámení s vymedzením *pro bono* činnosti na účely prieskumu. Zvolená bola úzka definícia, ktorá zahŕňa iba právne služby poskytované bez akejkoľvek odplaty, pričom vylučuje prípady týkajúce sa rodiny alebo známych a bezplatné konzultácie určené na prilákanie nových klientov.

Zo skúmanej vzorky 228 advokátov až takmer 78% (n = 177) uviedlo, že v roku 2022 poskytli svoje služby na *pro bono* báze. Samozrejme, to neznamená, že sa až dve tretiny slovenských advokátov pravidelne zapája do *pro bono* aktivít. Pôsobí tu totiž spomínané skreslenie z dôvodu, že do zberu dát sa zapoja skôr tí, ktorí k téme dotazníka inklinujú. Čo sa týka rozsahu poskytovania bezplatných právnych služieb, iba 18% respondentov (n = 43) uviedlo, že *pro bono* činnosti venuje viac ako 50 hodín ročne.

Väčšina respondentov svoje služby poskytuje jednotlivcom (n = 151), zatiaľ čo na neziskový sektor sa sústreďujú takmer 10% respondentov a iba jeden respondent uviedol, že vedie študentov v rámci kliník na právnických fakultách. Ďalší sa angažujú v činnosti športového klubu, materskej školy alebo svoje služby poskytujú vybranej skupine, napr. iba ukrajinským občanom.

3.1 Aké faktory podporujú záujem slovenských advokátov poskytovať služby *pro bono*?

Motivujúce faktory boli skúmané na vzorke advokátov, ktorí uviedli zapojenie do *pro bono* aktivít (n = 177), použitím likertovej škály s piatimi možnosťami od bezvýznamný (1) po veľmi významný (5) faktor. Ako vyplýva z Tabuľky 1, respondenti jednoznačne najvyššiu váhu pripisujú faktorom, ktoré možno označiť za altruistické. Nasledujú tzv. profesionálne faktory a za najmenej motivujúce faktory respondenti označili náboženské dôvody a uznanie zo strany zamestnávateľa alebo Slovenskej advokátskej komory.

- 13 Ustanovenie § 520.16. Podmienky pre zápis do komory. Dostupné na: <https://www.ny-courts.gov/ctapps/-520rules10.htm#B16> [cit. 2024-10-03]
- 14 Holness, D.: Recent Developments in the Provision of *Pro Bono* Legal Services by Attorneys in South Africa. *Potchefstroom Electronic Law Journal*, roč. 16, č. 1, 2017, s. 137.
- 15 Výročná správa Centra právnej pomoci za rok 2023, s. 35.
- 16 Každý advokát má v súlade s čl. 4 uznesenia Predsedníctva SAK č. 26/10/2011 povinnosť prevziať maximálne 4 prípady ročne, avšak súčasne majú právo odmietnuť prevziať zastúpenie mimo svojho odborného zamerania (čl. 3 Uznesenia) a povinnosť odmietnuť zastúpenie napr. z dôvodu pracovnej zataženosti podľa § 21 písm. e) Zákona o advokácii.
- 17 Choroszewicz, M.: Women attorneys' commitment to public service and incentives for *pro bono* work in Finland and Poland. In: *Shaping and Re-shaping the Boundaries of Working Life*. Tampere: Tampere Peace Research Institute, 2020, s. 112.
- Schmedemann, D.: *Pro Bono Publico* as a Conscience Good. *William Mitchell Law Review*, roč. 35, č. 3, 2009, s. 977.
- 18 Granfield, R.: The Meaning of *Pro Bono*: Institutional Variations in Profes-

sional Obligations among Lawyers. *Law & Society Review*, roč. 41, č. 1, 2007, s. 113 – 146.
Rhode, D. L.: *Pro Bono in Principle and in Practice: Public Service and the Professions*. Stanford: Stanford University Press. 2005, s. 256.

19 Groves, R. M. – Presser, S. – Dipko, S.: *The Role of Topic Interest in Survey Participation Decisions*. *Public Opinion Quarterly*, roč. 68, č. 1, 2004, s. 2 – 31.

20 Herzog, P. S.: *The science of generosity: causes, manifestations, and consequences*. Cham: Palgrave Macmillan. 2020, s. 4.

21 Napr. do prieskumu sa zapojilo približne 42% žien a 58% percent mužov, čo až prekvapivo presne zodpovedá demografickému zloženiu členskej základne SAK.

Tabuľka 1: *Motivačné faktory pro bono činnosti*

Motivačný faktor	priemer (max. 5) n = 177
Pocit zadosťučinenia z pomoci slabším	4.32
Vnímam to ako svoju profesionálnu povinnosť	3.87
Chcem prispieť k sociálnej zmene	3.31
Rozvoj mojich profesionálnych zručností a schopností	2.47
Reputácia a poznaťnosť	2.07
Možnosť vymaniť sa z rutiny a pracovného stereotypu	1.89
Náboženské dôvody	1.59
Uznanie zo strany zamestnávateľa alebo komory	1.22

Zdroj: Vlastné spracovanie

Aj v otvorených odpovediach prevláda altruistické zdôvodnenie participácie na *pro bono* činnosti, pričom viacerí respondenti uviedli, že ich motivuje snaha o zvýšenie právneho povedomia v spoločnosti.

3.2 Aké prekážky bránia advokátom zapájať sa do *pro bono* aktivít?

Limitujúce faktory boli taktiež skúmané prostredníctvom 5-stupňovej škály, ktorú vyplnili všetci respondenti (n = 228). Najsilnejším limitom je jednoznačne nedostatok času a pracovná vyťaženosť, pričom až 65% respondentov tento faktor označilo za „významný“ alebo „veľmi významný“. Druhým najsilnejším limitujúcim faktorom je vnímanie pro bono klientely ako príliš náročnej, či nevďačnej a tretím sú rodinné a osobné záväzky. Nasledujú prekážky prameniace zo subjektívneho pocitu nedostatku skúseností v oblastiach právnych problémov *pro bono* klientely, resp. nedostatku príležitostí. Iba približne 6% respondentov (n = 14) ako „veľmi významný“ faktor uviedlo nezáujem poskytovať svoje služby bezplatne a niečo cez 5% deklarovalo, že im v tom „veľmi významne“ bráni rozpor s vlastným filozofickým presvedčením. Úplne na chvoste je limit prameniáci z pocitu nedostatku podpory zo strany zamestnávateľa, ktorý za veľmi významný označilo iba 6 respondentov, t. j. menej ako 3%.

Tabuľka 2: *Limitujúce faktory pro bono činnosti*

Limitujúci faktor	priemer (max. 5) n = 228	<i>pro bono</i> ÁNO n = 177	<i>pro bono</i> NIE n = 51
Pracovná vyťaženosť a nedostatok času	3.82	3.69	4.24
Nevďačnosť a náročnosť <i>pro bono</i> klientely	2.79	2.68	3.18
Rodinné a osobné záväzky	2.27	2.10	2.88
Nedostatok skúseností	1.88	1.77	2.27
Nezáujem poskytovať služby bezplatne	1.82	1.67	2.33
Nedostatok príležitostí	1.79	1.55	2.61
Rozpor s filozofickým presvedčením	1.49	1.50	1.43
Nedostatok podpory od zamestnávateľa	1.29	1.23	1.51

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z uvedených výsledkov možno interpretovať niekoľko pozitívnych zistení. Iba u zopár respondentov úplne absentuje záujem poskytovať bezplatnú právnu pomoc a veľká väčšina prejavuje vysokú mieru ochoty pomáhať druhým, ale častokrát im v tom bráni nedostatok času či príležitostí. Pozitívne tiež možno hodnotiť, že nedostatok podpory zo strany zamestnávateľa je jednoznačne najslabším limitujúcim faktorom, pričom uvedené platí aj po vyňatí advokátov, ktorí pôsobia samostatne.

Dôležitým zistením je tiež pomerne častá negatívna skúsenosť s nedostatkom vďačnosti, či dokonca zneužívaním ochoty advokátov zo strany *pro bono* klientely. Išlo totiž nielen o druhý faktor s najsilnejším efektom, ale súčasne bol tento dôvod najčastejšie uvádzaný v rámci otvorenej odpovede.

3.3 Spolupráca advokátov s Centrom právnej pomoci

Približne 37% respondentov v roku 2022 zastupovalo klientov CPP. Z celej vzorky iba 14% uviedlo, že prevzali aspoň 4 prípady ročne, a teda v rozsahu povinnosti stanovenej uznesením Predsedníctva SAK č. 26/10/2011. Z Tabuľky 3 tiež vyplýva, že kým až 43% advokátov zapojených do *pro bono* aktivít zastupovalo klientov CPP, u advokátov, ktorí právne služby na *pro bono* báze neposkytli to bolo necelých 16%.

Tabuľka 3: Zastupovanie klientely Centra právnej pomoci v percentách

Spolupráca s CPP	% n = 228	<i>pro bono</i> ÁNO n = 177	<i>pro bono</i> NIE n = 51
Nie	62.72	56.50	84.31
Max. 3 prípady ročne	22.81	27.68	5.88
Približne 4 až 12 prípadov ročne	11.40	11.86	9.80
Viac ako 13 prípadov ročne	3.07	3.95	0.00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Advokátov k spolupráci s CPP motivuje predovšetkým pocit zadostúčenia z pomoci druhým. Až po tomto nezištnom dôvode nasledujú profesionálne motivácie. Výška odmeny za zastupovanie klientov CPP je najslabším motivujúcim faktorom, ale ako ukazuje Tabuľka 4, zároveň najsilnejším limitujúcim faktorom. Obdobne ako pri *pro bono* službách, aj tu sú významnými prekážkami nedostatok vďačnosti a náročnosť CPP klientely. Respondenti tiež uvádzajú, že priznanie odmeny trvá neprímerane dlho a prípady klientely CPP sú často mimo ich odborného zamerania. Viacerým v zastupovaní klientov CPP bráni pragmatický dôvod – CPP ich doteraz neoslovilo. Až 25% respondentov (n = 37), ktorí klientov CPP nezastupujú, označilo tento dôvod za „veľmi významný“.

Tabuľka 4: Motivujúce a limitujúce faktory spolupráce advokátov s Centrom právnej pomoci

Motivujúci faktor	priemer (max. 5) n = 85	<i>pro bono</i> ÁNO n = 77	<i>pro bono</i> NIE n = 8
Pocit zadostúčenia z pomoci slabším	3.53	3.58	3.00
Rozvoj profesionálnych zručností	2.68	2.68	2.75
Jednoduchý spôsob získania klientov	1.38	1.36	1.50
Výška paušálnej odmeny	1.22	1.21	1.38
Limitujúci faktor	priemer (max. 5) n = 228	<i>pro bono</i> ÁNO n = 177	<i>pro bono</i> NIE n = 51
Výška paušálnej odmeny	3.12	3.04	3.41
CPP sa na mňa nikdy neobrátilo	2.8	1.50	1.43
Klientela CPP si pomoc neváži	2.64	2.61	2.75
Priznanie odmeny trvá dlho	2.58	2.55	2.67
Klientela CPP je príliš náročná	2.37	2.24	2.82
Prípady sú mimo môjho zamerania	2.28	2.16	2.69

Zdroj: Vlastné spracovanie

Aj v otvorenej odpovedi ako hlavný limitujúci faktor prevláda neprimeranosť paušálnej odmeny, pričom sa opakoval naratív, že tí, ktorí s CPP spolupracujú, to vnímajú ako formu dobročinnosti. Viacerí respondenti sa zhodli, že radšej poskytnú právnu pomoc úplne bezplatne niekomu, koho si sami vyberú a bez zbytočnej byrokratickej záťaže.

3.4 Vplyv rôznych premenných na *pro bono* činnosť advokátov

Okrem štatistickej analýzy celej vzorky boli bližšie skúmané aj potenciálne rozdiely medzi rôznymi podvzorkami. Za zaujímavé možno považovať zistenie, že tí, ktorí neposkytujú svoje služby *pro bono*, nekompensovali svoju nečinnosť zastupovaním klientov CPP alebo *ex officio* obhajobou. Iba necelých 16 % advokátov bez *pro bono* praxe, ale až 43 % s *pro bono* praxou, prevzali zastúpenie klientov CPP (Tabuľka 3). Obdobne, len 40 % advokátov bez *pro bono* aktivít prevzalo *ex officio* obhajobu, zatiaľ čo až 53 % advokátov, ktorí deklarujú výkon *pro bono* činnosti. Nie je prekvapujúce, že advokáti, ktorí sa do *pro bono* aktivít nezapájajú, v signifikantne vyššej miere deklarujú nezáujem pomáhať druhým (2.33 v. 1.67), nevďačnosť klientov (3.18 v. 2.68) a absenciu príležitostí (2.66 v. 1.55).

Čo sa týka spôsobu výkonu praxe, takmer 59 % respondentov (n = 134) vykonáva profesiu samostatne, zatiaľ čo iba necelých 6 % (n = 13) pôsobí vo veľkých kanceláriách s viac ako 20 advokátmi a koncipientmi. Práve samostatný výkon advokácie je významný prediktor vyššej miery zapojenia tak do *pro bono* aktivít, ako aj spolupráce s CPP a prevzatia *ex officio* obhajoby.

Evidentné rozdiely v miere zapojenia do *pro bono* aktivít sa ukazujú aj pri porovnaní advokátov z Bratislavy (n = 96) a z ostatných okresov (n = 132). V roku 2022 zastupovalo klientov CPP iba necelých 20 % respondentov z bratislavských okresov, zatiaľ čo v prípade advokátov s praxou mimo Bratislavy to bolo až 50 %. Ešte signifikantnejší rozdiel pozorujeme pri *ex officio* zastúpení: aspoň raz *ex officio* zastúpenie prevzalo iba 28 % respondentov z Bratislavy, ale až 66 % respondentov pôsobiacich v ostatných okresoch.

Rozdiely pozorujeme aj pri porovnaní žien a mužov. Nie je prekvapujúce, že ženy sa, v porovnaní s mužmi, cítia byť vo výrazne vyššej miere limitované rodinnými a osobnými záväzkami (2.44 v. 2.15). Na druhú stranu, muži častejšie deklarujú nezáujem poskytovať právne služby bezplatne (1.94 v. 1.67). U žien sú silnejšie altruistické motivácie, konkrétne vnímanie *pro bono* ako profesionálnej povinnosti (4.04 v. 3.75) a snaha prispieť k sociálnej zmene (3.73 v. 3.02). Kým takmer 46 % žien zastupovalo aspoň jedného klienta CPP, u mužov to bolo iba 30 %. Naopak, *ex officio* zastúpenie častejšie preberajú muži (55 %) ako ženy (42 %). Tento trend naznačuje agendovú preferenciu, kedy ženy častejšie inklinujú k civilnej, zatiaľ čo muži k trestnej agende.

Na rozdiel od ostatných skúmaných premenných sa pri počte rokov praxe neprejavuje výrazný efekt. Možno však konštatovať, že advokáti s menej ako 15 rokmi praxe častejšie uvádzajú prevzatie *ex officio* zastúpenia (58 %) v porovnaní so skúsenejšími kolegami s praxou aspoň 15 rokov (42 %).

Záver

Prezentované výsledky prieskumu nám ponúkajú cenný pohľad na postoje slovenských advokátov. Väčšina respondentov vykazuje altruistické motivácie; advokáti sa do *pro bono* činnosti zapájajú na základe osobného presvedčenia, pretože *pro bono* činnosť vnímajú ako svoju profesionálnu povinnosť a deklarujú záujem nezištne pomáhať druhým. Za najväčšie prekážky advokáti označujú nedostatok času, rodinné záväzky, nevďačnosť a náročnosť *pro bono* klientely. Avšak aj časť z tých, ktorí momentálne *pro bono* činnosť nevykonávajú, by sa potenciálne zapojili, ak by mali viac času, príležitostí, či skúseností v oblastiach právnych problémov *pro bono* klientely. Iba malý počet respondentov deklaruje úplný nezáujem poskytovať svoje služby bezplatne (n = 14), nevidí žiadny zmysel v dobrovoľníckej činnosti (n = 6) alebo tvrdí, že pomoc druhým spôsobuje viac škody ako úžitku, pretože tieto osoby sa spoliehajú na druhých a nie na seba (n = 6). Títo advokáti sa zdajú byť konzistentní vo svojich postojoch a zjavne nemotivovateľní na zapojenie do *pro bono* aktivít.

Dôležitým zistením je, že advokáti zapojení do *pro bono* aktivít tiež vo vyššej miere zastupujú klientov CPP a preberajú *ex officio* obhajobu. Inými slovami, tieto služby zabezpečuje takmer rovnaká

skupina advokátov, keďže približne každý štvrtý respondent (n = 53) deklaruje, že sa zapája do všetkých troch aktivít. V tejto skupine sú výraznejšie zastúpení advokáti mimo hlavného mesta, pôsobiaci v menších kanceláriách alebo samostatne. Preto je vhodné vytvárať priaznivejšie podmienky práve pre týchto advokátov, ktorí prejavujú vysokú ochotu poskytovať pomoc ľuďom v núdzi.

Ďalším kľúčovým zistením je, že advokáti, ktorí zastupujú klientov CPP to v značnej miere považujú za formu dobrovoľníckej činnosti a pre príliš nízku odmenu, ktorá im často nepokryje vynaložené náklady, tieto aktivity nevnímajú ako formu zárobku. Je preto jednoznačne potrebné apelovať na zvýšenie paušálnej odmeny, ktorá sa nezvýšila od roku 2009. Štátny systém civilnej právnej pomoci nemôže efektívne fungovať, ak je založený iba na dobročinnosti.

Interpretácia týchto výsledkov naznačuje, že regulovaním *pro bono* činnosti, či už formou povinnosti alebo odporúčania, by sa pravdepodobne nedosiahol požadovaný efekt zvýšenia zapojenia advokátov do *pro bono* služieb. Naopak, pri vytváraní stratégie sa ako vhodnejšie javí rozširovanie príležitostí, vytváranie sietí a vzdelávanie. Za týmto účelom by bolo vhodné zvážiť zaradenie tejto témy do vzdelávacích aktivít SAK, vytvorenie *pro bono* komisie v rámci SAK, ktorá by tieto aktivity koordinovala, prípadne udeľovanie ocenenia angažovaným *pro bono* advokátom. ■

RESUMÉ

Motivácie a prekážky *pro bono* činnosti slovenských advokátov a advokátok

Napriek existencii štátneho systému civilnej právnej pomoci a *ex officio* obhajoby v trestných veciach sú pre mnohých právne služby nedostupné. *Pro bono* činnosť advokátov preto zohráva kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní prístupu k spravodlivosti. Cieľom článku je analyzovať motivácie a prekážky, ktoré ovplyvňujú zapojenie slovenských advokátov do *pro bono* aktivít a spolupráce s Centrom právnej pomoci. Empirický výskum bol realizovaný prostredníctvom dotazníkového prieskumu, do ktorého sa zapojilo 228 slovenských advokátov a advokátok. Získané dáta boli podrobené základnej štatistickej analýze, pričom skúmané premenné zahŕňali pohlavie, počet rokov v praxi, spôsob a miesto výkonu praxe.

SUMMARY

Motivations for and Barriers to *Pro Bono* Work of Slovak Lawyers

Despite the existence of a state system of civil legal aid and *ex officio* defence in criminal cases, many people do not have access to legal services. *Pro bono* work of lawyers therefore plays a key role in ensuring that everyone may have access to justice. The article aims to analyse motivations and barriers that have an impact on Slovak lawyers' involvement in *pro bono* work and cooperation with the Legal Aid Centre. The empirical research was carried out using a questionnaire answered by 228 Slovak lawyers. The data collected were analysed by basic statistical procedures where the variables under review included gender, number of years of practising legal profession, form and the place where lawyers practise.

ZUSAMMENFASSUNG

Beweggründe und Hindernisse der *Pro-bono*-Tätigkeit slowakischer Rechtsanwälte und Rechtsanwältinnen

Obwohl ein staatliches System der zivilrechtlichen Hilfe und der *Ex-offo*-Verteidigung in strafrechtlichen Sachen besteht, für viele Menschen sind Rechtsdienstleistungen nicht zugänglich. Die *Pro-bono*-Dienstleistung der Rechtsanwälte spielt deswegen bei der Sicherstellung der Zugänglichkeit zur Gerechtigkeit eine Schlüsselaufgabe. Das Ziel des Artikels ist, Beweggründe und Hindernisse zu analysieren, welche die Einschaltung der slowakischen Rechtsanwälte in die *Pro-bono*-Aktivitäten und in die Zusammenarbeit mit dem Zentrum für Rechtshilfe beeinflussen. Die empirische Forschung wurde durch Umfrage durchgeführt, an der 228 slowakische Rechtsanwälte und Rechtsanwältinnen teilgenommen haben. Gesammelte Daten sind einer grundlegenden statistischen Analyse unterworfen worden, wobei die geprüften Daten den Geschlecht, Praxisjahre, die Art und Weise und den Ort der Berufsausübung beinhaltet haben.

Práca nadčas a jej charakteristiky nielen z pohľadu judikatúry

Sú znaky ako jej prechodnosť, naliehavosť, príkaz či súhlas zamestnávateľa naďalej potrebné?

Mgr. Nikola Bezáková, PhD.

Mnohí z nás si spájajú pojem práca nadčas výlučne s prácou, ktorá podlieha dočasnej a urgentnej potrebe práce nad vopred určený rozvrh pracovných zmien. Tak to aspoň vyplýva zo Zákonníka práce. Aplikčná prax nám však ukazuje, že jej definícia vymedzená zmieneným hmotnoprávnym kódexom už nie je dostačujúca, čo sa v konečnom dôsledku môže prejaviť v neprospech zamestnanca. Okrem toho, imanentnou súčasťou výkladu tohto pojmu je aj prvok zamestnávateľa v podobe jeho príkazu či súhlasu. V tejto súvislosti zas Zákonník práce bližšie neupravuje, akým spôsobom by mal byť zamestnancovi daný... Pozrime sa, aký pohľad na túto tematiku má, mimo hmotného práva, aj rozhodovacia prax slovenských súdov.

Úvod

Pracovný čas, ako jeden zo znakov závislej práce, nie je z časového hľadiska v určitých momentoch objektívne postačujúcim atribútom na vykonanie všetkých potrebných pracovných úloh. Konkrétne máme na mysli situácie, keď je nevyhnutné dokončiť pracovnú úlohu aj nad rámec vopred určeného pracovného času. Táto skutočnosť môže byť zapríčinená najmä zvýšenou pracovnou záťažou či nedostatkom personálu. Spomínané činitele spravidla netrvajú dlhodobo, a preto ich vplyv na pracovné podmienky a odmeňovanie jednotlivých zamestnancov býva dočasný.

Čo v prípade, ak zvýšená potreba práce zo strany zamestnanca je konštantná a prejavuje sa až do tej miery, že zamestnávateľ počíta s vykonaním tejto práce od daného zamestnanca ako pravidelnou samozrejmosťou? Aké sú v uvedenej situácii práva zamestnanca a zamestnávateľa?

Autorka v tomto príspevku poukazuje na zákonnú definíciu práce nadčas, jej spôsob odmeňovania, možnosť čerpania náhradného voľna či na kombináciu oboch týchto právnych inštitútov. Zároveň upriamuje pozornosť na obsoletnosť zákonného ustanovenia stanovujúceho terminologicky úzke vymedzenie pojmu „práca nadčas“ a vyzdvihuje extenzívny výklad Najvyššieho súdu SR dopĺňajúci súčasnú právnu doktrínu dotýkajúcu sa predmetnej problematiky.

Mgr. Nikola Bezáková, PhD. je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Interné doktorandské štúdium ukončila na Katedre pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia Univerzity

Komenského v Bratislave so študijným programom pracovné právo.

V súčasnosti pôsobí ako advokátska koncipientka v advokátskej kancelárii EMPIRI s. r. o.

1. Pojem práca nadčas z pohľadu hmotného práva a judikatúry

Pracovný čas, v rámci ktorého je zamestnanec povinný vykonávať svoju náplň práce v zmysle pracovnej zmluvy či akejkoľvek dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru, predstavuje časový úsek, v ktorom je zamestnanec k dispozícii zamestnávateľovi, vykonáva prácu a plní povinnosti v súlade s pracovnou zmluvou, resp. dohodou o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru.¹ Podľa § 97 ods. 1 Zákonníka práce práca vykonávaná nad určený týždenný pracovný čas vyplývajúci z vopred určeného rozvrhnutia pracovného času a mimo rámca rozvrhu pracovných zmien za splnenia podmienky príkazu alebo súhlasu zamestnávateľa predstavuje prácu nadčas. Zákonník práce sa nikde nezmieta, akým (písomným, ústnym alebo konkludentným) spôsobom by mal byť jednostranný príkaz alebo súhlas zamestnávateľa daný. Rovnako nespomína, či je možné analogicky aplikovať príkaz či súhlas vedúceho zamestnanca. Zákonodarca túto definíciu v ods. 5 ďalej dopĺňa o podmienku prechodnosti a naliehavosti zvýšenej potreby práce v prípade, že zamestnávateľ chce nariadiť zamestnancovi prácu nadčas alebo sa na nej spolu so zamestnancom dohodnú.

To znamená, že na splnenie atribútov práce nadčas je potrebné, aby boli kumulatívne naplnené nasledovné podmienky:

- a) zamestnávateľ dal zamestnancovi nejaký príkaz, resp. súhlas, vykonávať zvýšenú potrebu práce,
- b) práca nadčas nesmie byť konštantná, t. j. iba dočasná, a zároveň musí ísť o nalievavú prácu, ktorá neznesie odklad.

Inými slovami, podľa jazykového výkladu aktuálneho znenia Zákonníka práce bez príkazu či súhlasu zamestnávateľa aj (stála) práca vykonávaná zamestnancom nad určený rozvrh pracovných zmien sa nepovažuje za prácu nadčas.

V tejto súvislosti poukazujeme na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR,² prostredníctvom ktorého došlo podľa nášho názoru k rozšíreniu výkladu práce nadčas v prospech zamestnanca až do takej miery, že základná hmotnoprávna definícia pôsobí obsoletne. Ustálil totiž, že absencia podmienky prechodnosti a nalievavosti zvýšenej potreby práce nespôsobuje nijaké obmedzenie pri uplatňovaní práce nadčas u zamestnávateľa. Rovnako nie je prekážkou deficit výslovného príkazu zamestnávateľa s vykonávaním práce nadčas. Podľa právneho stanoviska Najvyššieho súdu SR je postačujúcim prvkom, že zamestnávateľ má vedomosť o vykonávaní takejto práce zamestnancom a v spojitosti s tým preberá a využíva výsledky jeho práce. Ako je teda zrejmé, zamestnanec si môže u svojho zamestnávateľa uplatňovať prácu nadčas aj bez potreby konkrétneho súhlasu či príkazu zamestnávateľa. Jednoducho stačí, že zamestnávateľ je uzročený so skutočnosťou, že práca vykonávaná zamestnancom spadá mimo rozvrh jeho pracovných zmien a využíva výsledky práce tohto zamestnanca. Princíp nalievavosti a prechodnosti práce totiž nemusí byť splnený iba z dôvodu na strane zamestnávateľa. Napríklad v podobe nezvládnutia organizácie pracovného procesu, pričom môže ísť dokonca až o zneužitie práva spôsobeného úmyselným preťažením dotknutého zamestnanca, ako to bolo aj vo vyššie uvedenom súdnom rozhodnutí. Takéto konanie zo strany zamestnávateľa Najvyšší súd SR zavrhol a relevantne prezentoval ako konanie v rozpore s konceptom pracovnoprávnej ochrany zamestnanca v podobe práva na spravodlivé, uspokojivé a zdraviu neškodlivé pracovné podmienky. Najvyšší súd SR sa tiež vyjadril, že: „Zákonník práce neustanovuje formu príkazu alebo súhlasu zamestnávateľa (vedúceho zamestnanca) s prácou nadčas. Za príkaz práce nadčas možno považovať aj uloženie takeého rozsahu práce v krátkom termíne, že takáto práca sa nedá splniť bez práce nadčas s tým, že súhlas zamestnávateľa s výkonom práce nadčas môže byť uskutočnený písomne, ústne, ale aj mlčky, ak napríklad zamestnávateľ vie, že zamestnanci pracujú nadčas, aj keď im túto prácu nadčas nenariadil a nedá príkaz k zastaveniu práce nadčas, pričom súhlas zamestnávateľa s výkonom práce nadčas sa predpokladá aj vtedy, ak zamestnávateľ prevezme a využije výsledky práce zamestnanca.“ Táto citácia nám súčasne odpovedá aj na otázku, či príkaz alebo súhlas zamestnávateľa môže byť akceptovaný aj analogicky od vedúceho zamestnanca. V nadväznosti na túto analógiu si dovoľujeme spomenúť aj ustálený právny názor, že za nariadenú prácu možno považovať aj takú prácu,

1 Bližšie pozri § 85 ods. 1 v spojitosti s § 223 ods. 2 Zákonníka práce.

2 Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5Cdo/24/2019, R 82/2021, zo dňa 25. 2. 2021.

3 R č. 37/1964.

Zdroj: *ZÁKONNÍK PRÁCE s komentárom a judikatúrou*. Bratislava: NOVÁ PRÁCA, spol. s r. o., 2023. ISBN 978-80-8270-008-7, s. 164.

4 Rozsudok

Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Asan/3/2018, zo dňa 24. 10. 2018.

5 Rozsudok Súdneho

dvora Európskej únie, sp. zn. C-55/18, zo dňa 14. 5. 2019.

6 § 97 ods. 2 Zákonníka práce.

7 § 97 ods. 3 Zákonníka práce.

8 § 97 ods. 7 Zákonníka práce.

9 § 97 ods. 12 Zákonníka práce.

10 § 97 ods. 10 Zákonníka práce.

11 § 97 ods. 6 Zákonníka práce.

12 § 97 ods. 11 Zákonníka práce.

13 § 97 ods. 8 v spojitosti s ods. 11 Zákonníka práce.

ktorá bola vykonávaná síce s vedomím zamestnávateľa (bez jeho výslovného príkazu), ale na základe presvedčania podriadených zamestnancov vedúcimi zamestnancami o nevyhnutnosti vykonávania práce nadčas.³

S problematikou práce nadčas sa spája obligatórna povinnosť zamestnávateľa, ktorou je evidencia pracovného času. V zmysle ďalšieho rozhodnutia Najvyššieho súdu SR⁴ treba rozlišovať medzi evidenciou dochádzky a evidenciou pracovného času. „Evidenciou dochádzky sa zaznamenáva doba, počas ktorej sa zamestnanec zdržiava na svojom pracovisku v budove zamestnávateľa. In contrario, evidencia pracovného času predstavuje začiatok a koniec časového úseku, v ktorom zamestnanec reálne vykonáva prácu.“ Najvyšší súd SR ďalej poukazuje, že evidencia musí zohľadňovať zákonom stanovený minimálny rozsah podľa § 99 Zákonníka práce, správnosť uvedených údajov vrátane ich prehľadnosti a možnej preukázateľnosti. Pri prehľadnosti Najvyšší súd SR bližšie špecifikuje, že je významná najmä z dôvodu kontrolnej funkcie a personálnych a mzdových nevyhnutností medzi zmluvnými stranami konkrétneho pracovnoprávneho vzťahu. Súdny dvor Európskej únie⁵ vyslovil, že články 3, 5 a 6 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času sa majú vykladať spôsobom, že bránia právnej úprave členského štátu, ktorá neukladá zamestnávateľom povinnosť zaviesť systém, ktorý umožní merať dĺžku denného pracovného času odpracovaného každým pracovníkom. V zmysle vyššie uvedeného európska aj vnútroštátna právna úprava dbajú o to, aby pracovný čas zamestnancov bol meraný a v súlade s právnymi normami upravenými požiadavkami. V spojitosti s tým je možné zhrnúť, že pragmatickým cieľom je eliminácia vykorisťovania zamestnancov.

2. Ďalšie zákonné podmienky práce nadčas

Medzi ďalšie Zákonníkom práce stanovené podmienky pri práci nadčas patrí, že pri zamestnancovi pracujúcom na kratší pracovný čas sa za prácu nadčas považuje práca vykonávaná nad jeho určený týždenný pracovný čas, pričom s takýmto zamestnancom sa na práci nadčas možno iba dohodnúť. To znamená, že ju nie je možné nariadiť.⁶

Pri pružnom pracovnom čase je za prácu nadčas Zákonníkom práce definovaná práca nad rozsah prevádzkového času v určenom pružnom pracovnom období. V rámci tejto kategórie pracovného času môže byť práca nadčas nariadená alebo dohodnutá s konkrétnym zamestnancom.⁷ Čo sa týka rozsahu potenciálneho vykonávania práce nadčas, generálne môže byť v rámci jedného kalendárneho roku zamestnancovi nariadená najviac v rozsahu 150 hodín a pri zamestnancovi vykonávajúcim zdravotnícke povolanie podľa osobitného predpisu ešte po dohode so zástupcami zamestnancov v rozsahu ďalších 100 hodín.⁸ Navyše, ak zamestnanec vykonávajúci zdravotnícke povolanie dovŕšil 50 rokov, môže sa s ním práca nadčas iba dohodnúť.⁹

Vo všeobecnosti môže zamestnanec vykonávať prácu nadčas v rozsahu najviac 400 hodín.¹⁰ Ak si však zamestnanec čerpal náhradné voľno, tento čas sa nezaráta do práce nadčas. Neoddeliteľnou súčasťou právnej úpravy je stanovenie maximálnej prípustnej hranice práce nadčas v priemere, a to 8 h týždenne najviac v období štyroch mesiacov po sebe nasledujúcich, ak sa zamestnávateľ so zástupcami zamestnancov nedohodne, najviac 12 mesiacov po sebe nasledujúcich.¹¹ Za zmienku stojí, že prácu nadčas nemožno nariadiť ani zamestnancom vykonávajúcim rizikové práce.¹² S týmito zamestnancami Zákonník práce umožňuje dohodnúť prácu nadčas výlučne v nasledovných prípadoch:

- a) pri naliehavých opravárskych prácach alebo prácach, bez ktorých vykonania by mohlo vzniknúť nebezpečenstvo pracovného úrazu alebo škody veľkého rozsahu podľa osobitného predpisu,
- b) pri mimoriadnych udalostiach podľa osobitného predpisu, kde hrozilo nebezpečenstvo ohrozujúce život, zdravie alebo škody veľkého rozsahu podľa osobitného predpisu,
- c) na zabezpečenie bezpečného a plynulého výrobného procesu po predchádzajúcom súhlase zástupcov zamestnancov.¹³

V neposlednom rade je dôležité poznamenať, že aj pri práci nadčas Zákonník práce stanovuje minimálnu hranicu nepretržitého odpočinku zamestnanca medzi dvoma zmenami, a to konkrétne v rozsahu 8 hodín.¹⁴

14 § 97 ods. 5 Zákonníka práce.

3. Mzdové zvýhodnenie či náhradné voľno?

Pri spôsobe odmeňovania za prácu nadčas zákonodarca stanovil, že zamestnancovi patrí mzda a mzdové zvýhodnenie vo výške najmenej 25 % jeho priemerného zárobku. Pri zamestnancoch vykonávajúcich rizikové práce sa mzdové zvýhodnenie zvyšuje na najmenej 35 % jeho priemerného zárobku. Ako je možné si všimnúť, výška mzdového zvýhodnenia sa odvíja od priemerného zárobku jednotlivého zamestnanca, čo je veľmi prospešné v porovnaní s príplatkami, ako napr. mzdové zvýhodnenie za prácu v sobotu, v nedeľu či za nočnú prácu, ktoré sa odvíjajú generálne a výhradne od výšky minimálnej mzdy podľa osobitného predpisu. Zákonník práce tiež explicitne uvádza, že zamestnávateľ sa môže s vedúcim zamestnancom, resp. členom štatutárneho orgánu, dohodnúť, že vo výške mzdy bude zohľadnená aj práca nadčas. V takom prípade takýto zamestnanec nemá nárok na mzdu a ani na mzdové zvýhodnenie.¹⁵

15 § 121 ods. 2 Zákonníka práce.

Za vykonanú prácu nadčas je zamestnanec alternatívne oprávnený čerpať náhradné voľno. V prípade využitia tejto možnosti zamestnancovi patrí za prácu nadčas mzda, avšak mzdové zvýhodnenie už nie.¹⁶ Pri čerpaní náhradného voľna pracovnoprávny kódex určuje tiež určité podmienky. Zamestnávateľ môže určiť zamestnancovi termín, buď na základe dohody so zamestnancom alebo najneskôr do uplynutia štyroch mesiacov po mesiaci, v ktorom bola práca nadčas vykonaná. Ak po tomto termíne nedôjde k určeniu termínu čerpania náhradného voľna, zamestnávateľ je povinný zamestnancovi poskytnúť mzdové zvýhodnenie.¹⁷

16 § 121 ods. 3 Zákonníka práce.

17 § 121 ods. 5 Zákonníka práce.

4. Záver

Účelom predkladaného príspevku bolo zdôrazniť pracovnoprávny inštitút práce nadčas a jeho význam nielen z pohľadu hmotného práva, ale aj s ohľadom na aktuálnu judikaturu. Cieľom bolo zároveň poukázať na terminologický vývoj pojmu práca nadčas a jeho nekoherentnosť s aktuálnym znením uvedeným v Zákonníku práce. Medziiným v spojitosti s predkladanou tematikou sme zmienili obligatórnu povinnosť zamestnávateľov evidovať pracovný čas s dôrazom na správnosť, prehľadnosť a preukázateľnosť uvedených údajov, ďalšie zákonné podmienky pri aplikácii práce nadčas a alternatívne možnosti spôsobu jej odmeňovania. ■

RESUMÉ

Práca nadčas a jej charakteristiky nielen z pohľadu judikatúry

Sú znaky ako jej prechodnosť, naliehavosť, príkaz či súhlas zamestnávateľa naďalej potrebné?

Článok sa zaoberá pojmom práca nadčas z pohľadu hmotného práva a aktuálnej judikatúry. Autorka poukazuje na obsolescenciu definície stanovenej Zákonníkom práce. Súčasná podmienka na naplnenie jej účelu totiž nemusia byť v súlade s ochrannou funkciou Zákonníka práce, keďže môže dôjsť k negatívnemu zásahu do práv samotných zamestnancov. V nadväznosti na túto skutočnosť bolo nutné pre adresáta právnej normy jazykový výklad pojmu práca nadčas rozšíriť prostredníctvom teleologického výkladu. Autorka príspevok dopĺňa o ďalšie zákonné podmienky pri jej aplikácii a možnosti spôsobu jej odmeňovania.

SUMMARY

Overtime Work and Its Characteristics Not only in the Light of Case Law

Are Features such as Its Temporariness, Urgency or Employer's Order or Consent still Necessary?

The article deals with the concept of overtime work in the light of substantive law and current case law. The author points out the obsolescence of its definition in the Labour Code. Current conditions for fulfilling its purpose are not in line with the protective function of the Labour Code, as this may negatively affect the employees' rights. In view of this fact, it was necessary to extend the linguistic interpretation of the concept of overtime work by means of teleological interpretation for addressees of the legal norm. The author provides additional legal conditions for application of overtime work and possibilities of its remuneration.

ZUSAMMENFASSUNG

Mehrarbeit und deren Charakteristiken nicht nur vom Sichtpunkt der Judikatur

Sind Merkmale wie deren Zeitweiligkeit, Dringlichkeit, Anordnung oder Einwilligung durch den Dienstgeber auch weiterhin notwendig?

Der Artikel befasst sich mit dem Begriff Überstundenarbeit vom Sichtpunkt des materiellen Rechtes und der aktuellen Judikatur. Die Autorin weist auf die Obsoleszenz der im Arbeitsgesetzbuch verankerten Definition hin. Die derzeitigen Bedingungen für die Erfüllung deren Zweckes müssen nämlich mit der schützenden Funktion des Arbeitsgesetzbuches nicht übereinstimmen, weil es zu einem negativen Eingriff in die Rechte der Dienstnehmer selbst kommen kann. Im Zusammenhang mit dieser Tatsache war es für den Adressaten der Rechtsnorm erforderlich, die sprachliche Auslegung des Begriffs Überstundenarbeit durch teleologische Auslegung zu erweitern. Die Autorin ergänzt ihren Beitrag um weitere gesetzliche Bedingungen bei deren Anwendung und die Möglichkeit deren Entlohnungsart.

Z ROZHODNUTIA NAJvyššieho súdu ČESKEJ REPUBLIKY

Zodpovednosť advokáta za nemajetkovú ujmu spôsobenú klientovi

Advokát zodpovedá klientovi aj za nemajetkovú ujmu, ktorá vznikla porušením povinnosti advokáta a úmyselným zatajením tejto skutočnosti pred klientom, napríklad manipuláciou s textom rozsudku a úmyselným klamaním klienta o priebehu a výsledku súdneho sporu.

*Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 17. augusta 2022
sp. zn. 25 Cdo/1907/2021¹*

Dotknuté ustanovenia:

- § 24 ods. 1 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii,
v podmienkach SR úprava v § 26 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii
a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní
(živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Mestský súd v Brne rozsudkom zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal proti žalovanej advokátke zaplataenia náhrady škody a nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku pochybenia pri poskytovaní právnych služieb žalobcovi v zmysle § 24 ods. 1 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii.² Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si žalobca uplatňoval z dôvodu zásahu do profesijnej cti žalobcu a stresu, ktorý žalobca utrpel v dôsledku konania žalovanej. Mestský súd vyvodil porušenie povinnosti žalovanej ako advokátky pri zastupovaní žalobcu najmä z dôvodu nedostavenia sa na pojednávanie pred súdom, nepredloženia dôkazov a zatajenia týchto skutočností žalobcovi, avšak toto pochybenie podľa súdu nemalo vplyv na výsledok sporu. Krajský súd v Brne ako súd odvolací sa stotožnil so skutkovými zisteniami aj s právnym posúdením súdu prvého stupňa.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorým žiadal, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovie, prípadne ho zruší aj s rozsudkom súdu prvého stupňa a vec mu vráti na ďalšie konanie.

Z odôvodnenia:

Dovolanie je prípustné pre riešenie právnej otázky zodpovednosti advokáta za majetkovú a nemajetkovú ujmu vzniknutú v dôsledku zatajenia chybného postupu advokáta

1 Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozhodnutiu bola odmietnutá uznesením Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 3113/2022 zo dňa 14. 11. 2023.

2 Podľa § 24 ods. 1 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii:

(1) Advokát odpovídá klientovi za újmu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie. Advokát odpovídá za újmu způsobenou klientovi i tehdy, byla-li újma způsobena v souvislosti s výkonem advokacie jeho zástupcem nebo jiným jeho zaměstnancem než zaměstnaným advokátem; odpovědnost těchto osob za újmu způsobenou zaměstnavateli podle zvláštních právních předpisů tím není dotčena.

Obdobne § 26 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov:

(1) Advokát zodpovedá klientovi za škodu, ktorú mu spôsobil v súvislosti s výkonom advoká-

cie; zodpovednosť advokáta sa vzťahuje aj na škodu spôsobenú jeho koncipientom alebo jeho zamestnancom, ak advokát vykonáva advokáciu ako spoločník spoločnosti podľa tohto zákona, povinnosť podľa tohto ustanovenia sa vzťahuje iba na túto spoločnosť.

3 Podľa § 118a ods. 1 až 3 zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád:

(1) Ukáže-li se v průběhu jednání, že účastník nevyklíčil všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně, předseda senátu jej vyzve, aby svá tvrzení doplnil, a poučí jej, o čem má tvrzení doplnit a jaké by byly následky nesplnění této výzvy.

(2) Má-li předseda senátu za to, že věc je možné po právní stránce posoudit jinak než podle účastníkovy právního názoru, vyzve účastníka, aby v potřebném rozsahu doplnil vylíčení rozhodných skutečností; postupuje přitom obdobně podle odstavce 1.

(3) Zjistí-li předseda senátu v průběhu jednání, že účastník dosud nenavrl důkazy potřebné k prokázání všech svých sporných tvrzení, vyzve jej, aby tyto důkazy označil bez zbytečného odkladu, a poučí jej o následcích nesplnění této výzvy.

4 Podľa § 2971 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník:

Odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvlášť zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.

v súdnom konaní, ktorá dosiaľ nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu v daných súvislostiach riešená.

V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu boli opakovane riešené prípady pochybenia advokátov pri zastupovaní klientov a otázka ich zodpovednosti. Zodpovednosť advokáta za škodu podľa § 24 ods. 1 zákona o advokácii vychádza zo zodpovednosti bez zreteľa na zavinenie (tzv. objektívna zodpovednosť) a je založená na súčasnom splnení všetkých troch predpokladov, ktorými sú výkon advokácie, vznik škody a príčinná súvislosť medzi výkonom advokácie a vznikom škody. Advokát je pri poskytovaní právnych služieb povinný postupovať s náležitou odbornou starostlivosťou. To predpokladá iniciatívny a samostatný prístup advokáta, poskytnutie potrebných informácií klientovi, vysvetlenie riešenej problematiky, predstretie možných variantov postupu, vyhodnotenie ich výhod aj rizík a vyžiadanie si pokynov (informovaného súhlasu) klienta v prípade, že je to potrebné (napr. 25 Cdo 1862/2001, 25 Cdo 5819/2017).

V prejednávanej veci je potrebné tieto závery chápať nielen vo vzťahu k pochybeniu žalovanej spočívajúcemu v nedostavení sa na súdne pojednávanie, ale aj v zatajení tejto skutočnosti klientovi a minimálne v nedostatočnom poučení o následkoch tohto pochybenia. Tieto dôsledky však odvolací súd vo svojom rozhodnutí dostatočne nezohľadnil. V zmysle vyššie uvedeného iniciatívneho a samostatného prístupu advokáta bolo potrebné, aby žalovaná advokátka poučila klienta o následkoch svojho pochybenia. V takom prípade by klient s vysokou pravdepodobnosťou nepokračoval v ďalšom konaní, nevynaložil zbytočne prostriedky na odvolacie a dovolacie konanie, neplatil súdne poplatky atď.

V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doteraz nebol riešený obdobný prípad vzniku nemajetkovej ujmy klienta spôsobený advokátom, ktorý porušil svoju právnu povinnosť a následne v úmysle toto pochybenie pred klientom zastrieť, manipuloval s textom rozsudku a úmyselne klamal klienta o priebehu a výsledku súdneho sporu. Mestský súd uzavrel, že žalovaná priložila v e-mailovej komunikácii so žalobcom pozmenený rozsudok, kde celkom zjavne chýba pasáž týkajúca sa neúčasti žalovanej na pojednávaní a nemožnosti poučenia podľa § 118a o. s. ř.,³ ale právny záver z toho neurobil, a odvolací súd sa s týmto neúplným posúdením stotožnil. Všeobecne však možno uzavrieť, že porušením povinnosti advokáta a úmyselným zatajením tejto skutočnosti pred klientom možno spôsobiť aj nemajetkovú ujmu. Ak podľa iných osobitných zákonných ustanovení neprichádza do úvahy náhrada nemajetkovej ujmy na iných než prirodzených osobnostných právach, zakladá poškodenému právo na jej náhradu § 2971 o. z.⁴ za splnenia tam uvedených (pomerne prísnych) podmienok. Dovolací súd už obdobný záver urobil napr. v rozsudku Najvyššieho súdu sp. zn. 25 Cdo 1131/2019, uverejnený pod č. 60/2022 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, podľa ktorého ten, kto porušil dôležitú právnu povinnosť (v danom prípade realizovať stavbu len na základe stavebného povolenia a rešpektovať správne a súdne rozhodnutia), čím u žalobcu vyvolal dlhodobý stres a pocity frustrácie a osobného nešťastia, zodpovedá za nemajetkovú ujmu, ktorá tým žalobcovi vznikla.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že námietka dovolateľa o nesprávnom právnom posúdení jeho nárokov je dôvodná a vo vzťahu k týmto nárokom spočíva rozhodnutie odvolacieho súdu na nesprávnom, respektíve nedostatočnom právnom posúdení. Najvyšší súd preto rozsudok odvolacieho súdu v tomto rozsahu zrušil a pretože dôvody, pre ktoré bolo toto rozhodnutie zrušené, platia aj na rozhodnutie súdu prvého stupňa, zrušil najvyšší súd aj rozsudok tohto súdu a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu, preklad a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Vstup finančných investorov do spoločnosti predstavuje riziko pre nezávislosť advokáta

Článok 15 ods. 2 písm. c) a článok 15 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu, ako aj článok 63 ZFEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá pod hrozbou vyčiarknutia dotknutej advokátskej spoločnosti zo zoznamu advokátov zakazuje prevod obchodného podielu v tejto spoločnosti na čisto finančného investora, ktorý nemá v úmysle vykonávať v uvedenej spoločnosti povolanie, na ktoré sa vzťahuje táto právna úprava.

Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-295/23 Halmer Rechtsanwalts-gesellschaft UG proti Rechtsanwaltskammer München (ECLI:EU:C:2024:1037) z 19. decembra 2024

Konateľom a jediným spoločníkom kapitálovej spoločnosti *Halmer Rechtsanwalts-gesellschaft UG* (ďalej len „HR“) bol pôvodne advokát Daniel Halmer. Rozhodnutím Mníchovskej advokátskej komory bola spoločnosť 6. augusta 2020 zapísaná do zoznamu vedeného komorou. Dňa 31. marca 2021 previedol D. Halmer 51 zo 100 účastín v spoločnosti HR na spoločnosť *SIVE Beratung und Beteiligung GmbH* (ďalej len „SIVE“), ktorá je spoločnosťou s ručením obmedzeným založenou podľa rakúskeho práva. Zámerom bolo financovať vývoj inovatívneho právneho modelu založeného na nových technológiách. Mníchovská advokátska komora oznámila spoločnosti HR, že prevod účastín na SIVE je podľa zákona o advokácii¹ zakázaný, v dôsledku čoho bude HR vyčiarknutá.

Podľa vtedy platného nemeckého zákona o advokácii sa advokáti mohli spojiť v rámci advokátskej obchodnej spoločnosti s členmi komory patentových zástupcov, daňovými poradcami, audítormi a certifikovanými účtovníkmi. Advokáti však museli mať väčšinu obchodných podielov a hlasovacích práv. Zákon ukladal vyčiarknuť advokátsku spoločnosť, ak sa obchodný podiel v spoločnosti prevedie na osobu, ktorej zákon neumožňuje stať sa spoločníkom, alebo ak spoločníci, ktorí sú advokátmi, už nemajú väčšinu obchodných podielov alebo hlasovacích práv. Cieľom právnej úpravy bolo zabrániť tomu, aby čisto finanční investori, ktorí nemajú v úmysle vykonávať v advokátskej spoločnosti svoje povolanie, mali vplyv na prevádzkové činnosti tejto spoločnosti.

Novela zákona prijatá 7. júla 2021 rozšírila možnosť advokátov spojiť sa s inými osobami, „ak toto spojenie nie je nezlučiteľné s výkonom povolania advokáta, najmä s jeho nezávislosťou, ani nemôže ohroziť dôveru v jeho nezávislosť.“

¹ Bundesrechtsanwaltsordnung (spolkový zákon o advokácii) v znení účinnom do 31. júla 2022:

Prvá veta § 59e ods. 1 tohto zákona obmedzuje okruh potenciálnych spoločníkov advokátskych spoločností na advokátov a členov určitých slobodných povolání. V súlade s prvou vetou § 59e ods. 2 v prípade, ak majú obchodný podiel v advokátskej spoločnosti členovia slobodných povolání, ktorí nie sú advokátmi, väčšina obchodných podielov a hlasovacích práv musí patriť advokátom. Podľa druhej vety § 59e ods. 2 spoločníci, ktorí nie sú oprávnení vykonávať povolanie advokáta alebo iné slobodné povolanie uvedené v prvej vete § 59a ods. 1 a § 59a ods. 2 uvedeného zákona, nemajú hlasovacie právo.

2 Čl. 63 Zmluvy o fungovaní
Európskej únie:

V rámci ustanovení tejto kapitoly sú zakázané všetky obmedzenia pohybu kapitálu medzi členskými štátmi navzájom a členskými štátmi a tretími krajinami.

3 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu sa zameriava na uľahčenie výkonu slobody poskytovateľov usadiť sa a voľný pohyb služieb, odstránenie vnútroštátnych prekážok pri poskytovaní služieb, boj proti diskriminácii, ochranu spotrebiteľov/príjemcov služieb, a všeobecne sa venuje aj otázke systému udeľovania povolení na poskytovanie služieb na vnútornom trhu. V tomto rozsahu sa vzťahuje aj na sektor právnych služieb a advokácie ako regulovaného povolania.

4 Čl. 49 Zmluvy o fungovaní
Európskej únie:

V rámci nasledujúcich ustanovení sa zakazujú obmedzenia slobody usadiť sa štátnych príslušníkov jedného členského štátu na území iného členského štátu. Zakazujú sa aj obmedzenia, ktoré sa týkajú zakladania obchodných zastúpení, organizačných zložiek a dcérskych spoločností štátnymi príslušníkmi jedného členského štátu na území iného členského štátu. Sloboda usadiť sa zahŕňa aj právo zahájiť a vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť, založiť a viesť podniky, najmä spoločnosti v zmysle druhého pododseku článku 54, za podmienok stanovených pre vlastných štátnych príslušníkov právom štátu, v ktorom dochádza k usadeniu sa, pokiaľ ustanovenia kapitoly o pohybe kapitálu nestanovujú inak.

5 Čl. 15 ods. 2 písm. c):

Členské štáty skúmajú, či ich právne systémy podmieňujú prístup k činnosti v oblasti služieb alebo jej vykonávanie splnením niektorých z týchto nediskriminačných požiadaviek: c) požiadavky, ktoré sa týkajú držby podielov/akcií v spoločnosti; čl. 15 ods. 3: Členské štáty

Dňa 26. novembra 2021 podala HR proti rozhodnutiu o vyčiarknutí zo zoznamu žalobu na Bavorský advokátsky súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Na podporu svojej žaloby HR tvrdila, že ustanovenia zákona o advokácii porušujú právo na voľný pohyb kapitálu (čl. 63 ods. 1 ZFEÚ),² ako aj práva, ktoré vyplývajú z čl. 15 smernice 2006/123,³ a slobodu usadiť sa spoločnosti SIVE zaručenú čl. 49 ZFEÚ.⁴

Vnútroštátny súd zdôraznil, že stanovy spoločnosti HR obsahovali viaceré ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť nezávislosť a mlčanlivosť advokátov, čo považoval za silnejšiu záruku nezávislosti ako ustanovenia zákona obmedzujúce voľný pohyb kapitálu. Zároveň spochybnil primeranosť zákonných obmedzení pri nadobúdaní obchodných podielov v advokátskej spoločnosti. V prejudiciálnom konaní sa tak pýtal, či sa majú čl. 49 a čl. 63 ods. 1 ZFEÚ, ako aj čl. 15 ods. 2 písm. c) a čl. 15 ods. 3 smernice 2006/123⁵ vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá pod hrozbou vyčiarknutia dotknutej advokátskej spoločnosti zo zoznamu advokátov zakazuje prevod obchodného podielu na čisto finančného investora, ktorý nemá v úmysle vykonávať v uvedenej spoločnosti povolanie, na ktoré sa vzťahuje táto právna úprava.

Podľa Súdneho dvora sa na vec samu vzťahuje tak sloboda usadiť sa, ako aj voľný pohyb kapitálu, pričom žiadnu z týchto slobôd nemožno považovať za sekundárnu vo vzťahu k tej druhej. Služby právneho poradenstva, ktoré zahŕňajú právne služby poskytované advokátmi, patria do vecnej pôsobnosti smernice 2006/123.⁶

Ako vyplýva zo smernice, prekážky slobody usadiť sa nemožno z praktického hľadiska odstrániť len priamym uplatnením čl. 49 ZFEÚ. Preto pokiaľ situácia patrí do pôsobnosti tejto smernice, nie je potrebné preskúmať ju aj so zreteľom na čl. 49 ZFEÚ.⁷

Čl. 15 ods. 3 smernice určuje tri kumulatívne podmienky, ktoré musia byť splnené v prípade, že členský štát ukladá povinnosť, zákaz, podmienku alebo obmedzenie pre prístup k poskytovaniu služieb. Po prvé, obmedzenia nesmú byť diskriminačné na základe štátnej príslušnosti alebo miesta sídla spoločnosti (nediskriminácia). Po druhé, musia byť odôvodnené „naliehavým dôvodom všeobecného záujmu“ (nevyhnutnosť). Po tretie, musia slúžiť na dosiahnutie sledovaného cieľa a nesmú ísť nad rámec potrebný na dosiahnutie tohto cieľa, pričom iné menej obmedzujúce opatrenia neumožňujú dosiahnutie rovnakého výsledku (primeranosť).⁸

V predložennom prípade žiadne z obmedzení nemá diskriminačný charakter, v dôsledku čoho spĺňajú prvú podmienku.

Pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa nevyhnutnosti, z návrhu vyplýva, že ich cieľom je zaručiť nezávislosť a integritu advokácie, ako aj dodržiavanie povinnosti mlčanlivosti advokátov. Tieto ciele sa nepopierateľne viažu na ochranu príjemcov (právnych) služieb, a na riadny výkon spravodlivosti, ktoré predstavujú naliehavé dôvody všeobecného záujmu v zmysle čl. 4 bodu 8 smernice 2006/123 v spojení s odôvodnením 40. Súdny dvor v rámci výkladu primárneho práva ako naliehavé dôvody všeobecného záujmu kvalifikoval aj ochranu osôb podliehajúcich súdnej právomoci⁹ a riadny výkon advokácie.¹⁰

Úlohou právneho zastúpenia advokátom, ktoré sa vykonáva v záujme riadneho výkonu spravodlivosti, je predovšetkým ochrana a obhajoba záujmov klienta pri rešpektovaní nezávislosti advokáta a dodržiavaní zákona a profesijných a etických pravidiel.¹¹ Advokátom je v demokratickej spoločnosti zverená základná úloha brániť osoby podliehajúce súdnej právomoci. Každá osoba má mať možnosť slobodne sa obrátiť na svojho advokáta, ktorého povolanie zahŕňa úlohu nezávisle poskytovať právne stanoviská všetkým, ktorí to potrebujú, v duchu lojálnosti advokáta voči svojmu klientovi.¹²

Ďalej sa Súdny dvor venoval podmienke primeranosti, pričom dospel k záveru, že ustanovenia zákona o advokácii, ktoré vylučujú, aby čisto finanční investori mali možnosť ovplyvňovať rozhodnutia a činnosť advokátskej spoločnosti, sa zdajú byť vhodné na zabezpečenie dosiahnutia cieľa ochrany riadneho výkonu spravodlivosti a integrity advokácie. Zatiaľ čo finančný investor sa obmedzuje na dosahovanie zisku,

advokáti nevykonávajú svoju činnosť výlučne s cieľom hospodárskej povahy, ale sú povinní dodržiavať profesijné a etické pravidlá. Advokát sa nesmie dostať do stavu závislosti, vrátane finančnej, voči orgánom verejnej moci a iným subjektom.¹³ Ak by nebola zabezpečená takáto finančná nezávislosť, úvahy hospodárskej povahy zamerané na krátkodobý zisk čisto finančného investora by mohli prevážiť nad úvahami vedenými ochranou záujmov klientov advokátskej spoločnosti. Existencia prípadných väzieb medzi čisto finančným investorom a klientom môže tiež ovplyvniť vzťah medzi advokátom a klientom tak, že by nebolo možné vylúčiť rozpor s profesijnými alebo etickými pravidlami.

Členský štát je oprávnený domnievať sa, že advokát by nebol schopný vykonávať svoje povolanie nezávisle a v súlade so svojimi profesijnými a etickými povinnosťami, ak by patril do spoločnosti, ktorej spoločníkmi sú osoby, ktoré konajú výlučne ako finanční investori bez toho, aby mali v úmysle vykonávať činnosť, ktorá je súčasťou povolania advokáta. O to viac, ak chce takýto investor nadobudnúť väčšinový obchodný podiel v dotknutej advokátskej spoločnosti. Členský štát je rovnako oprávnený domnievať sa, že opatrenia obsiahnuté v stanovách advokátskej spoločnosti s cieľom zachovať nezávislosť a profesijnú integritu advokátov sa v praxi ukážu ako nedostačujúce.

V tejto súvislosti vyššie uvedené posúdenie z hľadiska čl. 15 ods. 3 smernice 2006/123 vedie k rovnakému záveru pokiaľ ide o obmedzenie voľného pohybu kapitálu zaručeného čl. 63 ZFEÚ, keďže toto ustanovenie pripúšťa obmedzenia voľného pohybu kapitálu za obdobných podmienok ako čl. 15 ods. 3 smernice 2006/123 vo vzťahu k slobode usadiť sa.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michela Chládeková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

overujú, že požiadavky uvedené v odseku 2 spĺňajú tieto podmienky: a) nediskriminácia: požiadavky nesmú byť priamo ani nepriamo diskriminačné vzhľadom na štátnu príslušnosť, alebo v prípade spoločností, vzhľadom na umiestnenie ich sídla, b) nevyhnutnosť: požiadavky musia byť opodstatnené závažným dôvodom týkajúcim sa verejného záujmu, c) proporionalita: požiadavky musia slúžiť na zabezpečenie dosiahnutia sledovaného cieľa; nesmú prekročiť rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa; a nesmie byť možné nahradiť tieto požiadavky inými, menej obmedzujúcimi opatreniami, ktorými sa dosiahnu rovnaké výsledky.

- 6 Vid' rozsudok z 13. januára 2022, Minister Sprawiedliwości, C-55/20, bod 88
- 7 Vid' rozsudok z 26. júna 2019, Komisia/Grécko, C-729/17, body 53 a 54
- 8 Vid' rozsudok z 29. júla 2019, Komisia/Rakúsko, C-209/18, bod 81
- 9 Vid' rozsudky z 12. decembra 1996, Reisebüro Broede, C-3/95, bod 38; zo 17. marca 2011, Peñarroja Fa, C-372/09 a C-373/09, bod 55, a z 18. mája 2017, Lahorgue, C-99/16, body 34 a 35
- 10 Vid' rozsudok z 19. februára 2002, Wouters a i., C-309/99, bod 107
- 11 Vid' rozsudky zo 4. februára 2020, Uniwersytet Wrocławski a Poľsko/REA, C-515/17 P a C-561/17 P, bod 62, a z 24. marca 2022, PJ a PC/EUIPO, C-529/18 P a C-531/18 P, bod 64
- 12 Vid' rozsudok z 8. decembra 2022, Orde van Vlaamse Balies a i., C-694/20, bod 28
- 13 Vid' rozsudok z 2. decembra 2010, Jakubowska, C-225/09, bod 61

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Pri zaistení smartfónu advokáta sa majú uplatniť rovnaké procesné záruky ako pri prehliadke advokátskej kancelárie

Absenciu právneho základu poskytujúceho dostatočné procesné záruky na ochranu profesijného tajomstva advokáta by mal vnútroštátny súd kompenzovať konkrétnym spôsobom, akým je vyšetrovacie opatrenie nariadené a vykonané. V prípade, že preskúmanie obsahu mobilného telefónu advokáta má rovnaké účinky ako prehliadka advokátskej kancelárie, vnútroštátny súd má uplatniť rovnaké procesné záruky vo vzťahu k ochrane dôvernosti komunikácie advokáta a klienta.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bersheda a Rybolovlev proti Monaku zo dňa 6. júna 2024, týkajúci sa sťažností č. 36559/19 a 36570/19

Dotknuté ustanovenie

- článok 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach¹
(právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života)

Skutkové okolnosti prípadu

Sťažovateľkou bola advokátka Tatiana Bersheda, zapísaná v advokátskej komore vo Švajčiarsku. V rámci zastupovania svojho klienta, druhého sťažovateľa D. Rybolovleva, vyhotovila pomocou svojho mobilného telefónu záznam konverzácie s pani T. R., ktorá pôsobila ako sprostredkovateľka pri transakciách umeleckých diel, ktoré realizoval švajčiarsky podnikateľ Y. B. Na podnikateľa Y. B. podala sťažovateľka v mene svojho klienta trestné oznámenie a bolo proti nemu vedené trestné stíhanie v Monaku pre podozrenie z podvodu a prania špinavých peňazí. Po jeho príchode do Monaka boli Y. B. i T. R. zadržaní a vzatí do väzby. Nahrávku rozhovoru na CD-ROM poskytla sťažovateľka v mene klienta monackej prokuratúre ako dôkaz na podporu tvrdení jej klienta. T. R., ktorej hlas bol na nahrávke, následne podala na advokátku trestné oznámenie z dôvodu zásahu do jej súkromia. Pani Bersheda po výzve sudcu na svoju obhajobu odovzdala vyšetrovateľom smartfón, aby mohli preveriť autentickosť a obsah nahrávky, ktorá bola spochybnená zo strany T. R. Sudca pre prípravné konanie ustanovil znalca z oblasti informačných technológií, pričom v zmysle súdneho príkazu mal znalec preskúmať nielen uvedenú nahrávku, ale aj hovory, textové správy, e-maily a dokumenty za účelom získania akejkoľvek informácie, ktorú bude považovať za relevantnú pre trestné stíhanie

1 Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života

1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie.
2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

Y. B., T. R. a sťažovateľky. Súdny príkaz bol formulovaný všeobecne a nestanovil žiadne obmedzenia vo vzťahu k údajom, ktoré boli obsahom pamäte mobilu či rozsahu vyšetrovania. Znalec spracoval desiatky tisíc konverzácií za obdobie troch rokov, vrátane vymazaných, ktoré boli sťažovateľkou odstránené za účelom zachovania dôvernosti komunikácie s jej klientmi. Na druhej strane, sudca nenariadil znalcovi overiť spochybenú autentickosť nahrávky. Hoci sťažovateľka odovzdala smartfón dobrovoľne, nedala súhlas s neprimerane rozsiahlym vyšetrovaním jej komunikácie s klientmi. Sťažovateľka namietala dva aspekty trestného stíhania vedeného proti nej. Po prvé, sudca prekročil svoju právomoc a rozsah trestného vyšetrovania vedeného proti jej osobe. Po druhé, prezretie celého obsahu jej smartfónu bolo v rozpore s princípom dôvernosti komunikácie medzi advokátom a klientom. Požiadala o zničenie kópie údajov na DVD, ktoré vyhotovil znalec. Sudca zamietol žiadosť o zničenie kópie a požiadal znalca o dohľadanie doplňujúcich informácií. Na základe týchto údajov boli obvinené ďalšie osoby.

Z rozhodnutia ESĽP

ESĽP v prvom rade potvrdil, že v predmetnom prípade došlo k zásahu do práva na súkromie v zmysle článku 8 Dohovoru. ESĽP pripomenul, že zber, uchovávanie a použitie informácií z telefonických rozhovorov, správ a e-mailovej korešpondencie predstavuje vo všeobecnosti obmedzenie práva na súkromie, konkrétne práva na rešpektovanie korešpondencie. Už samotné zaistenie a prehliadanie digitálnych údajov je zásahom do vzťahu advokáta a klienta, následné dešifrovanie, obnovenie vymazaných správ a úradný prepis len potvrdzujú tento fakt.² Pokiaľ ide o korešpondenciu medzi advokátom a klientom, vyžaduje sa o to vyšší stupeň ochrany v zmysle čl. 8. Dôvernosť vzťahu advokáta a klienta je podmienkou ich vzájomnej dôvery a riadneho a efektívneho výkonu spravodlivosti.³ Zásady ochrany dôvernosti komunikácie platia v prípade každého advokáta bez ohľadu na krajinu pôvodu, aj v prípade, že sa nachádza na území iného štátu.⁴ Zvýšený stupeň ochrany však automaticky neznamená, že základné právo nemožno obmedziť. Sudca pre prípravné konanie a iné orgány činné v trestnom konaní majú možnosť obmedziť právo na rešpektovanie advokátskej korešpondencie, ale len v prípade uplatnenia dostatočných procesných záruk.⁵

ESĽP nepovažoval za rozhodujúce, či smartfón sťažovateľka poskytla dobrovoľne alebo nie. Podľa ESĽP nemožno rozumne predpokladať, že by sťažovateľka odovzdala svoj mobilný telefón, ak by si myslela, že údaje vymazané z pamäte jej telefónu budú obnovené a použité. Nemožno rozumne predpokladať, že odovzdaním smartfónu dala súhlas so široko zameraným vyšetrovaním digitálneho obsahu. Sťažovateľka ako advokátka mohla oprávnenne predpokladať, že správy a rozhovory, ktoré vymazala, sú chránené absolútnym profesijným tajomstvom. S ohľadom na článok 8 Dohovoru preto sťažovateľka oprávnenne tvrdila, že došlo k zásahom do jej práva na rešpektovanie súkromného života a korešpondencie, ktoré sú vzhľadom na intenzitu a podobnosť účinkov, porovnateľné s inštitútom prehliadky advokátskej kancelárie.

Následne ESĽP skúmal, či súdny príkaz bol primeraný okolnostiam a či vyhľadávanie v mobilnom telefóne na základe súdneho príkazu bolo sprevádzané dostatočnými procesnými zárukami na ochranu mlčanlivosti advokáta. Hoci monacká zákonná úprava neobsahovala konkrétne ustanovenia odkazujúce na ochranu advokátskeho tajomstva vo vzťahu k súdnemu príkazu, podľa ESĽP absentujúci abstraktný právny základ možno napraviť konkrétnym spôsobom, akým bolo napadnuté vyšetrovacie opatrenie nariadené a vykonané. Podobnosť účinkov prehliadky a zaistenia dokumentov v advokátskej kancelárii s prehliadaním obsahu mobilného telefónu mal viesť sudcu pre prípravné konanie k tomu, aby sťažovateľke poskytol režim ochrany prispôbený jej postaveniu advokáta, o to viac s ohľadom na jej postavenie ako obvinenej osoby. ESĽP poukázal na procesné záruky, ktoré platný právny poriadok upravuje v súvislosti s prehliadkami advokátskych kancelárií a zaistením dokumentov, pričom sudca pre prípravné konanie a ani odvolacie súdy neuplatnili žiadne z ustanovení týchto režimov, napriek tomu, že išlo o sťažovateľkin pracovný mobilný telefón. Zatiaľ čo vyšetrovanie sa malo týkať technickej analýzy 10 minútového záznamu rozhovoru, úloha, ktorú sudca pre prípravné konanie zveril znalcovi, mala od počiatku za cieľ umožniť prístup k širokému

2 Vid' *Kirdök a ostatní proti Turecku*, sťažnosť č. 14704/12

3 Vid' *Sommer proti Nemecku*, sťažnosť č. 73607/13, *Sérvulo & Associados – Sociedade de Advogados, RL a ostatní proti Portugalsku*, sťažnosť č. 27013/10, *André a ostatní proti Francúzsku*, sťažnosť č. no 18603/03, *Wieser et Bicos Beteiligungen GmbH proti Francúzsku*, sťažnosť č. 74336/01

4 Vid' *Kruglov a ostatní proti Rusku*, sťažnosť č. 11264/04, *Xavier Da Silveira proti Francúzsku*, sťažnosť č. 43757/05

5 Vid' *Särgava proti Estónsku*, sťažnosť č. 698/19, *Michaud proti Francúzsku*, sťažnosť č. 12323/11

rozsahu údajov. Navyše, súdny príkaz umožnil znalcovi prezrieť si vymazané správy, čo s ohľadom na postavenie sťažovateľky ako advokátky, ohrozilo povinnosť mlčanlivosti. Široká miera voľnej úvahy poskytnutá znalcovi viedla tomu, že konanie sudcu vykazovalo znaky svojvôle a zneužitia právomoci. Odvolacie súdne orgány v rámci svojej rozhodovacej právomoci nenapravili nedostatky vo vedení vyšetrovania vo vzťahu k súdnemu príkazu, znaleckému dokazovaniu a procesným zárukám na ochranu dôverylosti komunikácie.

ESĽP zamietol argument vnútroštátneho súdu, že profesijné tajomstvo bolo zachované, lebo prehliadané správy sa netýkali komunikácie s klientmi, ale s tretími stranami. Podľa ESĽP je nevyhnutné aplikovať procesné záruky vo vzťahu k advokátom *ab initio*, t. j. predtým ako sa obsah správ stane predmetom vyšetrovania, keďže zmyslom procesných záruk je predísť tomu, aby sa OČTK oboznámili s obsahom dôvernej komunikácie s advokátom.

ESĽP konštatoval, že zásah do práva na rešpektovanie súkromného života a korešpondencie síce sledoval legitímny cieľ (predchádzanie trestným činom a ochrana práv a slobôd iných), ale nebol primeraný a „nevyhnutný v demokratickej spoločnosti“.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michæla Chládeková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Poviedky o advokátoch a spravodlivosti

Kniha prináša **23 poviedok** z pera známych slovenských spisovateľov

Jednotliví autori v nich ukazujú prácu advokáta, vyzdvihujú význam čestnosti a obetavosti advokáta pre naplnenie jeho poslania. Advokátov v týchto poviedkach stretáme pred súdom, v ich súkromí, v situáciách, keď pomáhajú svojim klientom, ale aj ako ľudí až príliš tvrdých k svojim zamestnancom, či klientom. Ukazujú čitateľovi, akým by advokát byť mal a akým byť nesmie. To všetko na pozadí hľadania spravodlivosti v konkrétnom prípade.

V knihe sú zaradené poviedky humorné i vážne, ktoré oslovia nielen advokátov, ale aj širšiu čitateľskú verejnosť, pre ktorú je literárne spracovanie práce advokáta tradične príťažlivé.

Kniha ponúka obraz advokáta a spravodlivosti v našej modernistickej literatúre v jej umelecky najhodnotnejších poviedkach. Obsahuje poviedky **Janka Jesenského, Tida J. Gašpara, Mila Urbana, Jána Čajaka, Jozefa Gregora Tajovského, Ladislava Nádaši-Jégeho, Alberta Martiša, Gustáva Maršalla-Petrovského, Petra Jilemnického, Jána Poničana a Ivana Horvátha.**

Slovenská advokátska komora vydaním tejto knihy v roku 2021 priniesla prvú tematickú zbierku poviedok venovaných advokácii v našej literatúre. Postavy advokátov v nich privádzajú čitateľa k zamysleniu nad významom advokácie v spoločnosti, konanie ich hrdinov nastavuje zrkadlo aj samotným advokátom.

Kniha je doplnená **esejmi prof. Pavla Holländera** nazvanou *Umenie advokácie a advokácia v umení*, predslovom predsedu Slovenskej advokátskej komory a dvoma doslovmi – *Advokát v slovenskej literatúre* (Peter Kerecman), ktorý približuje niektoré ďalšie diela slovenskej literatúry, v ktorých vystupujú advokáti a doslovom PhDr. Jany Kuzmíkovej z Ústavu slovenskej literatúry SAV, ktorá výber poviedok i spoluzostavila (*Obraz advokáta v modernistickej literatúre*).

Cena 8 eur

Kontakt: ondrisova@sak.sk

POVIEDKY
O ADVOKÁTOCH
A SPRAVODLIVOSTI

ADVOKÁTSKA
KOMORA

Správy a udalosti

Vonkajšie vzťahy

Podpis memoranda o vzájomnej spolupráci so Združením sudcov Slovenska

Slovenská advokátska komora a Združenie sudcov Slovenska (ZSS) podpísali 7. novembra 2024 memorandum o spolupráci, ktorého cieľom je spolupráca v oblasti ochrany nezávislého a nestranného výkonu súdnictva, zlepšovania justičného systému, posilňovania právneho štátu a zvyšovania dôvery verejnosti v justíciu.

Za SAK memorandum podpísal jej predseda **Martin Puchalla**, za ZSS prezident **František Mozner**. Memorandum bolo podpísané v rámci konania Hlavného zhromaždenia Združenia sudcov Slovenska, na ktorom ako hosť vystúpil s prejavom aj predseda Slovenskej advokátskej komory. Z jeho prejavu vyberáme:

„Budúcu nedeľu oslávime 35. výročie Nežnej revolúcie. Myslím, že to už je naozaj dosť dlhý čas na to, aby sme mohli základné princípy demokratického a právneho štátu vnímať ako vžitú samozrejmosť. Myslím, že už naozaj máme právo očakávať, aby justícia nečelila politickým atakom a prvoplá-

Foto archív SAK

novým experimentom, ktoré ohrozujú právny poriadok. Po všetkých reformách i „reformách“, individuálnych zlyhaniach i systémových nepodarkoch považujem za mimoriadne povzbudivé, že súdnictvo napriek tomu ako celok stále funguje. Samozrejme, že tu je množstvo nedostatkov, ktoré majú negatívny dosah na ochranu individuálnych práv. No pri dostatočnom nadhľade môžeme povedať, že slovenské súdnictvo plní svoje úlohy. V kontexte celkovej krízy inštitúcií to považujem za veľmi dobrú správu, za ktorou vidím aj činnosť zdravej sudcovskej samosprávy.“

Stretnutie s ministrom spravodlivosti SR Borisom Suskom

Predseda SAK **Martin Puchalla** prijal 10. decembra 2024 pozvanie na rokovanie s ministrom spravodlivosti **Borisom Suskom**. Témou pracovného stretnutia v rámci štandardnej inštitucionálnej komunikácie bolo vzájomné rokovanie o legislatívnych plánoch Ministerstva spravodlivosti SR a otvorených témach súvisiacich s výkonom nezávislej advokácie.

Foto archív SAK

Najväčším legislatívnym projektom ministerstva je zámer rekonštrukcie Občianskeho zákonníka, ktorý prebieha už dve desaťročia. Vzali sme na vedomie, že súčasné vedenie ministerstva má ambíciu čoskoro predložiť novú verziu paragrafového znenia rekonštruovaného Občianskeho zákonníka. Predseda SAK M. Puchalla v tejto súvislosti potvrdil ochotu komory participovať v rámci odborných skupín na projekte a prispieť tak odborným vkladom komory do výsledného návrhu.

Predseda SAK pri téme tvorby právnych predpisov opätovne tlmočil ministerstvu dlhodobý postoj Slovenskej advokátskej komory vo veci dodržiavania štandardného legislatívneho procesu pri všetkých dôležitých zákonoch.

Súčasťou rokovaní boli aj výmeny názorov na témy bezprostredne súvisiace s výkonom advokácie, vrátane vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Osobitnou témou bola tiež otázka účinného zapojenia advokátov v rámci Obchodného registra a procesu zakladania obchodných spoločností.

Stretnutie s riaditeľkou Centra právnej pomoci Annou Peťovskou

Dňa 7. novembra 2024 sa uskutočnilo stretnutie zástupcov Centra právnej pomoci a Slovenskej advokátskej komory na pôde SAK. Išlo o prvé stretnutie užšej bilaterálnej pracovnej skupiny, ktorej zámerom je diskutovať o zefektívnení kľúča určovania advokátov zo strany CPP v prípadoch právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi. S pani riaditeľkou CPP **Annou Peťovskou** rokovali členovia predsedníctva komory **Zuzana Čížová** a **Matej Marhavý**.

Stretnutie s verejným ochrancom práv SR Robertom Dobrovodským

Predseda Slovenskej advokátskej komory **Martin Puchalla** sa 11. decembra 2024 zišiel na krátkom koncoročnom stretnutí s verejným ochrancom práv **Robertom Dobrovodským**. Stretnutie využil na úprimné poďakovanie za všetky jeho aktivity v prospech dodržiavania základných práv. „*Úrad verejného ochranca práv vedie človek, pre ktorého je ochrana práv slabších skutočným životným poslaním. V mene slovenskej advokácie mu chcem úprimne poďakovať za jeho neúnavné nasadenie a obrovskú energiu, ktorú venuje všetkým svojim aktivitám v prospech ochrany práv,*“ povedal predseda SAK M. Puchalla.

Verejný ochranca práv R. Dobrovodský plánuje na základe svojich zistení predložiť Národnej rade SR mimoriadnu správu o činnosti Policajného zboru SR. Dôvodom je stúpajúci počet podaní, v ktorých občania namietajú zásahy do svojej telesnej integrity alebo porušenie ochrany pred mučením, neľudským a ponižujúcim zaobchádzaním. Predseda komory a verejný ochranca práv v tejto súvislosti diskutovali o systémových nedostatkoch, ktoré zvyšujú riziko porušenia práva na ochranu pred mučením, ponižujúcim a neľudským

Foto archív SAK

zaobchádzaním, a to aj v kontexte súhrnnej správy verejného ochranca práv zo systematických návštev cieľ policajného zaistenia a určených priestorov.

Stretnutie s predsedom Najvyššieho súdu SR Jánom Šikutom

Zástupcovia Slovenskej advokátskej komory prijali pozvanie na koncoročné pracovné stretnutie s predsedom Najvyššieho súdu SR **Jánom Šikutom**, ktoré sa uskutočnilo 17. decembra 2024 v rámci štandardnej medziinštitucionálnej komunikácie s významnými predstaviteľmi justície. Komoru na stret-

Foto archív SAK

nutí reprezentovali jej podpredsedovia **Alexandra Čižmáriková** a **Ondrej Laciak**.

Predstavitelia SAK ocenili vzájomnú komunikáciu a odbornú spoluprácu počas roka, ako aj to, že Najvyšší súd SR v rámci zjednocujúcich stanovísk dáva priestor na vyjadrenie aj akademickej sféry a stavovským inštitúciám. Slovenská advokátska komora v tejto súvislosti vyzdvihla nenahraditeľnú činnosť najvyššieho súdu v oblasti posilňovania predvídateľnosti a právnej istoty.

Témou rokovania boli aj otázky verejných hodnotení rozhodovacej činnosti všeobecných súdov zo strany právnych profesionálov, médií i širšej verejnosti. SAK tlmočila svoju pozíciu, že v rámci legitímnej odbornej diskusie i širšej slobody prejavu je vecná a odborná kritika súdnych rozhodnutí nielen prípustná, ale neraz môže byť aj užitočná. SAK rešpektuje, že súčasťou výkonu práva na slobodu prejavu môže byť tiež kritika, ktorá je ostrá, prípadne konfrontačná. Zároveň je presvedčená o tom, že v prípade členov jednotlivých právnických profesií, vrátane advokátov, je spravodlivé očakávať, aby boli ich kritické názory prezentované vždy vecne, odborne a slušne, bez nevhodných osobných útokov. Len takto vedená polemika je podľa nášho názoru spôsobilá posúvať odbornú diskusiu dopredu a posilňovať tak celkovú dôveryhodnosť justície. Takýto štandard verejných prejavov by zároveň mohol byť vhodnou inšpiráciou aj pre médiá a ďalších účastníkov verejnej diskusie.

Účasť na podujatí Bubnovačka 2024

Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, oslovilo Slovenskú advokátsku komoru so žiadosťou o účasť na 11. ročníku podujatia *Bubnovačka 2024* s ústrednou myšlienkou „Aby bolo deti lepšie počuť“. Zámerom je upozorniť na dôležitosť ochrany detí pred násilím a pripomenúť potrebu včasnej prevencie v spoločnosti. Na podujatí sa zúčastnilo vyše 50 žiakov, ktorí mali za úlohu pýtať sa prítom-

Foto archív SAK

ných odborníkov (prokurátor, vyšetrovateľ, sudca, advokát, psychológ, národná linka na pomoc deťom v ohrození, dozorca z výkonu trestu odňatia slobody, pracovník reedukačného centra, sociálnoprávna ochrana detí) určené aj voľné otázky. Stanovište advokácie zastrešili advokátky **Helena Kasanová** a **Gabriela Kubicová**, ktoré odpovedali na otázky žiakov o povolani advokáta.

Legislatíva

K poslaneckému návrhu novely zákona o advokácii

Slovenská advokátska komora vyjadrila nesúhlasné stanovisko s návrhom poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Rudolfa Huliaka, Pavla Ľuptáka a Ivana Ševčíka na vydanie zákona, ktorým sa doplní zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Podstata návrhu predloženého do NR SR spočívala v tom, aby bola SAK povinná zapísať do zoznamu advokátov bez zloženia advokátskej skúšky nielen profesorov a docentov práva, ale aj absolventov doktorandského štúdia.

Poslanecký návrh zákona v predloženej znení navrhujeme **neprijíť** s ohľadom na vecnú nesprávnosť návrhu.

Zároveň upozorňujeme, že predloženie takéhoto návrhu bez odbornej a vecnej diskusie nie je opodstatnené. Advokátska skúška je dôležitým prvkom regulácie advokátskeho povolania a jedným z komponentov systému zabezpečujúceho úroveň štandardov poskytovaných právnych služieb. Ide o úvodný a základný z prostriedkov garancie kvality poskytovateľa právnej služby vo vzťahu ku klientom. Advokácia, ktorá spĺňa regulačné požiadavky, prispieva k správnej aplikácii právneho systému a efektívnejšie zabezpečuje nezávislý prístup k spravodlivosti. Naopak, oslabenie vnútorného štandardu advokátskeho stavu nie je prínosné pre príjemcov právnych služieb, ktorých právo na právnu pomoc je garantované v čl. 47 ods. 2 Ústavy SR. Advokátska skúška je zárukou, že každý advokát má schopnosť aplikovať celý právny poriadok v jeho súvislostiach. Hoci sa advokáti môžu v rámci svojej kariéry odborne zameriavať na niektoré oblasti, do advokácie vstupujú a celý život pôsobia aj ako generalisti, ktorí musia preukázať vysoký stupeň hmotnoprávných a procesnoprávných znalostí v jednotlivých odvetviach práva.

Navrhovanú zmenu zákona si nevyžaduje ani prax, ani nevychádza zo skúseností Skúšobnej komisie SAK. Naopak, na základe dôvodov uvedených v stanovisku komora prijala záver, že obhájenie titulu PhD. nemožno považovať za ekvivalent advokátskej skúšky. Hoci doktorandské štúdium poskytuje hlboké akademické a výskumné znalosti, advokátska skúška je nevyhnutná pre overenie praktických zručností a znalostí potrebných pre výkon advokácie.

Ďalšie legislatívne procesy a pracovné skupiny zriadené ministerstvom

Slovenská advokátska komora sa naďalej zúčastňovala aj na činnosti pracovnej skupiny zriadenej Ministerstvom spravodlivosti SR k príprave nového zákona o obchodnom registri a pracovnej komisii Ministerstva spravodlivosti SR zaoberajúcej sa kolíznym opatrovníctvom maloletých detí v súdnom konaní.

Komora intenzívne rokovala s Ministerstvom spravodlivosti SR a Ministerstvom financií SR o problematike transakčnej dane v prípadoch, kedy advokát vystupuje ako platobné miesto, prostredníctvom ktorého klient prijíma alebo odosiela finančné čiastky protistrane či súdu.

Slovenská advokátska komora si uplatnila pripomienku k transpozícii smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1226 z 24. apríla 2024 o vymedzení trestných činov a sankcií za porušenie reštriktívnych opatrení Únie a zmene smernice (EÚ) 2018/1673.

Komora naďalej diskutovala s Ministerstvom spravodlivosti SR témy spojené s odmenou advokátov v zmysle prijatej a navrhovanej novely vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, či už vo vzťahu k obhajobe ex offo, zastupovaniu na základe určenia Centrom právnej pomoci, infláciou, neuznávaním určitých úkonov alebo zavedenia preddavkov.

Medzinárodné vzťahy

Stretnutie predsedov advokátskych komôr strednej a východnej Európy v Gdansku

Najvyššia advokátska rada v Poľsku v spolupráci s Komorou právnych poradcov Poľska zorganizovala 9. novembra 2024 v Gdansku výročné Stretnutie predsedov advokátskych komôr strednej a východnej Európy.

Na konferencii sa zúčastnili delegácie z Rakúska, Česka, Chorvátska, Slovenska, Slovinska, Nemecka, Maďarska a Poľska. Ako špeciálni hostia boli tiež pozvaní zástupcovia Francúzskej advokátskej komory a prezident CCBE Pierre Dominique Schupp. Slovenskú advokátsku komoru zastupovali jej predseda **Martin Puchalla** a podpredseda **Ondrej Laciak**.

Hlavná časť konferencie bola rozdelená do troch panelov. Prvý tematický panel *Ako môžu advokátske samosprávy vyplývať na posilnenie nezávislosti advokátov* sa venoval témam základných princípov výkonu advokácie v Európe a úlohe advokátskych komôr pri ich ochrane. Druhý panel sa dotkol čoraz výraznejšej témy a to udržateľnej ochrany životného prostredia a úlohe advokátov v oblasti právneho poradenstva, ale aj vlastnej advokátskej kancelárie. Tretí panel zahŕňal diskusiu o otázkach migrácie a situácii na Ukrajine, o modeli efektívnej spolupráce zameranej na pomoc občanom Ukrajiny v Poľsku a iných európskych krajinách.

Výročný Deň advokácie v Maďarsku

Predseda Slovenskej advokátskej komory **Martin Puchalla** prijal pozvanie zúčastniť sa slávnostného podujatia pri príležitosti Maďarského dňa advokácie. Slávnosť sa uskutočnila v historických priestoroch budovy Najvyššieho súdu Maďarska. Tohtoročné podujatie oslávilo advokátsku komunitu v Maďarsku a spojilo nielen advokátov, ale aj predstaviteľov najvýznamnejších inštitúcií a štátnych orgánov a vzácnych hostí. V programe nechýbali príhovory významných osobností a slávnostné odovzdávanie cien.

Plenárne zasadnutie CCBE v Bruseli

Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) prostredníctvom svojich delegácií zasadala tretí novembrový týždeň v Bruseli. Slovenskú advokátsku komoru sa ako riadneho člena CCBE zastupovali vedúci delegácie **Michal Bužek** a členovia delegácie **Ondrej Laciak** a **Michaela Chládeková**.

Výnimočnou udalosťou a príležitosťou na diskusiu s predstaviteľmi európskych inštitúcií bola časť odborného progra-

Foto archív SAK

mu na pôde Európskeho parlamentu. V diskusii na témy udržania spravodlivosti a právneho štátu v meniacej sa Európe vystúpili zástupcovia Súdneho dvora EÚ, Európskeho súdu pre ľudské práva, Rady Európy, Európskej komisie, Rady EÚ, Európskeho parlamentu či Agentúry EÚ pre základné práva.

Spolupráca s Parížskou advokátskou komorou

Na pôde Slovenskej advokátskej komory sme 26. novembra 2024 privítali francúzsku advokátku **Hortense Truel**, účastníčku výmennej stáže v rámci projektu **LAWYREX 2**. Komparáciou právnych inštitútov a výkonu advokácie v oboch krajinách sme si odovzdali zaujímavé informácie. Slovenská advokátska komora je partnerom *European Lawyers Foundation* v tomto úspešnom projekte, vďaka ktorému mladí slovenskí advokáti môžu zažiť dva týždne v advokátskej kancelárii v inej krajine. **Ďakujeme našim advokátskym kanceláriám, ktoré sa zapojili a recipročne otvorili svoje dvere pre zahraničných stážistov!**

V tom istom čase sa v Paríži uskutočnilo Otvorenie súdneho roka, ktoré je príležitosťou na upevnenie medzinárodnej spolupráce s (nielen) francúzskou advokáciou. Na tomto slávnostnom podujatí SAK reprezentoval jej podpredseda **Ondrej Laciak**, ktorý participoval aj na medzinárodnej konferencii a stretnutí zahraničných delegácií.

S francúzskou advokáciou udržiavame vzťahy nielen na medzinárodných fórach, ale aj nominovaním slovenských advokátov na dlhodobé frankofónne stáže v Paríži. V danom čase bola účastníčkou *Stage international* kolegyňa **Silvia Hodeková**. Gratulujeme a prajeme veľa úspechov!

Ochrana ľudských práv bez strachu a obmedzovania

Pred desiatimi rokmi sa sformovala konkrétna myšlienka – iniciovať prijatie záväzného dohovoru smerujúceho k tomu, aby advokáti v Európe i mimo nej mohli vykonávať svoje po-

volanie bez strachu, predsudkov a neprimeraných obmedzení, slobodne a nezávisle. V septembri 2024 Výbor expertov Rady Európy (CJ-AV) ukončil prípravu návrhu **Európskeho dohovoru o ochrane povolania advokáta** – išlo o významný míľnik na ceste, ktorá začala v roku 2015, s podporou advokátskych komôr zastrešených Radou advokátskych komôr Európy (CCBE).

Slovenská advokátska komora s potešením privítala závery Európskeho výboru pre právnu spoluprácu (CDCJ), ktorý v novembri 2024 preskúmal návrh a odporučil ho schváliť. Začal tak proces interných postupov vedúcich k schvaľovaniu dohovoru, ktorý by mal v roku 2025 vyústiť jeho prijatím na pôde Výboru ministrov Rady Európy. Išlo by o prvý záväzný medzinárodný dohovor smerujúci k ochrane výkonu advokátskeho povolania. Slovenská advokátska komora je od počiatku súčasťou tejto iniciatívy a sleduje jej vývoj. Ďakujeme všetkým advokátkam a advokátom, ktorí svojou každodennou prácou prispievajú k ochrane ľudských práv.

Stretnutie so zástupcami Medzinárodného menového fondu

Zástupcovia SAK prijali 24. januára 2025 delegáciu Medzinárodného menového fondu (MMF) v rámci misie MMF na Slovensku. Okrem návštevy viacerých ministerstiev, finančných a bankových inštitúcií či organizácií, ktoré sa zaoberajú bojom s korupciou, sa misia MMF venovala aj sektoru justície a súdnictva. Zástupcov MMF zaujímali skúsenosti advokátov s reformou súdnej mapy, témy prepájajúce právny štát a podnikateľské prostredie, či vnímanie právnických profesií v oblasti justície z hľadiska ich dôveryhodnosti. Delegáciu zaujali kolegiálne prieskumy medzi advokátmi týkajúce sa širokého spektra tém, vďaka ktorým bolo možné podporiť stanoviská SAK dátami a podnetmi z advokátskej praxe. Teší nás záujem o pohľad advokácie na otázky právneho štátu zo strany medzinárodných inštitúcií.

Na stretnutí sa v mene Predsedníctva SAK zúčastnili podpredseda **Ondrej Laciak** a člen predsedníctva **Peter Erdős**.

Foto Vladislav Zigo

Novoročné stretnutie právnikov 2025

Slovenská advokátska komora aj v roku 2025 s radosťou a cťou privítala predstaviteľov všetkých právnických profesií na tradičnom novoročnom stretnutí právnikov 9. januára 2025 v Bratislave.

Na úvod zaznela hymna Slovenskej advokátskej komory, ktorá je jedným z jej identifikačných symbolov. Podujatie otvoril predseda komory **Martin Puchalla**. V príhovore zdôraznil, že ak by si mal vybrať, ktorá z protokolárnych povinností predsedu patrí medzi najpríjemnejšie, zvolil by práve moment, keď víta hostí novoročného stretnutia a každému môže podať ruku. Priateľské stretnutia sú znamením, že Slovenská advokátska komora nie je iba do seba uzatvorenou samosprávou, ale je aj miestom, kde sa vzácní kolegovia zo všetkých právnických povolání cítia dobre (**foto 1**).

Keďže sa ako predseda SAK hosťom novoročného stretnutia pred uplynutím svojho mandátu prihovril naposledy, využil príležitosť na zopakovanie niektorých odkazov, ktoré priebežne rezonovali jeho vystúpeniami na rôznych fórach. V príhovore okrem iného zaznelo:

„Slovenská advokátska komora združuje členov s rozličnými názormi a postojmi. Je to prirodzené a tak je to správne. O to viac som hrdý, že v rozhodujúcich otázkach právneho štátu a nezávislosti advokácie, ale aj nezávislosti justície ako

takej deklaruje komora konzistentné postoje, na ktoré sa dá spoľahnúť a ktoré presadzuje dlhé roky bez ohľadu na vonkajšie okolnosti. Aj vďaka tomuto postoju sa podarilo ustáť všetky doterajšie pokusy o ohrozenie nezávislej advokácie, či už mali podobu stíhaní advokátov za výkon ich profesie, porušovania dôvernosti komunikácie klienta s advokátmi alebo rozličných pokusov zrušiť či aspoň rozdeliť komoru. Vyjadrujem nádej, že takéto pokusy o popretie základných princípov slobodnej advokácie sa už nebudú opakovať, ale ak by sa tak náhodou stalo, Slovenská advokátska komora bola, je a vždy bude pripravená ataky ustáť. Pri inej príležitosti som sa obdobne zmienil o súdnictve, ktoré tiež čelilo a čelí vážnym výzvam. Napriek nedostatkom, nepodareným reformným pokusom, individuálnym zlyháním a vonkajším tlakom je však na Slovensku stále súdnictvo, ktoré ako celok funguje. Podobne by som mohol pokračovať vo vzťahu k všetkým profesiám, ktoré si prešli viac či menej šťastné obdobia. Po 35 rokoch od Nežnej revolúcie možno oprávnene očakávať, že základné atribúty právneho štátu aj nezávislej advokácie a justície ostanú v tejto

krajine nedotknuté. A možno právom očakávať, že už nenaštane doba, v ktorej ako čosi zlé bolo vnímané profesionálne a úprimné stretávanie sa ľudí, kolegov a priateľov naprieč justičnými povolaniami. Z ostatného prieskumu medzi advokátmi vyplynulo, že väčšina kolegov vníma svoje povolanie ako celospoločenské poslanie, ktoré im prináša radosť a pocit zadostúčinenia. Ďakujem všetkým advokátkam a advokátom za ich dennodennú prácu, ktorou prispievajú k budovaniu dobrého mena advokácie, a želám im, aby aj v roku 2025 pocit naplnenia pri výkone svojho poslania zažívali čo najčastejšie. Rovnako ďakujem predstaviteľom ostatných právnických povolání za to, že každý svojím spôsobom prispievajú k naplneniu ideálov právneho štátu.“

Program slávnostného večera bol rozdelený do dvoch častí. Prvá časť bola venovaná pripomienke 150. výročia vzniku advokátskych komôr na území Slovenska. Históriau previedol prítomných emeritný predseda Slovenskej advokátskej komory **Štefan Detvai** (foto 2). Akcentoval, že pre advokáciu je míľnikom, ktorý si treba osobitne pripomenúť, práve 150. výročie vzniku samosprávy advokátskeho povolania na území Slovenska v rámci bývalého Uhorska. Jeho význam znásobuje skutočnosť, že zákonnou úpravou samosprávy advokátskeho stavu došlo k uznaniu nezávislosti advokátskeho povolania. Vznik advokátskych komôr v roku 1875 je pre advokátov mimoriadne významný, pretože položil základy nezávislej samosprávy advokácie ako nevyhnutný predpoklad nezávislosti advokátskeho povolania. Historický vývoj spoločnosti od doby vzniku prvých advokátskych komôr naprieč politickým a spoločenským zmenám vrátane totalitných režimov preukázal nenahraditeľnosť advokácie pri ochrane a presadzovaní práva. Nevyhnutnosť nezávislosti advokáta je nespochybniteľná, pričom súčasťou a základom nezávislosti je aj samospráva advokátskeho stavu v podobe advokátskych komôr. Advokátske komory v minulosti chrá-

nili aj v súčasnosti chránia základné princípy advokátskeho povolania a garantujú ústavné právo každého na právnu pomoc – prístup k právu. „Postavenie advokácie v spoločnosti a jej spoločenské uznanie je vo vrchovatej miere aj zásluhou existujúcej samosprávy v podobe advokátskej komory, preto je 150. výročie jej vzniku potrebné považovať za mimoriadne významné a zasluhujúce si pozornosť všetkých generácií.“

Druhá časť programu súvisela s *Bulletinom slovenskej advokácie*. Novoročné stretnutie právnikov je tradične platformou na vyhlasovanie výsledkov publikačnej súťaže *Bulletinu*, ktorú redakčná rada stavovského časopisu každoročne vyhlasuje pre mladých autorov odborných príspevkov.

Finančné ceny výhercom za rok 2024 odovzdali predseda Slovenskej advokátskej komory **Martin Puchalla** a predseda redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* **Jozef Brázdil**. Sponzorské dary do súťaže venovalo partnerské vydavateľstvo Wolters Kluwer, ktoré pri odovzdávaní cien zastúpila riaditeľka **Klára Rabel Glosíková**.

Tretiu cenu publikačnej súťaže získal **Richard Macko** za príspevok *Zverejnenie rozsudku na náklady neúspešnej strany v sporoch z nekalej súťaže* (foto 3).

Na **druhom mieste** sa umiestnila **Karin Vrtíková** s príspevkom *Trestnoprávne aspekty kolúzneho väzby* (foto 4).

Slávnostný tuš pre **víťaza** zaznel **Filipovi Šmeringaiovi** za príspevok *Otázka vlastníckeho práva pri neoprávnennej stavbe na cudzom pozemku* (foto 5).

Následne mali prítomní možnosť neformálne diskutovať a nahliadnuť do propagačného materiálu k 80. výročiu Slovenského národného povstania s názvom *Odvaha a dilema obhajcov v procese proti civilným vodcom SNP*, v ktorom si Slovenská advokátska komora pripomenula povstanie uverejnením textu o trestnom konaní proti civilným vodcom Slovenského národného povstania. Text brožúrky pripravil **Peter Kerecman**.

Oficiálna časť programu novoročného stretnutia právnikov sa skončila upriamením pozornosti prítomných na výsledky prieskumu, ktorý pre Slovenskú advokátsku komoru spracoval a realizoval DEKK Inštitút. Jeho cieľom bolo lepšie porozumieť postojom advokátskej obce so zameraním na otázky dôveryhodnosti a prestíže advokátskeho stavu a na advokátsku etiku. Zároveň skúmal názory členov na úlohu advokátskeho povolania a advokátskej komory. Advokátky

a advokáti boli o výsledkoch prieskumu osobitne informovaní v komunikačných prostriedkoch komory.

V neuveriteľne dynamickej dobe sa všetko rýchlo stáva minulosťou. Prajme si, aby právnické profesie v roku 2025 zo svojho diania mohli prinášať dobré správy a aby podobné stretnutia dlhodobo rezonovali vo vedomí ako príjemná spomienka.

-no-

Foto Vladislav Zigo

Vyhlásenie publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2025

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie*
v spolupráci s Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory

**vyhlásila XXIV. ročník
publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie
pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov.**

Konkrétnu **tému si účastníci súťaže zvolia** sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter.

Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier, literatúry, CV aj textu pod čiarou) treba poslať e-mailom na adresu **ondrisova@sak.sk** alebo **darina.stracinova@sak.sk**.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný. **Ak bude odsúhlasený na prelome rokov, bude automaticky zaradený do súťaže v roku 2026.**

Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2024. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2026.

Zo zasadnutia Predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa na svojom prvom riadnom zasadnutí v kalendárnom roku zišlo **9. januára 2025** v Bratislave.

Na úvod odznali informácie ■ o **koncoročných stretnutiach zástupcov SAK s ministrom spravodlivosti SR, verejným ochrancom práv SR a predsedom Najvyššieho súdu SR**, ktorých predmetom v rámci štandardnej inštitucionálnej komunikácie bola sumarizácia spolupráce v uplynulom roku, poďakovanie za aktivity v prospech spoločnosti a vybrané odborné otázky spadajúce do pôsobnosti uvedených inštitúcií, ■ o **12. online stretnutí orgánov SAK**, ■ o stretnutí s **generálnym riaditeľom KOOPERATIVA poisťovne, a. s. Vienna Insurance Group** vo veci **hromadnej poisťovnej zmluvy poistenia zodpovednosti za škodu vzniknutú pri výkone advokátskeho povolania**, ktorej platnosť v závere roka 2025 skončí. Komora osloví so žiadosťou o záujem o predloženie ponuky na novú hromadnú zmluvu všetky poisťovne s platnou licenciou Národnej banky Slovenska. Následne budú poisťovne, ktoré prejavia záujem, požiadané o predloženie konkrétnej ponuky, ktorú posúdi nové P SAK po Konferencii advokátov 2025.

Predsedníctvo SAK schválilo zámer zorganizovať **okružlý stôl k téme vzdelávania** v kontexte **nástupu umelej inteligencie** za účasti najvyšších justičných predstaviteľov.

Členovia P SAK súhlasili s **realizáciou projektu vizitácií advokátov a advokátskych koncipientov v ústavoch na výkon väzby a trestu** s poverením pre Mgr. Ivana Mazanca, regionálneho zástupcu SAK pre Prešovský kraj, koordinovať projekt v súčinnosti s pracovnou skupinou pre trestné právo a pracovnou skupinou regionálnych zástupcov.

Vybrané témy sú podrobnejšie spracované na webovej stránke komory www.sak.sk v časti *Aktuality*, v *Bulletine slovenskej advokácie* aj v distribuovaných elektronických newsletteroch.

Predsedníctvo SAK v rámci legislatívnych aktivít schválilo **pozíciu Slovenskej advokátskej komory k otázkam kolízneho opatrovníctva** v rámci činnosti pracovnej skupiny Ministerstva spravodlivosti SR zaoberajúcej sa kolíznym opatrovníctvom maloletých v konaní pred súdom tak, aby bol vytvorený priestor advokátom byť ustanovený za procesného opatrovníka s tým, že SAK by akceptovala výkon procesného opatrovníctva za zníženú odmenu, nie však paušálnu, ale zodpovedajúcu českému modelu obdobnej právnej úpravy. Vzalo na vedomie **odpoveď ministerstva spravodlivosti** na podnet Slovenskej advokátskej komory na **legislatívnu úpravu uznesenia vlády č. 181/2019** (pravidlá, ktorými sa pre štátne orgány upravujú transparentné zásady využívania právnych služieb advokátov) s tým, že s ohľadom na to, že poznámka pod čiarou nemá normatívny charakter, k jej zmene dôjde až pri novelizácii predmetného predpisu, z vecného hľadiska ministerstvo spravodlivosti nepovažuje za nutné poskytovať výklad dotknutej regulácie, pričom treba vychádzať z úmyslu zákonodarcu a účelu právnej úpravy, ktorá je podľa ministerstva jednoznačná. V prípade novelizácie uznesenia vlády č. 181/2019 bude podnet SAK zohľadnený.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **postupe prác na vývoji nového informačného systému komory**, ktorý napreduje bez zásadných zdržaní. Na zasadnutí P SAK sa zúčastnil aj zástupca súčasného dodávateľa, predmetom rokovania boli možnosti poskytovania súčinnosti pri prechode na nový systém, správa extranetu, cez ktorý prebieha všetka komunikácia s členskou základňou, a riziká s tým súvisiace.

Pokiaľ ide o prebiehajúcu **rekonštrukciu budovy komory, VÚB, a. s.** bol doručený rozpočet na rok 2025 schválený na zasadnutí P SAK 4. decembra 2024 s vyčíslenou stratou aj vyčíslenou rezervou a cash flow na rok 2026. Predsedníctvo vzalo na vedomie informáciu o **stretnutiach so stavebným dozorom a s dodávateľom stavby** v kontexte avizovaného sklzu stavebných prác v porovnaní s harmonogramom, ku ktorému došlo v dôsledku problémov so subdodávkami. Podľa informácie dodávateľa stavby by táto mala byť v júni 2025 hotová tak, aby sa mohli doladovať detaily. Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informáciu o **uzatvorení dohody o urovaní** s dedičkou architekta, ktorý projektoval starú budovu. Bolo jej poskytnuté plnenie z titulu všetkých autorských práv k architektonickému dielu budovy SAK a k architektonickému návrhu prestavby.

Členovia P SAK schválili **stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci žiadostí súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktoré spadajú do pôsobnosti **komisie pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**.

Predsedníctvo SAK sa intenzívne venuje **prípravám Konferencie advokátov 2025**, ktorá sa uskutoční 6. júna v Zimnej jazdiarni Bratislavského hradu. Advokátom sú priebežne doručované konferenčné newslettere, a to najmä pokiaľ ide o **aktualizáciu osobných kontaktných údajov advokátov** na účel uplatnenia ich **volebných práv počas nomináčnej časti volieb do orgánov SAK** od 21. februára do 28. marca

Už vám neuniknú žiadne informácie!

Dôležité informácie a aktuality z diania v advokácii a na komore nájdete na našich sociálnych sieťach:

www.facebook.com/advokatinavasejstrane
pridajte sa do uzavretej skupiny pre advokátov
Advokáti spolu - SAK

www.linkedin.com/company/sak-sk
sledujte aj našu oficiálnu stránku na profesnej
sieti LinkedIn

2025 a na účel uplatnenia **volebných a hlasovacích práv** na samotnej Konferencii advokátov 6. júna 2025.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informáciu o **viačerných večierkoch advokátov** v jednotlivých regiónoch v novembri a v decembri 2024, ktoré sa ako neformálne spoločenské podujatia v členskej základni stretávajú s pozitívnou odozvou.

V rámci rokovania o ekonomických otázkach členovia P SAK ■ rozhodli o **doručených žiadostiach**, ■ schválili **zámer spolupráce SAK so spoločnosťou TIPOS, a. s.**, a to najmä v rámci možnosti spoluzorganizovať odborné vzdelávacie podujatie v súvislosti s právnou reguláciou zodpovedného hrania hazardných hier, ■ vzali na vedomie informáciu o stave **pôžičiek poskytnutých začínajúcim advokátom zo sociálneho fondu** k 31. decembru 2024.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie **správu o mediálnej prezentácii komory v decembri 2024** a súhlasilo s organizáciou **webinára** pre advokátov, ktorí prejavili záujem o zapojenie sa do projektu **prednášok na základných a stredných školách**.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **príprave 6. výročnej správy EÚ o stave právneho štátu**, do ktorej má aj SAK možnosť prispieť formou stanoviska v rámci verejnej konzultácie k vybraným aspektom uplatňovania právneho štátu v oblasti spravodlivosti, a o **personálnych zmenách v Disciplinárnej komisii SAK**.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie o **stave súdnych konaní v statusových veciach**, v ktorých je komora účastníkom, a o **stave vymáhania pohľadávok komory**.

Členovia P SAK rozhodli o žiadostiach súvisiacich s **matrícami zoznamami** vedenými komorou.

- km -

Pýta(j)te sa predsedníctva

Bude priebeh konferencie advokátov rovnaký ako v roku 2021? Môžem sa jej opäť zúčastniť online?

Konferencia advokátov 2025 sa bude konať **hybridne** 6. júna 2025

■ **prezenčne** v Zimnej jazdiarni Bratislavského hradu alebo

■ **dištančne** prostredníctvom online volebnej platformy <https://sakeu.sharepoint.com/>

Voľby sa vykonávajú v dvoch po sebe nasledujúcich kolách: **nominačná časť**, ktorá bude prebiehať iba elektronicky, a to od 21. februára do 28. marca 2025, a **priama voľba** tajným hlasovaním zo schválených kandidátok na konferencii 6. júna 2025.

V čase konania konferencie advokátov sa prostredníctvom svojho zariadenia prihlásite do svojho konta (meno.priezvisko@sak.cloud) na volebnej platforme (<https://sakeu.sharepoint.com/>), kde bude prenášané v reálnom čase dianie zo sály v Zimnej jazdiarni.

Cez túto platformu môžete aj voliť do orgánov SAK a takisto hlasovať o zmenách predpisov. Vzhľadom na potrebu overenia totožnosti je pri dištančnej forme nutné urobiť druhotnú autentifikáciu. Na Vaše osobné kontaktné údaje (e-mail/mobilné číslo) Vám bude doručený kód, na ktorého zadanie Vás systém vyzve.

Vzdelávacie podujatia – jar 2025

12. marec Trovy konania a aktuálna rozhodovacia prax

10⁰⁰ – 12⁰⁰ prof. JUDr. Alexandra Löwy, PhD., LL.M.

19. marec Zápis stavieb a práv k stavbám do katastra nehnuteľností

13⁰⁰ – 17⁰⁰ Mgr. Ľubomíra Šoltysová, JUDr. Odeta Poldaufová

2. apríl Vyporiadanie neplatných a zrušených zmlúv

9⁰⁰ – 12⁰⁰ JUDr. Veronika Zoričáková, PhD.

9. apríl Efektívne a zodpovedné právne zastupovanie v konaní podľa EDĽP

10⁰⁰ – 12⁰⁰ Mgr. Michal Kučera

7. máj Ako (ne)prísť o odmenu za poskytovanie právnych služieb z pohľadov rozhodnutí súdov

9⁰⁰ – 11⁰⁰ Mgr. Peter Serina

14. máj Dôkazné bremeno v civilnom procese

10⁰⁰ – 12⁰⁰ prof. JUDr. Alexandra Löwy, PhD., LL.M., JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

Účastnícky
poplatok
18 eur
na jedno
podujatie

Viac informácií a registráciu na vzdelávacie aktivity nájdete na www.sak.sk

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta o termíne pojednávania

Advokát, ktorý pri zastupovaní klienta vo veci vedenej pred okresným súdom po riadnom doručení predvolania na pojednávanie neinformuje klienta o termíne tohto pojednávania a na pojednávaní sa bez riadneho a včasného ospravedlnenia nezúčastní, v dôsledku čoho súd rozhodne v neprospech klienta rozsudkom pre zmeškanie, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 2 a 3 zákona o advokácii, § 5, § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK.

*Rozhodnutie X. disciplinárneho senátu SAK z 3. novembra 2022,
sp. zn. DS X.-60/2022:610/2022*

Dotknuté ustanovenia

- § 18 ods. 2 a 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“)
- § 5, § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017 (ďalej len „AP SAK“)

Rozhodnutím X. disciplinárneho senátu SAK z 3. novembra 2022, sp. zn. DS X.-60/2022:610/2022 bola disciplinárne obvinená advokátka (ďalej len „DO advokátka“)

uznaná za vinnú

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinene závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta podľa § 6 ods. 1 písm. a) AP SAK (skutok 1.) a § 18 ods. 2 a 3 ZoA, § 5 AP SAK (skutok 2.)

tým, že

- 1.) pri zastupovaní svojho klienta A. B. vo veci vedenej pred okresným súdom po riadnom doručení predvolania na pojednávanie vo veci 7. 4. 2021 klienta o termíne vytýčeného pojednávania na 23. 6. 2021 neinformovala,

- 2.) pri zastupovaní svojho klienta A. B. vo veci vedenej pred okresným súdom sa po riadnom doručení predvolania na pojednávanie 7. 4. 2021 sa pojednávania vytýčeného na 23. 6. 2021 nezúčastnila, svoju účasť na pojednávaní riadne a včas neospravedlnila, čo malo za následok vydanie rozsudku pre zmeškanie okresným súdom z 23. 6. 2021 v neprospech klienta,

za čo jej bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. a) ZoA disciplinárne opatrenie – **písomné napomenutie**.

Podľa § 57 ods. 5 ZoA bola DO advokátke uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **646 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia

Disciplinárny senát po vykonanom dokazovaní vyhlásil rozhodnutie tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, skonštatoval disciplinárne previnenie podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože DO porušila povinnosti advokáta uložené jej v § 5, § 6 ods. 1 písm. a) AP SAK a § 18 ods. 2 a 3 ZoA.

Disciplinárny senát konštatuje, že aj napriek zlému zdravotnému stavu ako aj ďalším okolnostiam, ktoré uvádzala DO advokátka, došlo k situácii, že závažným spôsobom

porušila povinnosti advokáta. Skutočnosť, že neoznámila svojmu klientovi počas doby viac ako 2 mesiace od doručenia termín pojednávania je tak závažná, že znemožnila vlastnému klientovi uplatniť svoje právo na prejednanie veci pred súdom, predložením dôkazov a prípadné vyvrátenie tvrdení žalobcov. Ani dodatočné ospravedlnenie, zaslané už po prejednaní a rozhodnutí kontumačným rozsudkom, nič nezmení na tom, že nesprávnym konaním DO advokátky došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom a v konečnom dôsledku rozhodnutiu v neprospech klienta.

Disciplinárny senát konštatuje, že nepochybne, len v dôsledku závažného ochorenia a následnej karantény, došlo k situácii popisovanej sťažovateľom, nič to však nemení na tom, že aj počas PN je advokát povinný zabezpečiť chod svojej kancelárie tak, aby nedošlo k ohrozeniu záujmov klienta postupom, ktoré stavovské predpisy upravujú a prikazujú pre výkon povolania advokácie. Spoliehať sa v takomto prípade na možné telefonické vyzoznenie je za situácie, keď telefonát sťažovateľ neprevzal skutkovo bezvýznamné, pretože aj prostredníctvom písomnej komunikácie, resp. požiadanim bývalej koncipientky mohlo dôjsť k situácii, ktorá by zabránila kontumačnému výsledku sporu.

Disciplinárny senát ale pri zvažovaní druhu disciplinárneho opatrenia zvažoval skutočnosť, že od zápisu do zoznamu advokátov SAK, ktorý bol realizovaný 14. 3. 2003, sa ku dňu rozhodnutia advokátka nedopustila žiadneho

disciplinárneho previnenia. Prihliadol na skutočnosť, že je dôchodkyňa, má vážne zdravotné problémy, na rozsah a povahu porušenej povinnosti, na spôsob konania, následok a mieru zavinenia tak, ako to ukladá § 56 ods. 4 ZoA. Preto ako disciplinárne opatrenie zvolil písomné napomenutie, ktoré podľa názoru senátu zodpovedá vyššie uvedeným kritériám.

Disciplinárny senát ďalej pri ukladaní opatrenia prihliadol na okolnosti uvedené v § 30 AP SAK, kde skonštatoval, že DO advokátka sa priznala k spáchaniu disciplinárneho previnenia, svojím konaním spôsobila málo závažný následok, plne spolupracovala s orgánmi komory a je málo pravdepodobné, že by zopakovala skutok. Tieto skutočnosti vyhodnotil ako poľahčujúce, pričom nezistil žiadne priťažujúce okolnosti. Podľa § 31 DP SAK potom senát prihliadol aj na to, že takéto disciplinárne opatrenie je primerané verejnému záujmu, závažnosti disciplinárneho previnenia a je postačujúce na dosiahnutie účelu disciplinárneho konania.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Dobrovoľné dražby pri výkone záložného práva alebo v konkurze
Online dražby (aukcie) pri predaji majetku v konkurze

drazby@drzobnik.sk
055 671 0001

www.drazobnik.sk
www.onlinedrazby.sk

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb – kolízia záujmov

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak prevezme právne zastúpenie veriteľa v insolvenčnom konaní ako aj právne zastúpenie žalobcu v konaní o vylúčenie vecí z exekúcie, a to napriek tomu, že zastupuje dlžníka ako povinného v exekučnom konaní.

*Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory z 19. októbra 2022
v spojení s rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu
Českej advokátskej kancelárie z 23. apríla 2024, sp. zn. K 33/2022¹*

Dotknuté ustanovenia

- § 16 ods. 2, § 17, § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Etický kódex“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3, § 21 písm. a) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

ločnosti S., s. r. o., na Exekútorskom úrade P., právne zastúpenie spoločnosti L. D., s. r. o., hoci spoločnosť S., s. r. o., zastupuje v exekučnom konaní vedenom na Exekútorskom úrade P., a to na základe splnomocnenia z 10. 1. 2020.

čím porušil

§ 16 ods. 2, § 17, § 19 ods. 1 písm. a) zákona o advokácii a čl. 4 ods. 1 Etického kódexu.

Uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške 81 000 Kč.

Z odôvodnenia

Disciplinárne obvinená vo svojich vyjadreniach k disciplinárnej žalobe vyjadrila presvedčenie, že nemohla nastať kolízia medzi ňou a zastupovanými osobami, keď všetky jej zastupované osoby konali v zhode a riadili sa prejavom jedinej vôle; všetci klienti boli s rozsahom zastúpenia oboznámení a jej zastúpenie výslovne žiadali. Ďalej potom vzniesla otázku, či jej konanie dosahuje takú intenzitu, aby bolo možné hovoriť o závažnom porušení zákona o advokácii.

Disciplinárny senát uznal advokátku za vinnú vo vzťahu k obidvom skutkom, keď bolo preukázané, že advokátka zastupovala v konkurznom konaní dlžníka – úpadcu, a v priebehu tohto konania zároveň prevzala zastupovanie insol-

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvinenú advokátku za vinnú z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustila

tým, že

- 1.) dňa 15. 7. 2020 prevzala v insolvenčnom konaní vedenom na Mestskom súde v P. vo veci úpadku spoločnosti S., s. r. o., právne zastúpenie veriteľa spoločnosti R. P. Z., s. r. o., hoci spoločnosť S., s. r. o., zastupuje v exekučnom konaní vedenom na Exekútorskom úrade P., a to na základe plnomocnenia zo dňa 10. 1. 2020,
- 2.) dňa 17. 5. 2021 prevzala v konaní o vylúčenie nehnuteľných vecí z exekúcie vedenej na majetok spo-

venčného veriteľa, a to všetko v situácii, keď aj v priebehu takto vedeného insolvenčného konania zastupuje úpadcu v exekučnom konaní. Na tomto fakte nič nezmení ani skutočnosť, ktorej si je senát pri svojom rozhodovaní vedomý, že začatím konkurzného konania sa prerušujú všetky doteraz začaté konania, a teda aj predmetné exekučné konanie.

Obhajoba obvinenej, že zastupovala záujmy prezentované konateľom spoločnosti S. – V. Ľ., je vyvrátená verejne prístupnými záznamami z obchodného registra, keď v čase, v ktorom obvinená prevzala zastupovanie, už nebol V. Ľ. konateľom spoločnosti S. Senát je potom presvedčený, že obrana obvinenej v tom smere, že V. Ľ. nebol nikdy platne odvolaný z funkcie konateľa a obvinená ho stále považovala za jediného oprávneného vystupovať za spoločnosť, neobstojí, keď si musela byť vedomá, že V. Ľ. nebol nikdy platne menovaný konateľom, keďže disciplinárne obvinená bola oboznámená s uznesením Mestského súdu v P. v konaní o ničotnosti rozhodnutia jediného spoločníka v pôsobnosti valného zhromaždenia.

Vinu disciplinárne obvinenej, pokiaľ ide o skutok 2., vidí senát aj v tej skutočnosti, že jej muselo byť zrejmé už zo samotného procesného postavenia klientov v jednotlivých konaniach, že môže dôjsť k stretu záujmov medzi povinným z exekúcie – spoločnosťou S. a spoločnosťou L. D., ktorá sa domáhala vyňatia nehnuteľných vecí z prebiehajúcej exekúcie na majetok spoločnosti S., o ktorom tvrdila, že je jeho vlastníkom, a to všetko v situácii, keď údajne vychádzala z dohody medzi klientmi, ktorá však bola ústna a ktorej obsah nie je žiadnym spôsobom preukazovaný. Senát v tejto súvislosti zdôrazňuje, že už v tejto dobe disciplinárne obvinená vedela o protichodných záujmoch dvoch rôznych záujmových skupín, pričom v disciplinárnom konaní bolo preukázané, že sa záujmy jej klientov dostali do rozporu aj fakticky, keď spoločnosť S. a spoločnosť L. D. v určitú chvíľu ovládali rôzne osoby, ktorých záujmy boli vo vzájomnej kolízii.

Nad rámec uvedeného treba zdôrazniť, že aj pri prípadnej existencii súhlasného vyjadrenia všetkých klientov ohľadom absencie kolízie záujmov by nebola disciplinárne obvinená oprávnená zastupovaním spoločnosti R. aj spoločnosti L. D. v zmysle § 19 ods. 1 písm. a) zákona o advokácii prevziať, ale bola povinná tieto prevzatia zastúpenia odmietnuť. Dikcia § 19 ods. 1 písm. a) zákona o advokácii je ustanovením kogentným, ktoré nestanovuje pre porušenie povinnosti advokáta žiadne kritérium počtu úkonov či dĺžky zastupovania, a rovnako tak v zákone nie je stanovená žiadna výnimka z povinnosti odmietnutia poskytovania právnych služieb, a to ani v prípade, že je k takému kolíznemu zastupovaniu klientov udelený súhlas. Ide o čisto kogentné ustanovenie, podľa ktorého je advokát povinný odmietnuť zastúpenie, a prípadný súhlas klientov nehrá s ohľadom na povinnosť odmietnutia zastúpenia advokátom žiadnu úlohu. Jedinú výnimku vyjadrenú vzhľadom na § 19 ods. 1 písm. a) zákona o advokácii v súčasnej právnej úprave tvorí čl. 7 ods. 2 Etického kódexu. Z textu tohto

ustanovenie Etického kódexu však vyplýva, že sa nemôže konať o vec spornú ani o vec, kde by s ohľadom na možný stav veci mohol spor v budúcnosti vzniknúť.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

- 1 Preložené a spracované podľa Vrábliková, P.: *Z kárné praxe*. In: *Bulletin advokácie*, č. 4/2024, s. 58–59.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Chrenek, Toman, Kotrba advokátska kancelária spol. s r. o.

organizačná zložka

HĽADÁ ADVOKÁTA/ADVOKÁTKU

Pridajte sa k nám a staňte sa súčasťou dynamického tímu, ktorý si zakladá na odbornosti, dôvere a inováciách. Hľadáme talentovaného a ambiciózneho advokáta/advokátku, ktorý/á sa chce stať súčasťou nášho tímu.

Poskytujeme právne služby na najvyššej úrovni a zastupujeme klientov v kľúčových oblastiach práva. Zameriavame sa na: pozemkové právo, obchodné právo, verejné obstarávanie, správne právo.

Požiadavky na uchádzača:

- Vysokoškolské právnické vzdelanie v SR
- Vysoká odborná úroveň a orientácia v právnych predpisoch
- Samostatnosť, precíznosť a profesionálny prístup
- Pokročilá znalosť anglického jazyka (min. úroveň C1)
- Časová flexibilita a ochota učiť sa nové veci

Ak máte záujem o túto pozíciu, zašlite svoj štruktúrovaný životopis a motivačný list na kancelaria@chtk.sk.

Do motivačného listu prosím uveďte, prečo by ste chceli byť súčasťou nášho tímu.

Kontaktovať budeme len vybraných uchádzačov.

Young European Lawyers Contest 2024 Profesionálne skúsenosti a zahraničné priateľstvá

Prinášame reportáž slovenskej koncipientky **Mgr. Terezy Luptákovéj**, ktorá sa so svojím tímom stala **celkovou víťazkou uplynulého ročníka Young European Lawyers Contest**. Spokojní boli aj slovenskí účastníci kurzov Young European Lawyers Academy v roku 2024.

V roku 2024 som mala tú česť zúčastniť sa na prestížnej súťaži koncipientov *Young European Lawyers Contest (YELC)* organizovanej Akadémiou európskeho práva (ERA).

Po nominácii Slovenskou advokátskou komorou v októbri 2023 som sa stala členkou medzinárodného tímu, ktorý tvorili **Diane Nyessi** z Francúzska, **Péter Szaka** z Maďarska a **Giacomo Benincasa** z Luxemburgu. Naša spolupráca preverila nielen naše právne znalosti, ale aj schopnosť efektívne komunikovať a strategicky myslieť na najvyššej úrovni. Hoci sme spočiatku pracovali na diaľku, naše pravidelné online stretnutia a výmeny nápadov nám pomohli vybudovať tímového ducha, ktorý sa ukázal byť našou silnou stránkou.

Prvý osobný kontakt sme nadviazali na semifinále v Bukurešti, kde sme úspešne obhájili našu prípadovú štúdiu z oblasti cezhraničnej súdnej spolupráce v občianskych veciach. Rumunská advokátska komora nám pripravila bohatý kultúrny program, vďaka čomu som mala možnosť spoznať krásu tohto skvelého mesta. Táto skúsenosť mi priniesla nielen odborné obohatenie, ale aj nezabudnuteľné spomienky.

S pocitom úspechu z obhájenia našej prípadovej štúdie sme sa začali pripravovať na finále, do ktorého postúpilo šesť najlepších tímov. Konalo sa 14. – 16. októbra 2024 v Trieri a v sídle Súdneho dvora EÚ v Luxemburgu. Pred samotnou

súťažou sme absolvovali intenzívne školenie s Georgeom Gryllosom, právnym tajomníkom Súdneho dvora EÚ. Jeho cenné rady a praktické tipy nás skvele pripravili na nadchádzajúce výzvy.

Druhý deň finále nás čakala náročná negociačná úloha – riešenie prípadu cezhraničného zlúčenia dvoch spoločností: holandského online predajcu a francúzskeho výrobcu. Našou úlohou bolo vyjednať kľúčové aspekty fúzie ako napríklad rozhodné právo, mechanizmus riešenia sporov, zloženie predstavenstva a interné rozhodovacie procesy. Hlavným cieľom bolo presadiť záujmy nášho klienta, no zároveň nájsť kompromis prijateľný pre obe strany. Atmosféra bola plná napätia, no vďaka dôkladnej príprave a tímovej spolupráci sme úspešne zvládli aj tie najzložitejšie otázky. Negociácie prebiehali pred porotou pozostávajúcej z odborníkov na negociácie, ktorá v závere dňa rozhodla o dvoch víťazných tímoch. Jedným z týchto tímov bol aj ten môj a preto nás čakala dlhá a náročná noc príprav na simulované pojednávanie pred Súdny dvorom EÚ.

Do finálového kola sme postúpili ako jeden z dvoch najlepších tímov a ocitnúť sa na tejto pozícii bolo pre nás obrovským úspechom. Naš prípad pojednával o žalobe o náhradu škody voči Európskej komisii, ktorá svojím nesprávnym roz-

Podujatie **Young European Lawyers Academy** bolo špičkovy zorganizované a nabité relevantným programom, ktorý sprostredkovali veľmi kvalitní prednášatelia. Okrem teoretických základov riešenej problematiky bola rovnaká pozornosť venovaná aj praktickým zručnostiam v podobe rôznych workshopov, kedy sme v skupinách riešili zadania k skutočným prípadom. Program ma veľmi obohatil po odbornej aj ľudskej stránke a môžem ho každému z celého srdca odporučiť.

Mgr. MUDr. Michal Miko, PhD.

Veľkým prínosom Academy bola aj možnosť spoznať právnikov z iných jurisdikcií a vymeniť si s nimi skúsenosti z právnej praxe. Čerešničkou na torte bola návšteva Súdneho dvora EÚ, Európskeho súdu pre ľudské práva a Európskeho parlamentu a diskusia s ich sudcami a zamestnancami, ktoré nám ešte viac zhmotnili predstavu o fungovaní týchto inštitúcií. Na podujatí som získala informácie a vedomosti, ktoré môžem ďalej používať a rozvíjať v rámci svojej právnej praxe, a vďaka ktorým sa moje porozumenie európskemu právu značne prehĺbilo.

JUDr. Lenka Bogárová

–Is–

hodnotím odoprela nami zastupovanej spoločnosti povolenie na uvedenie lieku na trh, čo spôsobilo spoločnosti značné finančné straty. Pojednávanie sa konalo v autentickom prostredí Súdneho dvora EÚ a bolo simuláciou reálneho súdneho procesu. Už samotný vstup do rokovacej siene, kde sme predstúpili pred trojčlenný senát sudcov Súdneho dvora EÚ, bol nezabudnuteľným zážitkom. Prezentovať naše argumenty v takejto prestížnej a formálnej atmosfére si vyžadovalo maximálne sústredenie, dôslednú prípravu a schopnosť promptne reagovať na otázky sudcov. Každé naše vyjadrenie bolo podrobené prísnemu skúmaniu. Sudcovia kládli zvedavé a často nepríjemné otázky, ktoré testovali našu schopnosť obhájiť právne argumenty a logiku našich tvrdení. Bolo potrebné preukázať nielen detailné znalosti práva EÚ, ale aj schopnosť aplikovať tieto znalosti v konkrétnom prípade. Hoci to bola nesmierne náročná výzva, pocit, že

stojíme v sieni, kde sa denne rozhoduje o osude najdôležitejších európskych právnych otázok, bol ohromujúci.

Po zdĺhavom zasadnutí poroty sme s obrovským nadšením prijali správu, že náš tím sa stal víťazom YELC 2023/2024! Bola to neopísateľná radosť a zadosťučinenie za mesiace tvrdej práce a príprav. Súťaž YELC mi priniesla cenné profesionálne skúsenosti a zahraničné priateľstvá.

Som vďačná Slovenskej advokátskej komore za nomináciu a možnosť byť súčasťou takehoto výnimočného podujatia. Verím, že moja skúsenosť inšpiruje ďalších mladých právnikov, aby sa nebáli posunúť svoje schopnosti na medzinárodnú úroveň. Svoju úprimnú vďaku by som chcela vyjadriť aj advokátskej kancelárii Škubla & Partneri s. r. o., ktorá ma počas celej tejto cesty podporovala.

Mgr. Tereza Ľuptáková

Clerk.

KONEČNE JEDNODUCHÝ SOFTVÉR PRE ADVOKÁTOV

Vyskúšajte na 30 dní zdarma.
Už od 21€ mesačne pre 2 užívateľov.

www.clerk.sk

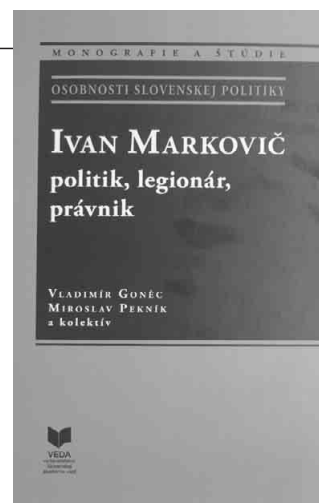
DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Ivan Markovič
politik, legionár, právnik**

GONĚC, Vladimír – PEKNIK, Miroslav a kol.: **Ivan Markovič politik, legionár, právnik.**

Bratislava: VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2024, 472 s.

ISBN 978-80-224-2059-4

V edícii *Monografie a štúdie* Vydavateľstva Slovenskej akadémie vied VEDA vyšla v roku 2024 aj monografia o ďalšom slovenskom advokátovi Ivanovi Markovičovi.

Úvodný príspevok *Miesto Ivana Markoviča medzi osobnosťami politiky a práva své doby* vzišiel z pera **Doc. PhDr. Vladimíra Goněca, DrSc.**, emeritného pedagóga Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne. Budúci advokáti mali v Uhorsku možnosť absolvovať vysokoškolské štúdium iba na dvoch právnických fakultách a z ich študentov – Slovákov spomenul autor Augustína Rátha, Vladimíra Fajnora, Ivana Déreera a práve Ivana Markoviča.

Mgr. Zdenko Duriška zo Slovenskej národnej knižnice v Martine rozoberá genealogický vývoj rodiny Ivana Markoviča v referáte *Markovičovci*. Ivanov strýko Rudolf Markovič (1868 – 1934) vykonával advokátsku prax v Novom Meste nad Váhom a v rokoch 1919 – 1920 bol zvolenským županom. Okrem vlastnej sestry Eleny (1891 – 1986) mal Ivan aj nevlastných bratov – rovnako ako on – advokátov Vladimíra Júliusa (1902 – 1953) a Pavla Františka (1903 – 1981).

Najrozsiahlejší referát *Ivan Markovič a slovenská politika v rokoch 1909 – 1914* od **PhDr. Miroslava Pečnika, CSc.** z občianskeho združenia *Forum sapientiae* sa týkal diskriminácie významných predstaviteľov Slovákov v uhorskom politickom milieu krátko pred prvou svetovou vojnou. V tejto dobe boli vykonané domové prehliadky aj u advokátov Miloša Vanča v Turčianskom Svätom Martine, Rudolfa Markoviča v Novom Meste nad Váhom či Miloša Krna v Novom Sade, kde v tom čase svoju koncipientúru vykonával aj Ivan Markovič.

Prof. PhDr. Nadežda Jurčišinová, PhD. z Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity prispela článkom *Česko-slovenská vzájomnosť a redaktor Prúdov Ivan Markovič v predvojnovom období*. Ako hlavný redaktor *Prúdov* pôsobil Markovič v troch ročníkoch tohto časopisu, v auguste 1908 predsedal i porade slovenskej mládeže v Turčianskom Svätom Martine.

Referát *Ivan Markovič a československý zahraničný odboj 1914 – 1919* pripravila **Mgr. Dominika Pavčík Borbélyová, PhD.** z Národnej knižnice v Prahe. Už v auguste 1914 padol Markovič ako príslušník 19. pešieho pluku do ruského zajatia pri poľskom Lubline, v decembri 1915 sa stal spolupracovníkom Zväzu československých spolkov v Rusku. Od mája 1917 sa zapájal do práce v redakcii časopisu prvého odboja

Slovenské hlasy a zároveň pôsobil ako sekretár Odbočky Československej národnej rady v Rusku.

Doc. PhDr. Jan Němeček, DrSc. z Historického ústavu Akadémie vied Českej republiky v Prahe obohatil monografiu o referát **Ivan Markovič a pařížská mírová konference**. S hlavným mestom Francúzska sa Markovič zoznámil už v júli 1918 na poste tajomníka Československej národnej rady, zároveň pracoval vo funkcii šéfredaktora časopisov *Československá samostanost* a *La Nation Tchèque*.

Príspevok *Činnosť Ivana Markoviča v medzivojnovom parlamente Československej republiky* od historika **Mgr. Benjamína Rosu** z Malaciek sa týka jeho poslaneckého pôsobenia v Národnom zhromaždení ČSR. Markovič pôsobil aj ako minister národnej obrany (1920) i minister pre zjednotenie zákonodarstva a organizáciu verejnej správy (1922 – 1925), respektíve správca ministerstva školstva a národnej osvetly (1924 – 1925).

Z referátu *Advokátska kariéra Ivana Markoviča* košického advokáta **JUDr. PhDr. Rudolfa Manika, PhD., MBA, MHA** z Historického odboru Matice Slovenskej vyplýva, že Markovič koncipientske roky zažíval v Budapešti, Novom Sade aj Novom Meste nad Váhom. V marci 1926 dostal advokátsky diplom a prax vykonával v Bratislavskej kancelárii s Ivanom Dérerom, Vladimírom Trslínom a Jaroslavom Dvořákom.

Ďalší príspevok malackého historika **Mgr. Benjamína Rosu** má názov *Ivan Markovič ako aktér medzivojrovej publicistiky*. Počas prvej republiky Markovič prispieval nielen do sociálnodemokratických *Robotníckych novín*, ale aj do agrárnického *Slovenského denníka*.

Mgr. Lukáš Krajčír, PhD. z Historického ústavu Slovenskej akadémie vied v Bratislave a Českej republiky v Prahe prispel na tému *Rodina Markovičovcov v evanjelickom priestore počas 1. Československej republiky*. Ivan Markovič pôsobil v rámci evanjelickej cirkvi augsburského vyznania od roku 1913 ako krajniansky poddozorca.

Druhý príspevok **Doc. PhDr. Vladimíra Goněca, DrSc.** *Slovenské kritické myšlení o maďarónstve a Ivan Markovič* sa venuje negatívnym názorom na odnárodňovania sa Slovákov v období Rakúsko-Uhorska. Markovič kritizoval existenciu „diktatúry notariátu“, kedy obecni, resp. obvodní notári disponovali oprávnením vetoovať rozhodnutia samospráv.

Prof. PhDr. Jozef Lysý, CSc. z Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave si zvolil tematiku *Slovenská politika pred rôznymi horizontmi symbolického kapitálu. Ku genéze politickej noetiky Ivana Markoviča v Robotníckych novinách*. Z písomných prameňov autor spomenul niektoré excerpované príspevky „súduhu“ Ivana Markoviča v sociálnodemokratických *Robotníckych novinách*.

V referáte *Národný a občiansky princíp v politickom myslení Ivana Markoviča* **prof. PhDr. Marcela Gbúrová, CSc.** z Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach bližšie konkretizovala vzťah národnej a občianskej identity ako aj inštrumentálny i primordiálny postoj k etnicite.

Predposledný príspevok *Sociálna demokracia v medzivojnovom Československu* **prof. PhDr. Svetozára Krna, PhD.** z Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre sa venuje prvorepublikovej existenciou Československej sociálnodemokratickej strany robotníckej, za ktorú boli ministrami aj Ivan Markovič či Ivan Dérer.

Záverečný referát **doc. PhDr. Mareka Syrného, PhD.** z Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici s názvom *Ivan Markovič v rokoch II. svetovej vojny – perzekúcie, koncentračný tábor a smrť* približuje záverečnú etapu života Markoviča, ktorý bol v septembri 1939 odsunutý do koncentračného tábora Dachau. Po presune do ďalšieho tábora v Buchenwalde s podlomeným zdravím po ochorení na chrípku zomrel 16. februára 1944.

Publikácia venovaná osudu význačného slovenského advokáta minulého storočia približuje čitateľom viaceré aspekty osobného, ale i profesionálneho života Ivana Markoviča, ktorý sa exponoval ako advokát, poslanec, minister, literát, aj príslušník československého zahraničného vojska. Jeho pestrý a pohnutý životný príbeh napriek mnohým peripeitiám nepochybne stojí za povšimnutie pri čítaní predloženej monografie všetkými príslušníkmi slovenského advokátskeho stavu aj s odstupom 80 rokov od jeho smrti.

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

Anjeli našich kancelárií Malé zamyslenie

Pred pár dňami, v rámci spomínania na všelijaké sviatky, ktoré teraz prežívame, mi moja sekretárka nenápadne oznámila: „Pán doktor, mali by sme oslavovať. Pred 40 rokmi som k vám nastúpila.“

Štyridsať rokov. Čo to je. Polovica ľudského života, niekedy aj viac. A tak dovoľte, vážení čitateľa, aby som trochu načrel do pamäti a trochu aj mladším ročníkom osvetlil, čo to je sekretárka v advokátskej kancelárii.

Keď som pred 60 rokmi po prvý raz vstúpil do advokátskej poradne, prekvapilo ma, že všetky slečny, či panie v kancelárii mi boli predstavené krstným menom, bez oslovenia slečna alebo pani a mne prischlo hneď oslovenie principála Honzu „mladý“ a pod týmto krycím menom som začal fungovať ako koncipient, obklopený Marienkami, Zuzkami, Žofkami. Nechápal som prečo, ale veľmi rýchlo som sa vžil do tohto prostredia a pochopil som, že Marienka, ktorá robí v kancelárii môjho školiteľa Honzu, je nosný prvok tejto kancelárie. Vedela všetko. Spisy, zákony, substitúcie a tak to bolo so všetkými sekretárkami. Neboli to asistentky, boli to jedno-ducho sekretárky s krstným menom. Časom som zistil, že obdobný spôsob oslovovania týchto dobrých duší bol vo väčšine kancelárií ten istý. Neboli to zamestnankyne, boli to dobré duše kancelárií, ktoré vedeli o kancelárii všetko a mladým, ako som bol ja, nezištne odovzdávali rozumy. A tak sa stalo, keď som po skúškach opúšťal kanceláriu, Marienka, ako moja pravá ruka, išlo so mnou do ďalšej kancelárie. A keď má

preložili, ostala v tej kancelárii s ďalším kolegom a teraz už spolu úradujú v advokátskom nebi. Toľko na úvod, prečo vlastne vzniká toto zamyslenie.

Sekretárky v našich kanceláriách sú naším svedomím, naším druhým životom. Vedia o nás všetko, pamätajú si všetko, prežívajú s nami naše úspechy a neúspechy, naše rozvody, pohreby blízkych. Poznajú naše manželky, deti, vedia o našich peniazoch „všetkého druhu“, účtoch, heslách. Trpezlivo znášajú naše vrtochy a jediný protest, ktorý prednesú, je hrobové ticho v kancelárii. To ticho občas mrazí a preto iste budete so mnou súhlasiť viacerí, ktorí roky zdieľate spoločné priestory so svojou sekretárkou, že sekretárky sú vlastne anjeli, ktorí neľutujú svoje krídla, aby lietali nad vami a vašou kanceláriou a nechávajú vo vás dobrý pocit, že tá kancelária nie je ani tak vaša ako ich. Pri spomínaní na tie Zuzky, Hanky, Marienky, vlastne za celý svoj 60-ročný advokátsky život som mal len tri sekretárky, musím si ich stále predstavovať ako anjelov, ktorí lietajú nad kanceláriou a strážia jej pokojný chod, aj keby mali prísť o všetky pierka z krídiel. Domnievam sa, že už žiadna nepribudne.

Pri všetkých týchto dobrých anjeloch v kanceláriách nechcem opomenúť archanjela, pani Vilmu z komory. Keď som nastúpil do advokácie ako mladé ucho, už bola tu, a tak tento anjel pomaly sprevádzal naše zápisy, naše skúšky, skúšky našich detí, zápisy našich detí a dokonca aj vyčiarkovanie kolegov z matriky, ktorí nás opustili. Komora bez pani Vilmy nebola komorou a nedá mi pri tejto príležitosti spomenúť na tohto anjela, ktorý bol na komore vždy pre nás, všetko zariadil, vybavil...

Vážené kolegyně, kolegovia, skúste cez tieto tmavé zimné večery posedieť so zavretými očami v tme kancelárie a keď budete mať šťastie, budete vidieť lietajúce pierka z krídiel anjelov vašich kancelárií...

Rastislav Straka
advokát

Umelecké prostriedky v slávných obhajobných rečiach Michala Mudroňa

2. časť

Obhajoba Ľudovíta Boora (1882)

V trestnej veci ďalšieho klienta Michal Mudroň siahol znova po veršoch Sándora Petőfiho. Jeho klient, mladý evanjelický farár Ľudovít Boor, bol obžalovaný z poburovania proti vrchnosti, pretože vyjadril nesúhlas so zavedením maďarských pečiatok v slovenských obciach. Vo svojej farnosti v Podkylavej povedal súkromne richtárovi, že Slováci maďarskú pečiatku nepotrebuju a ak ju richtár chce, nech si ju zaplatí zo svojho. Nevedel, že pred pár dňami bolo prijaté nariadenie vlády o povinnom zavedení maďarských pečiatok v obciach.

Vec prejednávala nitrianska sedria v auguste 1882. Štátny zástupca – ako napísali *Národné noviny* – „hovoril síce pekne, ale následkom slovenskej pečiatky v Podkylavej, videl uhorskú vlasť v ohromnom nebezpečí“. Mudroň argumentoval, že nariadenie o pečiatkach „obracia národnostný zákon hore nohami. A vzájomné prejavovanie náhľadov, čo aj v prítomnosti niekoľkých osôb, nie je poburovaním, hoc by náhľady boli aj v rozpore so zákonom“. Reč končil úvodnými veršami básne *Legenda Sándora Petőfiho*: „Opäť sťažnosť? Opäť sťažnosť? A o koho ide, vždy je len kňaz!“. Zvýraznil tým, že obžaloba postavila pred súd znova slovenského kňaza.

Súd uznal Boora vinným, uložil mu trest ročného väzenia a pokutu 500 zlatých. Po Mudroňovom odvolaní bol však kráľovskou súdnou tabuľou nakoniec oslobodený.¹⁸

Obhajoba Martina Kollára (1883)

O rok neskôr obhajoval Mudroň pred bratislavským porotným súdom redaktora *Katolíckych novín* Martina Kollára. Jeho obhajobná reč je plná metafor a kultivovanej ironie, Mudroň v nej hojne využíva prirovnania, cituje Heineho verše, ale rozpráva i ľudový príbeh. To všetko preto, aby presvedčil porotu, že súkromná žaloba podaná proti jeho klientovi pre urážku na cti obecným notárom v Kútoch Gyullom Töttössym, neobstojí.

Na začiatku tejto veci stáli dva články uverejnené v *Pesti Hirnap* pod názvom *Panslavistickí kňazi v ostrihomskej diecéze*,¹⁹ v ktorých autor tvrdil, že „99 % kňazov ostrihomskej diecézy sú panslávi“ a dodal, že aj „Jeho Eminencia kardinál pod-

poruje panslavizmus, keď sa v tejto diecéze považuje za cnosť byť panslavom a za hriech byť patriotom“. Články boli podpísané inicálkami „T. Gy.“. Martin Kollár na tieto články reagoval v *Katolíckych novinách* a pýtal sa, či je ich autorom Gyulla Töttössy. Ten verejne odpovedal, že autorom nie je a článok v *Katolíckych novinách* je „drzým ohováraním od panslavských vyvrhelov, aby ho mohli prenasledovať“.

Gyulla Töttössy v žalobe tvrdil, že obžalovaný „otriasol jeho úradnou vážnosťou“, keď v *Katolíckych novinách* napísal, že Töttössyho článok je „ordinárnosť a divá zlosť“, nazval ho „notárom“, teda „malým mizerným notárom“ a napísal, že „ani by sme neodpovedali na hnusný plod čiernej duše tohto Töttössyho, keby bol schopný dokázať, že nie je blázon a že nepatrí medzi vyvrhelov ľudskej spoločnosti“.

Mudroň na začiatku svojej reči vyjadril presvedčenie, že „táto obžaloba zmizne ako nočná tma pred prvými lúčmi pravdy a spravodlivosti. A keby sa aj stalo, čo nečakám, že by hlas spravodlivosti bol ohlušený vreskom politických náruživostí, nestalo by sa to prvý ani posledný raz, že spravodlivosť padla za obeť politike a môjho klienta by sprevádzalo do väzenia vedomie splnenej povinnosti“.

Mudroň ďalej parafrázuje verše Heineho básne *Traja granátnici* a vysvetľuje, že v nej Heine „spieva o troch verných ranených vojakoch – granátnikoch Napoleona Veľkého, z ktorých prvý žiali, že musí zomrieť v cudzej zemi, druhý prosí kamaráta, aby sa ujal jeho ženy a detí, ktoré doma hladom hynú, no tretí myslí iba na svojho veliteľa, hovoriac: čo ma po žene, po deťoch, nech idú žobrať, keď môj cisár je chytený!“.²⁰ Mudroň vyhlásil, že pred súdom stojí ako ten tretí granátnik s myšlienkou, že „čo už len, keď jeden muž stratí na pár mesiacov svoju slobodu, len ma uistite, že tým ozdravie táto zem, ktorá je mojou vlasťou“.

Vzápätí žalobu označil za „falošný tovar – lebo táto obžaloba nemá ani spravodlivý, ani mravný, ani slušný základ“ a je založená iba na tom, že dnes stačí niekoho obviniť z panslavizmu, aby bol odsúdený. Zároveň Mudroň dodal: „Teba mužnosť a veľký zmysel pre spravodlivosť, aby sme unikli tomto spevu Syrén a uctili si právo v hurhaji dotieravej stranejkej náruživosti.“

Viac informácií:

<https://bit.ly/zdroj-sak-rozhodnutia>

Novinka

Zbierka disciplinárnych rozhodnutí Slovenskej advokátskej komory

V ASPI novo nájdete modul Zbierka disciplinárnych rozhodnutí Slovenskej advokátskej komory. Modul zahŕňa 780 nových disciplinárnych rozhodnutí, ktoré riešia disciplinárne previnenia advokátov. Každé rozhodnutie je starostlivo spracované, ponúka právnu vetu a detailný popis celého prípadu. Rozhodnutie obsahuje zhrnutie nielen prvoinštančného konania, ale aj odvolacieho konania.

Vďaka tomuto kľúčovému nástroju tak ľahko nájdete relevantné právne precedensy a zvýšite efektivitu vašej práce.

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2025

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

Zväzane si objednávame výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2025 (6 čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:

Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + DPH (vrátane poštovného a balného) je za 6 čísel.
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco znižuje.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, **je možné dohodnúť indi-viduálne.**

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

Právne Mudroň argumentoval tým, že žalobca si svoju satisfakciu už sám vzal uverejnením svojho článku a nemá právo hľadať ďalšiu satisfakciu. Uznal, že použité výrazy síce „nie sú lichotivé“, ale pokiaľ chce žalobca presvedčiť porotu, že on bol prvým urazeným, Mudroň jeho postup prirovnal k príbehu o králikovi: „V nemeckom mestečku predávala na trhu babka zeleninu a pritom aj králika. Pes okoloidúceho pána malého zajačika zaškrtil, z čoho povstala medzi babkou a pánom zvada o náhradu škody. A vtedy veselý ševcovský učeň ponúkol sa pánovi za dobrý groš za svedka, že bude svedčiť, že to králik so psom bitku započal. Od tohto ševcovského učňa naučil sa pán žalobca svoju múdrosť, lebo ako veci stoja, nik mu neuverí, že by on bol napadnutým.“

Mudroň nakoniec zvýraznil, že žalobca mal myslieť na svoju česť už vtedy, keď písal svoje útočné články a „mal si dobre rozmyslieť, že česť druhých ľudí je aspoň toľko hodná, ako jeho vlastná česť. Alebo si snáď žalobca myslí, že autorita kardinála a česť oných sto ostrihomských farárov sa nedá porovnať s autoritou kútskeho dedinského notára?“

Porota síce potvrdila, že Kollárov článok obsahoval prečin ublíženia na cti súkromnému žalobcovi, no pri rozhodujúcej otázke, či je obžalovaný z tohto prečinu vinný, došlo k rovnosti hlasov, v dôsledku čoho bol obžalovaný vyhlásený za nevinného.²¹

Bol to zas prípad zo začiatku beznádejného, ktorý zachránil Mudroň premyslenou obhajobou a svojim rečníckym umením. Táto obhajoba bola posledným väčším sporom Michala Mudroňa. Jeho zdravotný stav sa zhoršil a advokáciu prestal vykonávať. V roku 1885 odišiel k bratovi do Martina, kde za krátko chorobe podľahol.

Na záver

Michal Mudroň bol vzdelaným, energickým právnikom a takým bol aj rečníkom. Rád sa vrhal do argumentačných stretov, polemizoval, presviedčal a ochotne a úspešne siahal aj po ironii a sarkazme. Jeho obhajoby však ostávali vždy mužné a charakterné. Bol rázny a priamočiary, rád používal literárne i biblické citáty, metafory i prirovnania.

Vo svojich rečiach Michal Mudroň volal po spravodlivosti, po rešpektovaní politických práv. Dodnes sa nezabudlo na jeho slová, že „ideu nie je možné okovať do púť“, pretože „v putách sa pestuje len ešte vernejšia a vytrvalejšia oddanosť k ideám“. Upozorňoval, že princíp legality v trestnom práve musí byť dôsledne rešpektovaný, lebo opačný prístup vedie k tomu, že „na šibenicu možno poslať ako podpaľača i toho, kto sa opovážil i len jednu iskru vykresáť, a to preto, lebo z iskry môže povstať požiar“.

Často a rád pred súdom citoval verše básnikov (Heine, Petőfi), ale aj myšlienky prozaikov a dramatikov (Shakespeare), využíval ako podobenstvo ľudové príbehy, ale aj vlastné spomienky. Jeho reči boli nepochybne aj vďaka tomu pre poroty príťažlivé. Právne zásady podčiarkoval i citátmi z Biblie – napríklad zásadu, že pravdou osočiť nemožno, podoprel otázkou: „Hovoril som nepravdu, odsúď ma – ale ak som hovoril pravdu, prečo ma biješ?“

Mudroň polemizoval s dôsledkami nespravodlivého práva, „nešťastným“ nazýval zákon, ktorý vyhlasuje pošliapanie práva „za právo“. Napriek tomu však musel byť viac ráz sám svedkom toho, ako „krivda sadla za stôl súdu“. Osobitne argumentoval proti vplyvu politiky na justíciu, žiadal súdy a poroty, aby odmietli takýto dar „trójskeho dreveného koňa“. Varoval, že „spravodlivosť nesmie padnúť za obeť politike“ a kládol si otázku, či sa smie stať, aby nespravodlivo čo i len „jeden muž stratil na pár mesiacov svoju slobodu“, aj keby tým mala „ozdraviť vlasť“.

Michal Mudroň sa nezdráhal nazvať nespravodlivú žalobu, „falošným tovarom“, ak nemala „ani spravodlivý, ani mravný, ani slušný základ“. Falošné žaloby prirovnal k „spevu Syrén“ a zvýraznil, že na to, aby sme im unikli a „uctili si právo v hurhaji dotieravej straníckej náruživosti“ treba „mužnosť a veľký zmysel pre spravodlivosť“. Zároveň vyjadroval nádej, že falošná obžaloba vďaka práci advokáta „zmizne ako nočná tma pred prvými lúčmi pravdy a spravodlivosti“.

Zatiaľčo v súčasnosti je využitie umeleckých prostriedkov v právnej argumentácii skôr prítlačivou výnimkou, v minulosti bola kombinácia umeleckých a logických prostriedkov v právnej argumentácii bežnou súčasťou prednesov rečnícky nadaných advokátov.

Rečnícke umenie advokátov prekvitalo u nás najmä v druhej polovici 19. storočia, no potom, čo došlo po druhej svetovej vojne k zmenám vo formulácii požiadaviek na činnosť advokátov, bolo potlačené a bagatelizované. Zlaté obdobie rečníckeho umenia advokátov sa spájalo predovšetkým s porotným súdnictvom, ktoré vyžadovalo od advokátov odlišné prístupy k obhajobe.

Ako však dokazujú obhajoby Michala Mudroňa, rečnícke umenie advokáta v kombinácii so širokým kultúrnym a politickým rozhľadom je silnou zbraňou, ktorá môže účinne napomôcť obhajobe práv klienta. Cielené pestovanie tohto umenia by malo byť preto úlohou každého advokáta.

Poznámky

18 *Národné noviny*, 1882, č. 103, s. 3; LEHOTSKÁ, Darina. **Zástoj Dr. Michala Mudroňa v kultúrno-politickom živote slovenskom**. In.: *Slovanská Bratislava 1. Príspevok k dejinám hl. mesta Bratislavy*. Sborník, Bratislava, 1948, s. 309, 311.

19 *Pesti Hirlap*, 1882, č. 65, 66.

20 Ide o Heineho báseň *Granátnici*, hoci Mudroňova parafráza nie je presná.

21 Tlačová pravota „Katol. Novín“. *Národné noviny*, 6. 2. 1893, č. 15, s. 2; 8. 2. 1883, č. 16, s. 2 – 3.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
advokát

Za Petrom Barňákom...

Advokátsky stav smúti za Peťom Barňákom, advokátom, správnym chlapom, čestným človekom, manželom, otcom, bratom, priateľom a to všetko do slnka aj do dažďa. Rýchlym a nečakaným odchodom nás na konci kalendárneho roku 2024 zaskočil a zarmútil všetkých.

„Ta poďme Vlado hore, bo bude tma! Ahoj Rišo, ta vidíme sa!“ (bolo posledné, čo som od neho počul povedať príznačným východňárskym dialektom Vladkovi Babinovi v polovici zjazdovky na Solisku úvodom decembra, keď išli podvečer spoločne, ako nie raz, pešo s paličkami na chatu pod Soliskom).

Mhm... tak nakoniec HORE vyšiel rýchlejšie, ako som si myslel. Tí správni odchádzajú často najrýchlejšie.

Milý Peťo, už teraz nám všetkým chýbaš. Všetkým čo si žil a všetkým, čo sme Ťa poznali. Veríme, že si aj HORE zachováš Tebou spomínaný nájdený balans, zacvičíš, zabavíš sa, pohárik vypiješ a zasmeeš. A občas niekomu ako správny advokát pomôžeš.

JUDr. Peter Barňák bol od roku 1991 výborný a uznávaný advokát so sídlom v Humennom. Bol počas dvoch po sebe idúcich funkčných období členom Revíznej komisie SAK. A bol skvelý kamarát.

Češ' jeho pamiatke!

Richard Karkó

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 1. 1. 2025

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

Periodicita: dvojmesačník (6 čísel ročne)

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Podklady inzerátov

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:** nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok. Materiál na vkladanú inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 600 eur

rozmery: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 200 eur

rozmery: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,10 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 12 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého

účelom je ponuka práce

pre koncipienta/koncipientku,

má jednotnú úpravu a rozmer

štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK

– **zadarmo**

Riadková inzercia

sa neuverejňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 23 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy

sa informujte na ondrisova@sak.sk

alebo telefonicky: **02 204 227 28.**

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 30 eur
cmyk 60 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 60 eur
cmyk 120 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 60 eur
cmyk 120 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 120 eur
cmyk 240 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 120 eur
cmyk 240 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 120 eur
cmyk 240 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 120 eur
cmyk 240 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 240 eur
cmyk 480 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 240 eur
cmyk 480 eur

Martin Gregor

Dejiny a filozofia trestného práva. Trestné sankcie a ich účel v rímskom práve, právnych dejinách a v súčasnosti

2024 | brožované | 520 | 49 eur | obj. číslo SO_EPI101

Hľadanie hodnotového zakotvenia trestného práva sa nezaobíde bez skúmania jeho filozofických a historických východísk. Odnepamäti spoločnosť diskutovala najmä o zmysle trestania, resp. o účele trestných sankcií. Monografia obsahuje detailný právno-historický výskum ukladania trestov od čias biblického staroveku a rímskej antiky, cez stredovek a osvietenstvo, až po charakteristiku trestného práva v rámci komunistického režimu. Osobitný zreteľ autor kladie na skúmanie filozofických a sociologických východísk trestného práva.

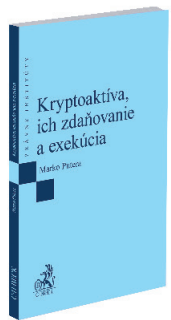

Jakub Dzimko

Oddlženie fyzickej osoby

2024 | brožované | 240 | 25 eur | obj. číslo SO_EPI105

Predkladaná monografia venujúca sa inštitútu oddlženia fyzickej osoby po jeho rozsiahlej novelizácii v roku 2017 predstavuje prvé ucelené spracovanie tejto problematiky v oblasti insolvenčného práva na Slovensku. Pri spracovaní monografie bol dôraz kladený na praktické využitie inštitútu oddlženia fyzickej osoby s osobitným akcentom na aplikačnú prax a doterajšiu judikatúru všeobecných sudov v Slovenskej republike. Publikácia je určená primárne odbornej verejnosti – správcom, advokátom, sudcom, akademickej obci, ale v konečnom dôsledku aj samotným dlžníkom a veriteľom.

Marko Putera

Kryptoaktíva, ich zdaňovanie a exekúcia

2024 | brožované | 176 | 22 eur | obj. číslo SO_EPI107

Kryptoaktíva predstavujú relatívne nový svetový fenomén, ktorého skúmanie si vyžaduje interdisciplinárny prístup, ako aj znalosť technických aspektov spojených s ich fungovaním. Predkladaná publikácia predstavuje jedinečné a komplexné dielo, ktoré odpovedá na parciálne otázky kryptoaktív, ako je ich právna podstata, zdaňovanie a exekúcia, a následne ich spája do jedného logického celku.

Fiačan/Kerecman/Baricová/Hellenbart/Sedlačko a kol.

Advokátska tarifa. Komentár. 2. vydanie

2024 | viazané v platne | 312 | 49 eur | obj. číslo SO_EKZ75

Druhé vydanie komentára k advokátskej tarife prináša aktualizovaný a prehĺbený výklad k vyhláske o odmenách a náhradách advokátov, poskytujúc komplexné podklady na správnu aplikáciu ustanovení v praxi. Početný autorský kolektív tvorený odborníkmi z advokátskej aj justičnej sféry zaručuje vysokú úroveň odbornosti a výpovednú hodnotu publikácie, pričom autori využívajú bohatú prax a ponúkajú zrozumiteľné príklady aplikácie práva.

Tomáš Zábrenszki

Trestné činy spáchané pod vplyvom návykovej látky

2024 | brožované | 120 | 16 eur | obj. číslo SO_EPI102

Publikácia sa zameriava primárne na vyvodzovanie trestnej zodpovednosti v súvislosti s protiprávnym konaním spáchaným pod vplyvom návykovej látky a ukladanie sankcií za takéto konanie. Ponúka aj možnosti úprav relevantných ustanovení Trestného zákona *de lege ferenda*, prostredníctvom ktorých by mohlo dôjsť k zefektívneniu vyšetrovania a dokazovania takejto trestnej činnosti alebo aj k jej predchádzaniu.

